

Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2007:63

Arja Rimpelä, Susanna Rainio, Heini Huhtala, Hanna Lavikainen, Lasse Pere ja Matti Rimpelä

Nuorten terveystapatutkimus 2007

Nuorten tupakkatuotteiden ja päihteiden käyttö 1977–2007



SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Helsinki 2007

ISSN 1236-2115
ISBN 978-952-00-2486-4 (nid.)
ISBN 978-952-00-2487-1 (PDF)

Yliopistopaino
Helsinki 2007

Tiivistelmä

Arja Rimpelä, Susanna Rainio, Heini Huhtala, Hanna Lavikainen, Lasse Pere ja Matti Rimpelä. Nuorten terveystapatutkimus 2007. Nuorten tupakkatuotteiden ja päihteiden käyttö 1977–2007. Helsinki 2007. 99 s. (Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä, ISSN 1236-2115, 2007:63) ISBN 978-952-00-2486-4 (nid.) ISBN 978-952-00-2487-1 (PDF)

Raportissa tarkastellaan 12–18-vuotiaiden tupakkatuotteiden ja alkoholin käytön, tupakansavulle altistumisen, tupakkariippuvuuden, nikotiinikorvaushoitotuotteiden käytön sekä sosiaalisen huumealtistumisen muutoksia Nuorten terveystapatutkimuksen aineistoissa. Koko maata edustavissa, postikyselyin kerätyissä aineistoissa terveystottumuksia on seurattu vertailukelpoisin menetelmin vuodesta 1977 joka toinen vuosi. Tuorein kysely tehtiin keväällä 2007. Kyselyyn vastasi 5840 nuorta (61 %).

Tupakoinnin ja päihteiden käytön kehityksessä nähdään kahden viime vuoden aikana sekä myönteisenä jatkuvaa kehitystä että viitteitä kehityksen mahdollisesta kääntymisestä terveyden kannalta kielteisen suuntaan. Kokonaiskuva on pääosin myönteinen ja 2000-luvun alun ponnistukset nuorten terveyden ja terveystottumusten kehityksen kääntämiseksi myönteiseen suuntaan näyttävät edelleen tuottaneen tulosta.

Tupakointia kokeillaan yhä vanhempana ja myös päivittäinen tupakointi aloitetaan vanhemmassa iässä kuin aikaisemmin. Läheskään kaikki eivät enää kokeile tupakkaa: 18-vuotiaista noin neljännes ei ole kokeillut, 12-vuotiaista vain noin joka kahdeksas taas on kokeillut. Aikuisuuteen siirtymässä olevien 18-vuotiaiden tupakointi saattaa olla kääntymässä laskuun. Terveys 2015 –kansanterveysohjelman tavoitetta (16–18-vuotiaista tupakoi 15 %) ollaan lähestytty mutta savuttomaan yhteiskuntaan on vielä matkaa. Edelleen joka neljäs (25 %) 16–18-vuotiaista polttaa savukkeita. Toimintaa tupakoinnin vähentämiseksi on tärkeää jatkaa.

Nuuskan käytön väheneminen on pysähtynyt. Tyttöjen nuuskan käyttö saattaa olla lisääntymässä. Suomen osalta tulisi pyrkiä varmistamaan, ettei nuuskan käyttö yleistyisi tyttöjen ja naisten keskuudessa kuten on tapahtunut Ruotsissa. Kotimaan laittoman myynnin valvonnan tehostamisen lisäksi tarvitaan Ruotsista kulkeutuvan nuuskareitin katkaisua, esim. suurten nuuskamäärien tuonnin (ns. ”omaan käyttöön”) rajoittamista.

Nikotiinikorvaushoitotuotteita oli käyttänyt 14-vuotiaista 2 %, 16-vuotiaista 6 %. Yleisin vähittäismyyntipiste, josta alaikäiset hankkivat nikotiinikorvaushoitotuotteita, oli apteekki. Tuotteita ostettiin myös kaupasta ja muista vähittäismyyntipaikoista mutta harvemmin. Yleisin hankintaväylä ovat kaverit. Vähittäismyynti alaikäisille on kielletty lailla, mutta apteekkeja laki ei koske. Nuori voi laillisesti hankkia apteekeissa käsikauppavalmis-

teena myytävää tuotetta, joka vahvistaa tai jopa synnyttää nikotiiniaddiktiota. Tuotetta käyttäneiden joukossa on myös alaikäisiä, jotka tupakointistatuksensa perusteella väärinkäyttävät tuotetta. Tuotteiden apteekkimyynnin salliminen alaikäisille tulee harkita uudelleen.

Tupakansavulle altistuminen on vähentynyt merkittävästi 90-luvulta. Noin 5 % eli joka kahdeskymmenes 14-vuotias ja 1–2 %:ia 12-vuotiaista oleskelee kuitenkin edelleen vähintään tunnin päivässä tupakansavuisissa tiloissa. Viimeisen kahden vuoden aikana altistumisen väheneminen on joissakin ikäryhmissä pysähtynyt. Ainakin nuoremmissa ikäryhmissä kotien tupakointi voidaan pitää merkittävimpänä tupakansavualtistuksen aiheuttajana. Vanhempia tulisi valistaa tehokkaammin kodin tupakoinnin haitoista niin tupakoinnin aloittamisen kuin suoran savualtistuksen aiheuttamien terveyshaittojen näkökulmista.

Raittiiden osuus nuorista kasvoi edelleen vuosien 2005 ja 2007 välillä. 14-vuotiaista raittiita on 60 %, 16-vuotiaista noin neljännes. Myös toistuva alkoholin käyttö ja humalajuominen ovat edelleen vähentyneet. Poikkeuksen muodostavat kuitenkin 18-vuotiaat pojat, joista viikoittain tosi humalaan juovia oli edelleen 12 %. Vuonna 2004 toteutettu alkoholijuomien veronalennus ja alkoholin tuontikiintiöiden poistaminen lisäsivät 18-vuotiaiden poikien humalajuomista, joka edelleen on pysynyt korkealla. Mikäli tätä kehitystä ei pystytä katkaisemaan esimerkiksi alkoholiveroa nostamalla, alkoholin aiheuttamat sosiaaliset ja terveyshaitat tulevat lisääntymään varttuneempien nuorten keskuudessa ja Terveys 2015 –ohjelman tavoite alkoholin ja huumeiden terveyshaittojen vähentämisestä ei voi toteutua.

Sosiaalinen altistuminen huumeille ei ole enää vähentynyt kahden viime vuoden aikana. Vuosituhannen vaihteesta jatkunut myönteinen kehitys on pysähtynyt. Tilannetta on nyt seurattava tarkoin, jotta voidaan toimia ajoissa, mikäli huumeille altistuminen lähtee uudelleen nousuun.

Avainsanat: alkoholi, altistuminen, huumeet, nuoret, päihteet, tupakka.

Sammandrag

Arja Rimpelä, Susanna Rainio, Heini Huhtala, Hanna Lavikainen, Lasse Pere och Matti Rimpelä. Hälsoundersökning bland unga 2007. Konsumtionen av tobak, alkohol och droger bland unga mellan 1977–2007. Helsinki 2007. 99 s. (Social- och hälsovårdsministeriets rapporter, ISSN 1236-2115, 2007:63)
ISBN 978-952-00-2486-4 (inh.) ISBN 978-952-00-2487-1 (PDF)

Rapporten granskar förändringar i fråga om 12–18-åringarnas bruk av tobak och alkohol, exponering för cigarettök, tobaksberoende, användning av nikotinersättningsprodukter och social utsatthet för narkotika i materialet för publikationen Studie om ungdomars hälsobeteende. Hälsovanor har följts upp med jämförbara metoder varannat år sedan år 1977 med hjälp av riksrepresentativt material som insamlats genom postenkäter. Den senaste enkäten gjordes våren 2007. Enkäten besvarades av 5 840 unga (61 %).

När det gäller utvecklingen av bruket av tobak och alkohol har man under de senaste två åren kunnat se både en fortsatt positiv utveckling och tecken på att utvecklingen ur hälsoperspektiv eventuellt gått i negativ riktning. Helhetsintrycket är i huvudsak positivt. Ansträngningarna i början av 2000-talet för att vända utvecklingen i fråga om hälsa och hälsovanor bland unga i positiv riktning förefaller alltjämt ha lett till resultat.

Unga är allt äldre när de provar på att röka och de börjar också röka dagligen högre upp i åldrarna än tidigare. Långt ifrån alla provar längre på att röka: Av 18-åringarna har ungefär var fjärde inte provat, av 12-åringarna har endast ungefär var åttonde provat på. Rökning bland 18-åringar som håller på att bli vuxna kan vara på väg att sjunka. Man har närmast sig målet i folkhälsoprogrammet Hälsa 2015 (av 16–18-åringarna röker 15 %), men än är det en lång väg att gå mot ett rökfritt samhälle. Var fjärde (25 %) av 16–18-åringarna röker fortfarande cigaretter. Det är viktigt att fortsätta verksamheten för att minska rökningen.

Minskningen i bruket av snus har avstannat. Användning av snus bland flickor kan vara på väg att öka. Finland borde för sin del säkerställa att bruket av snus bland flickor och kvinnor inte blir vanligare såsom fallet är i Sverige. Förutom effektivare övervakning av den olagliga försäljningen i hemlandet behövs dessutom att man skär av snusrutten från Sverige, t.ex. genom en begränsning av införseln av stora mängder snus (för s.k. "eget bruk").

Av 14-åringarna har 2 % och av 16-åringarna 6 % använt nikotinersättningsprodukter. Apoteket var det vanligaste detaljförsäljningsstället varifrån minderåriga skaffade nikotinersättningsprodukter. Produkter köptes även från affären och andra detaljförsäljningsställen men mer sällan. Den vanligaste anskaffningskanalen var kompisarna. Detaljförsäljning till minderåriga är förbjuden enligt lagen, men lagen gäller inte apotek. En ung person kan

lagligt skaffa en produkt som säljs som detaljhandelspreparat på apotek och som förstärker eller till och med skapar nikotinberoende. Bland dem som använt produkten finns även minderåriga som på basis av sin rökningssstatus missbrukar produkten. Att tillåta apoteks-försäljning av produkterna till minderåriga bör övervägas på nytt.

Exponeringen för cigarettrök har minskat betydligt sedan 90-talet. Cirka 5 %, dvs. var tjugonde 14-åring och 1–2 % av 12-åringarna tillbringar fortfarande minst en timme om dagen i lokaler med tobaksrök. Under de senaste två åren har minskningen i exponering för cigarettrök avstannat i vissa åldersgrupper. Åtminstone i de yngre åldersgrupperna kan rökning hemma anses som den mest betydande orsaken till exponering för cigarettrök. Man borde upplysa föräldrar effektivare om nackdelarna med rökning hemma ur såväl perspektivet att barnen börjar röka som de hälso olägenheter som direkt exponering för rök medför.

Andelen nyktra bland unga växte ytterligare mellan åren 2005 och 2007. Av 14-åringarna var 60 % och av 16-åringarna var fjärde nykter. Även upprepat alkoholbruk och att dricka sig berusad har ännu avtagit. Ett undantag utgör dock 18-åriga pojkar, av vilka fortfarande 12 % hade för vana att dricka sig rejält berusade varje vecka. Skattesänkningen på alkoholdrycker och slopandet av importkvoterna för alkohol ökade andelen 18-åriga pojkar som drack sig berusade, och denna andel har stannat kvar på en hög nivå. Om man inte klarar av att bryta denna utveckling till exempel genom att höja skatten på alkohol, kommer de sociala olägenheterna och hälsoolägenheterna öka bland "äldre unga" och målet i programmet Hälsa 2015 om att minska de hälsoolägenheter som alkohol och narkotika medför kan inte förverkligas.

Den sociala utsattheten för narkotika har under de senaste två åren inte längre minskat. Den positiva utvecklingen som pågått sedan millennieskiftet har avstannat. Nu måste man följa situationen noga för att kunna agera i tid om utsattheten för narkotika åter börjar stiga.

Nyckelord: alkohol, berusningsmedel, droger, exponering, unga, tobak.

Summary

Arja Rimpelä, Susanna Rainio, Heini Huhtala, Hanna Lavikainen, Lasse Pere ja Matti Rimpelä. The Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007. Adolescent smoking, alcohol and substance use in 1977–2007. Helsinki 2007. 99 pp. (Reports of the Ministry of Social Affairs and Health, Finland, ISSN 1236-2115, 2007:63)
ISBN 978-952-00-2486-4 (pb.) ISBN 978-952-00-2487-1 (PDF)

Based on the Adolescent Health and Lifestyle Survey data accumulated over the last 30 years, this report examines changes in the use of tobacco products and alcohol, exposure to tobacco smoke, tobacco addiction, use of nicotine replacement products and social exposure to drugs among 12–18-year-old adolescents. Health behaviours in the adolescent population have been monitored by comparable methods biennially since 1977 via national postal surveys. The latest survey was conducted in the spring of 2007, to which a total of 5,840 adolescents responded (61%).

Favourable development in smoking and alcohol and substance use seems to have continued during the past two years. However, there are signs that a turn towards less favourable development may be taking place. The overall picture is still mainly positive, indicating that the efforts in the beginning of the 2000s aimed at supporting a shift toward the positive direction for adolescent health and health behaviours continue to have good outcomes.

Smoking experiments as well as daily smoking are now started at a later age than ever. Experimenting with smoking is much less popular than before: in 18-year-olds about one-quarter has never tried and in 12-year-olds only about one-eighth has tried. Smoking among 18-year-olds, who are in transition into adulthood, may begin to decline. Although we are approaching the target set in Health 2015, the national public health programme, (to reduce the number of 16–18-year-old smokers to 15%), there is still a long way to go to reach a smoke-free society. Given that one-fourth (25%) of 16-18-year-old adolescents still smoke cigarettes, it is highly important that smoking prevention efforts are continued.

The decrease seen in snus use has stopped and, among girls, snus use may be increasing. In Finland, efforts should be taken to prevent the similar increase in snus use of girls and women as has happened in Sweden. Not only needs the control of domestic illegal sales be intensified, but also the snus delivery routes from Sweden should be blocked, e.g. by means of restricting import of large quantities of snus (for so called “personal use”).

Nicotine replacement therapy (NRT) products were used by 2% of 14-year and 6% of 16-year-olds. The most common of the retail outlets where the underage youths acquired nicotine replacements were pharmacies. Other locations included food stores and other retail outlets but more rarely. Friends were the most popular channel for acquisition. Sale of NRT products to minors is forbidden by law; pharmacies are, however, exempt from the law, meaning that an underage person can legally purchase from pharmacies this non-prescription product that strengthens or even creates nicotine addiction. Those reporting use of NRT products include minors who, based on their reported smoking status, are misusing the product. Over-the-counter sales of NRT products to minors from pharmacies (often with self-service access to non-prescription items) should be reconsidered.

Exposure to environmental tobacco smoke (ETS) has significantly decreased from the 1990s. Approximately 5%, or one in every 20 children aged 14, and 1–2% of 12-year-olds continue nonetheless to spend at least one hour daily in smoky rooms. Over the past two years, the decline in exposure has stopped in some age groups. At least in the younger age groups, home smoking can be regarded as the most important factor related to ETS exposure, and more effective means are needed to disseminate information to parents regarding its influence on smoking initiation and direct health effects of smoke.

The proportion of adolescents abstaining from alcohol continued to increase between 2005 and 2007. Of 14-year-olds 60% and of 16-year-olds about one-fourth abstain from alcohol. Recurring use of alcohol and drunkenness-oriented drinking also continue to decrease, except in 18-year-old boys of whom 12% still drink weekly until really drunk. The lowering of alcohol taxes and removal of alcohol import quota in 2004 contributed to the increase of drunkenness-oriented drinking among 18-year-old boys, which has remained on a high level. If this trend cannot be stopped e.g. by means of raising alcohol taxes, the social and health-related harms from alcohol will continue to increase among the older adolescents and young adults, and the objectives of the Health 2015 programme to decrease the adverse health effects of alcohol and drug use cannot be realized.

The decreasing trend in social exposure to drugs has levelled-off during the past two years, which means that the positive development seen at the turn of the millennium has stopped. The situation calls for careful surveillance of drug use to enable prompt action should the exposure to drugs begin to rise again.

Key words: alcohol, drugs, exposure, tobacco, young people

Sisällysluettelo

Tiivistelmä.....	5
Sammandrag	7
Summary	9
Taulukko- ja kuvioluettelot	13
Taulukot / Tables	13
Kuviot / Figures.....	14
Liitetaulukot / Appendix tables.....	16
Johdanto	21
Aineistot ja menetelmät	22
Tupakan ja päihteiden käytön indikaattorit	24
Tupakointi	26
Tupakointikokeilut.....	26
Tupakkatuotteiden päivittäinen käyttö	27
Nuuskan käyttö.....	28
Päivittäinen savukkeiden poltto.....	29
Savukkeiden kulutus	31
Itsekäärityt savukkeet.....	32
Tupakansavulle altistuminen	32
Tupakkariippuvuus.....	33
Alkoholin juominen.....	37
Raittius	37
Alkoholin juomistiheys.....	38
Humalajuominen	40
Sosiaalinen altistuminen huumeille	42
Tuttavien huumeiden käyttö	42
Huumeiden tarjonta	43
Pohdinta.....	46
Tupakointi vähenee ja kokeilut siirtyvät myöhempään ikään	46
Nuuskan käytön väheneminen pysähtynyt	47
Tupakkariippuvuus	48

Nikotiinikorvaushoitotuotteiden hankinta	48
Tupakansavulle altistuminen on vähentynyt – kodeissa tapahtuvan savuultistuksen ehkäisyyn kiinnitettävä huomiota	49
Raittius yleistyy	49
Toistuva alkoholin käyttö ja humalajuominen laskusuunnassa – poikkeuksena 18-vuotiaat pojat	50
Sosiaalinen altistuminen huumeille: väheneminen pysähtynyt	51
Tulosten luotettavuus	51
Päätelmät	52
Kiitokset.....	54
Kirjallisuus.....	55
Liitetaulukot.....	57
Liitteet	78
Liite 1. Kadon vaikutus tuloksiin	78
Liite 2. Vuoden 2007 kyselylomake.....	83

Taulukko- ja kuvioluettelot

Taulukot / Tables

1. Vastanneiden lukumäärät ja vastausprosentit Nuorten terveystapatutkimuksen kyselyissä 1977–2007 sukupuolen ja iän mukaan.
Numbers of respondents and response rates in the Adolescent Health and Lifestyle Surveys in 1977–2007, by sex and age.
2. Päivittäinen tupakkatuotteiden (savukkeet, nuuska, sikari, piippu) käyttö yhteensä, savukkeiden ja nuuskan päivittäinen käyttö sekä vain nuuskaa ja vain savukkeita käyttävien osuudet (%) 14-, 16- ja 18-vuotiailla pojilla 1981–2007. Nuorten terveystapatutkimus 2007.
Total daily use of tobacco products (cigarettes, snus, cigars, pipefuls), daily use of cigarettes and snus, and proportions of those using snus only and cigarettes only (%) in 14, 16 and 18-year-old boys in 1981–2007. Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.
3. Väittämä *"Luulen, että olen tupakoinnista riippuvainen"* iän ja sukupuolen mukaan (%). Nuorten terveystapatutkimus 2007.
Statement *"I think I'm addicted to smoking"* by age and sex (%). Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.
4. Aika heräämisen jälkeen ensimmäisen savukkeen polttamiseen iän ja sukupuolen mukaan (%). Nuorten terveystapatutkimus 2007.
Time to first cigarette after waking by age and sex (%). Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.
5. Nikotiinikorvaushoitotuotteiden käyttö iän ja sukupuolen mukaan (%). Nuorten terveystapatutkimus 2007.
Use of nicotine replacement products by age and sex (%). Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.
6. Nikotiinikorvaushoittoon tarkoitettujen tuotteiden tuotekohtainen käyttö iän ja sukupuolen mukaan (%). Nuorten terveystapatutkimus 2007.
Percentage of nicotine replacement products used by age and sex (%). Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.
7. Nikotiinikorvaushoitotuotteita käyttäneiden jakauma (%) tupakoinnin mukaan ikäryhmissä. Nuorten terveystapatutkimus 2007.
Percentage of nicotine replacement products used by age and sex (%). Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.
8. Niiden nuorten osuus, jotka ovat hankkineet nikotiinikorvaushoittoon tarkoitettuja tuotteita kustakin hankintapaikasta iän ja sukupuolen mukaan (%). Nuorten terveystapatutkimus 2007.
Percentage of adolescents who acquired nicotine replacement products in different locations by age and sex (%). Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.

Kuviot / Figures

1. Tupakointia kokeilleiden 12–18-vuotiaiden osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan vuosina 1977–2007. Nuorten terveystapatutkimus 2007.
Percentage of 12–18-year-olds who have tried tobacco in 1977–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.
2. Päivittäin tupakkatuotteita käyttävien 14–18-vuotiaiden ikävakioidut osuudet (%) sukupuolen mukaan vuosina 1981–2007. Nuorten terveystapatutkimus 2007.
Age-adjusted percentage of 14–18-year-olds who use tobacco products daily in 1981–2007, by sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.
3. Päivittäin tupakkatuotteita käyttävien 12–18-vuotiaiden osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan vuosina 1981–2007. Nuorten terveystapatutkimus 2007.
Percentage of 12–18-year-olds who use tobacco products daily in 1981–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.
4. Nuuskaa joskus kokeilleiden 12–18-vuotiaiden osuudet (%) vuosina 1981–2007 iän ja sukupuolen mukaan. Nuorten terveystapatutkimus 2007.
Percentage of 12–18-year-olds who have tried snus in 1981–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.
5. Nuuskaa silloin tällöin tai päivittäin käyttävien 12–18-vuotiaiden poikien osuudet (%) iän mukaan 1981–2007. Nuorten terveystapatutkimus 2007.
Percentage of 12–18-year-old boys who use snus occasionally or daily in 198–2007. Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.
6. Päivittäin savukkeita polttavien 14–18-vuotiaiden ikävakioidut osuudet (%) sukupuolen mukaan vuosina 1977–2007. Nuorten terveystapatutkimus 2007.
Age-adjusted percentage of 14–18-year-olds who smoke cigarettes daily in 1977–2007, by sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.
7. Päivittäin savukkeita polttavien osuus (%) 12–18-vuotiailla iän ja sukupuolen mukaan vuosina 1977–2007. Nuorten terveystapatutkimus 2007.
Percentage of 12–18-year-olds who smoke cigarettes daily in 1977–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.
8. Itsekäärittyjä savukkeita polttavien 14–18-vuotiaiden osuudet (%) päivittäin tupakoi-vista iän ja sukupuolen mukaan vuosina 1977–2007. Nuorten terveystapatutkimus 2007.
Percentage of 14–18-year-olds who smoke self-rolled cigarettes daily in 1977–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.
9. Niiden 12–18-vuotiaiden osuus (%) iän ja sukupuolen mukaan, jotka altistuvat vähintään tunnin päivässä tupakansavulle 1991–2007. Nuorten terveystapatutkimus 2007.
Percentage of 12–18-year-olds who are exposed to tobacco smoke for at least one hour daily in 1991–2007. Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.
10. Raittiiden 12–18-vuotiaiden osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan vuosina 1977–2007. Nuorten terveystapatutkimus 2007.
Percentage of 12–18-year-olds who abstain from alcohol in 1977–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.
11. Alkoholia vähintään kerran kuukaudessa juovien 12–18-vuotiaiden osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan vuosina 1977–2007. Nuorten terveystapatutkimus 2007.
Percentage of 12–18-year-olds who drink alcohol at least once a month in 1977–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.
12. Alkoholia vähintään kerran viikossa juovien 14–18-vuotiaiden ikävakioidut osuudet (%) sukupuolen mukaan vuosina 1977–2007. Nuorten terveystapatutkimus 2007.
Age-adjusted percentage of 14–18-year-olds who drink alcohol at least once a week in 1977–2007, by sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.

13. Alkoholia vähintään kerran viikossa juovien 14-18-vuotiaiden osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan vuosina 1977–2007. Nuorten terveystapatutkimus 2007.
Percentage of 14–18-year-olds who drink alcohol at least once a week in 1977–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.
14. Tosi humalaan vähintään kuukausittain juovien 14–18-vuotiaiden osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan vuosina 1981–2007. Nuorten terveystapatutkimus 2007.
Percentage of 14–18-year-olds who get really drunk at least once a month in 1981–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.
15. Tosi humalaan vähintään kuukausittain juovien 14–18-vuotiaiden ikävakioidut osuudet (%) sukupuolen mukaan vuosina 1981–2007. Nuorten terveystapatutkimus 2007.
Age-adjusted percentage of 14–18-year-olds who get really drunk at least once a month in 1981–2007, by sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.
16. Vähintään yhden huumeita kokeilleen tuttavien tietävien 14–18-vuotiaiden ikävakioidut osuudet (%) sukupuolen mukaan vuosina 1981–2007. Nuorten terveystapatutkimus 2007.
Age-adjusted percentage of 14–18-year-olds knowing at least one acquaintance who tried drugs in 1981–2007, by sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.
17. Vähintään yhden huumeita kokeilleen tuttavien tietävien 12–18-vuotiaiden osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan vuosina 1981–2007. Nuorten terveystapatutkimus 2007.
Percentage of 12–18-year-olds knowing at least one acquaintance who tried drugs in 1981–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.
18. Niiden 14–18-vuotiaiden osuudet (%), joille oli tarjottu huumaavia aineita vuosina 1991–2007, iän ja sukupuolen mukaan. Nuorten terveystapatutkimus 2007.
Percentage of 14–18-year-olds who were offered drugs in 1991–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.
19. Viimeksi kuluneen vuoden aikana huumetarjontaa kohdanneiden 14–18-vuotiaiden jakauma (%) huumetarjouksen tekijän mukaan vuosina 1991–2007 ikä- ja sukupuoli-ryhmittäin. Nuorten terveystapatutkimus 2007.
Percentage of 14–18-year-olds who were offered drugs during last year by person who offered in 1991–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.

Liitetaulukot / Appendix tables

Tupakointi ja nuuskaaminen / Smoking and snus use

1. Tupakointi iän ja sukupuolen mukaan 2007 (%). Nuorten terveystapatutkimus. Smoking in 2007, by age and sex (%). Adolescent Health and Lifestyle Survey.
2. Nuuskakokeilut iän ja sukupuolen mukaan 2007 (%). Nuorten terveystapatutkimus. Snus experiments in 2007, by age and sex (%). Adolescent Health and Lifestyle Survey.
3. Nykyinen nuuskaaminen iän ja sukupuolen mukaan 2007 (%). Nuorten terveystapatutkimus. Current use of snus in 2007, by age and sex (%). Adolescent Health and Lifestyle Survey.
4. Tupakkatyyppi päivittäin tupakkaa käyttävillä iän ja sukupuolen mukaan 2007 (%). Nuorten terveystapatutkimus. Type of tobacco among daily tobacco users in 2007, by age and sex (%). Adolescent Health and Lifestyle Survey.
5. Päivittäinen savukkeiden kulutus (tehdasvalmisteisten ja itsekäärittyjen savukkeiden sekä piipullisten ja sikareiden yhteenlaskettu lkm) päivittäin savukkeita polttavilla iän ja sukupuolen mukaan 2007. Nuorten terveystapatutkimus. Daily consumption of cigarettes (total number of manufactured and self-rolled cigarettes, pipefuls and cigars) among daily cigarette smokers in 2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey.
6. Tupakkaa kokeilleiden osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan 1977–2007. Nuorten terveystapatutkimus. Percentage of adolescents who have tried tobacco in 1977–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey.
7. Päivittäin tupakkatuotteita käyttävien osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan 1977–2007. Nuorten terveystapatutkimus. Percentage of adolescents using tobacco products daily in 1977–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey.
8. Päivittäin savukkeita polttavien osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan 1977–2007. Nuorten terveystapatutkimus. Percentage of adolescents smoking cigarettes daily in 1977–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey.
9. Yli 9 savuketta päivittäin polttavien osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan 1977–2007. Nuorten terveystapatutkimus. Percentage of adolescents smoking over 9 cigarettes daily in 1977–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey.
10. Nuuskaa joskus kokeilleiden osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan 1981–2007. Nuorten terveystapatutkimus. Percentage of adolescents who have experimented with snus in 1981–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey.
11. Nuuskaa silloin tällöin tai päivittäin käyttävien osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan 1981–2007. Nuorten terveystapatutkimus. Percentage of adolescents using snus occasionally or daily in 1981–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey.
12. Päivittäisen savukkeiden kulutuksen (tehdasvalmisteisten ja itsekäärittyjen savukkeiden sekä piipullisten ja sikarien yhteenlaskettu lkm) keskiarvo päivittäin savukkeita polttavilla iän ja sukupuolen mukaan 1977–2007. Nuorten terveystapatutkimus. Average daily consumption of cigarettes (total number of manufactured and self-rolled cigarettes, pipefuls and cigars) among daily cigarette smokers in 1977–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

13. Itsekäärityjä savukkeita polttavien osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan 1977–2007 päivittäin savukkeita polttavista. Nuorten terveystapatutkimus.
Percentage of adolescents smoking self-rolled cigarettes among daily cigarette smokers in 1977–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey.
14. Päivittäin tupakansavulle altistuvien osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan vuonna 2007. Nuorten terveystapatutkimus.
Percentage of adolescents exposed daily to tobacco smoke in 2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey.
15. Päivittäin tupakansavulle vähintään yhden tunnin altistuvien osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan 1991–2007. Nuorten terveystapatutkimus.
Percentage of adolescents exposed daily to tobacco smoke for at least one hour in 1991–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey.
16. Päivittäin tupakansavulle yli viisi tuntia altistuvien osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan 1991–2007. Nuorten terveystapatutkimus.
Percentage of adolescents exposed daily to tobacco smoke for over five hours in 1991–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

Alkoholin käyttö / Alcohol use

17. Alkoholin käytön useus iän ja sukupuolen mukaan 2007 (%). Nuorten terveystapatutkimus.
Frequency of alcohol use in 2007, by age and sex (%). Adolescent Health and Lifestyle Survey.
18. Tosihumalaan juomisen useus iän ja sukupuolen mukaan 2007 (%). Nuorten terveystapatutkimus.
Frequency of drinking alcohol until really drunk in 2007, by age and sex (%). Adolescent Health and Lifestyle Survey.
19. Raittiiksi itsensä ilmoittaneiden osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan 1977–2007. Nuorten terveystapatutkimus.
Percentage of adolescents reporting abstinence in 1977–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey.
20. Vähintään kerran kuukaudessa alkoholia käyttävien osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan 1977–2007. Nuorten terveystapatutkimus.
Percentage of adolescents using alcohol at least once a month in 1977–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey.
21. Vähintään kerran viikossa alkoholia käyttävien osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan 1977–2007. Nuorten terveystapatutkimus.
Percentage of adolescents using alcohol at least once a week in 1977–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey.
22. Vähintään kerran kuukaudessa tosihumalaan itsensä juovien osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan 1981–2007. Nuorten terveystapatutkimus.
Percentage of adolescents drinking alcohol until really drunk at least once a month in 1981–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey.
23. Vähintään kerran viikossa tosihumalaan itsensä juovien osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan 1981–2007. Nuorten terveystapatutkimus.
Percentage of adolescents drinking alcohol until really drunk at least once a week in 1981–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

Sosiaalinen altistuminen huumeille / Social exposure to drugs

24. Huumeita viimeksi kuluneen vuoden aikana kokeilleita tuttavien tietävien osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan 2007. Nuorten terveystapatutkimus.
Percentage of adolescents knowing acquaintances who tried drugs during last year in 2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

25. Huumetarjontaa Suomessa viimeksi kuluneen vuoden aikana kohdanneiden osuudet (%) tarjoajan sekä iän ja sukupuolen mukaan 2007. Nuorten terveystapatutkimus.
Percentage of adolescents who were offered drugs in Finland during last year by person who offered in 2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey.
26. Niiden osuudet (%), jotka tiesivät vähintään yhden huumeita viimeksi kuluneen vuoden aikana kokeilleen tuttavän, iän ja sukupuolen mukaan 1981–2007. Nuorten terveystapatutkimus.
Percentage of adolescents knowing at least one acquaintance who tried drugs during last year in 1981–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey.
27. Niiden osuudet (%), jotka tiesivät yli viisi huumeita viimeksi kuluneen vuoden aikana kokeillutta tuttavaa, iän ja sukupuolen mukaan 1981–2007. Nuorten terveystapatutkimus.
Percentage of adolescents knowing more than five acquaintances who tried drugs during last year in 1981–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey.
28. Viimeksi kuluneen vuoden aikana Suomessa huumetarjontaa kohdanneiden osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan 1991–2007. Nuorten terveystapatutkimus.
Percentage of adolescents who were offered drugs in Finland during last year in 1991–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey.
29. 29. Niiden osuudet (%), joille ystävät tai tuttavat olivat tarjonneet huumeita viimeksi kuluneen vuoden aikana, iän ja sukupuolen mukaan 1991–2007. Nuorten terveystapatutkimus.
Percentage of adolescents who were offered drugs by friends or acquaintances during last year in 1991–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey.
30. Niiden osuudet (%), joille tuntemattomat henkilöt olivat viimeksi kuluneen vuoden aikana tarjonneet huumeita, iän ja sukupuolen mukaan 1991–2007. Nuorten terveystapatutkimus.
Percentage of adolescents who were offered drugs by strangers during last year in 1991–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

Ikä- ja sukupuolivakioidut tunnusluvut / Age- and sex-adjusted parameters

31. Tupakkaa kokeilemattomien osuudet (%) 12–18-vuotiaista 1977–2007, ikä ja sukupuoli vakioitu. Nuorten terveystapatutkimus.
Percentage of 12–18-year-olds who have never tried tobacco in 1977–2007, age- and sex-adjusted. Adolescent Health and Lifestyle Survey.
32. Päivittäin tupakkatuotteita käyttävien osuudet (%) 14–18-vuotiaista 1977–2007, ikä ja sukupuoli vakioitu. Nuorten terveystapatutkimus.
Percentage of 14–18-year-olds using tobacco products daily in 1977–2007, age- and sex-adjusted. Adolescent Health and Lifestyle Survey.
33. Päivittäin savukkeita polttavien osuudet (%) 14–18-vuotiaista 1977–2007, ikä ja sukupuoli vakioitu. Nuorten terveystapatutkimus.
Percentage of 14–18-year-olds smoking cigarettes daily in 1977–2007, age- and sex-adjusted. Adolescent Health and Lifestyle Survey.
34. Yli 9 savuketta päivittäin polttavien osuudet (%) 14–18-vuotiaista 1977–2007, ikä ja sukupuoli vakioitu. Nuorten terveystapatutkimus.
Percentage of 14–18-year-olds smoking over nine cigarettes daily in 1977–2007, age- and sex-adjusted. Adolescent Health and Lifestyle Survey.
35. 3Itsekäärittyjä savukkeita polttavien osuudet (%) päivittäin tupakoivista 14–18-vuotiaista 1977–2007, ikä ja sukupuoli vakioitu. Nuorten terveystapatutkimus.
Percentage of 14–18-year-olds smoking self-rolled cigarettes among daily smokers in 1977–2007, age- and sex-adjusted. Adolescent Health and Lifestyle Survey.
36. Päivittäisen savukkeiden kulutuksen (tehdasvalmisteisten ja itsekäärittyjen savuk-

keiden sekä piipullisten ja sikarien yhteenlaskettu lkm) keskiarvo 12–18 -vuotiaista 1977–2007, ikä ja sukupuoli vakioitu. Nuorten terveystapatutkimus.
Average daily consumption of cigarettes (total number of manufactured and self-rolled cigarettes, pipefuls and cigars) in 12–18-year-olds in 1977–2007, age- and sex-adjusted. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

37. Nuuskaa joskus kokeilleiden osuudet (%) 12–18-vuotiaista 1981–2007, ikä ja sukupuoli vakioitu. Nuorten terveystapatutkimus.
Percentage of 12–18-year-olds who have experimented with snus in 1981–2007, age- and sex-adjusted. Adolescent Health and Lifestyle Survey.
38. Nuuskaa silloin tällöin tai päivittäin käyttävien osuudet (%) 14–18-vuotiaista 1981–2007, ikä ja sukupuoli vakioitu. Nuorten terveystapatutkimus.
Percentage of 14–18-year-olds using snus occasionally or daily in 1981–2007, age- and sex-adjusted. Adolescent Health and Lifestyle Survey.
39. Päivittäin tupakansavulle vähintään yhden tunnin altistuvien osuudet (%) 12–18-vuotiaista 1991–2007, ikä- ja sukupuoli vakioitu. Nuorten terveystapatutkimus.
Percentage of 12–18-year-olds exposed daily to tobacco smoke for at least one hour in 1991–2007, age- and sex-adjusted. Adolescent Health and Lifestyle Survey.
40. Päivittäin tupakansavulle yli viisi tuntia altistuvien osuudet (%) 12–18-vuotiaista 1991–2007, ikä- ja sukupuoli vakioitu. Nuorten terveystapatutkimus.
Percentage of 12–18-year-olds exposed daily to tobacco smoke for over five hours in 1991–2007, age- and sex-adjusted. Adolescent Health and Lifestyle Survey.
41. Raittiiksi itsensä ilmoittaneiden osuudet (%) 14–18-vuotiaista 1977–2007, ikä ja sukupuoli vakioitu. Nuorten terveystapatutkimus.
Percentage of 14–18-year-olds reporting abstinence in 1977–2007, age- and sex-adjusted. Adolescent Health and Lifestyle Survey.
42. Vähintään kerran kuukaudessa alkoholia käyttävien osuudet (%) 14–18-vuotiaista 1977–2007, ikä ja sukupuoli vakioitu. Nuorten terveystapatutkimus.
Percentage of 14–18-year-olds using alcohol at least once a month in 1977–2007, age- and sex-adjusted. Adolescent Health and Lifestyle Survey.
43. Vähintään kerran viikossa alkoholia käyttävien osuudet (%) 14–18-vuotiaista 1977–2007, ikä ja sukupuoli vakioitu. Nuorten terveystapatutkimus.
Percentage of 14–18-year-olds using alcohol at least once a week in 1977–2007, age- and sex-adjusted. Adolescent Health and Lifestyle Survey.
44. Vähintään kerran kuukaudessa tosihumalaan itsensä juovien osuudet (%) 14–18-vuotiaista 1981–2007, ikä ja sukupuoli vakioitu. Nuorten terveystapatutkimus.
Percentage of 14–18-year-olds drinking alcohol until really drunk at least once a month in 1981–2007, age- and sex-adjusted. Adolescent Health and Lifestyle Survey.
45. Vähintään kerran viikossa tosihumalaan itsensä juovien osuudet (%) 14–18-vuotiaista 1981–2007, ikä ja sukupuoli vakioitu. Nuorten terveystapatutkimus.
Percentage of 14–18-year-olds drinking alcohol until really drunk at least once a week in 1981–2007, age- and sex-adjusted. Adolescent Health and Lifestyle Survey.
46. Vähintään yhden huumeita viimeksi kuluneen vuoden aikana kokeilleen tuttavien tietävien osuudet (%) 14–18-vuotiaista 1981–2007, ikä ja sukupuoli vakioitu. Nuorten terveystapatutkimus.
Percentage of 14–18-year-olds knowing at least one acquaintance who tried drugs during last year in 1981–2007, age- and sex-adjusted. Adolescent Health and Lifestyle Survey.
47. Useampia kuin viisi huumeita viimeksi kuluneen vuoden aikana kokeillutta tuttavien tietävien osuudet (%) 14–18-vuotiaista 1981–2007, ikä ja sukupuoli vakioitu. Nuorten terveystapatutkimus.

Percentage of 14–18-year-olds knowing more than five acquaintances who tried drugs during last year in 1981–2007, age- and sex-adjusted. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

48. Viimeksi kuluneen vuoden aikana Suomessa huumetarjonnan kohdanneiden osuudet (%) 14–18-vuotiaista 1991–2007, ikä ja sukupuoli vakioitu. Nuorten terveystapatutkimus.

Percentage of 14–18-year-olds who were offered drugs in Finland during last year in 1991–2007, age- and sex-adjusted. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

49. Viimeksi kuluneen vuoden aikana Suomessa ystävien tai tuttavien huumetarjonnan kohdanneiden osuudet (%) 14–18-vuotiaista 1991–2007, ikä ja sukupuoli vakioitu. Nuorten terveystapatutkimus.

Percentage of 14–18-year-olds who were offered drugs by friends or acquaintances during last year in 1991–2007, age- and sex-adjusted. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

50. Viimeksi kuluneen vuoden aikana Suomessa tuntemattomien henkilöiden huume-
tarjonnan kohdanneiden osuudet (%) 14–18-vuotiaista 1991–2007, ikä ja sukupuoli
vakioitu. Nuorten terveystapatutkimus.

Percentage of 14–18-year-olds who were offered drugs by strangers during last year in 1991–2007, age- and sex-adjusted. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

Tilastolliset testit / Statistical tests

51. Eri indikaattorien vuosien 2003 ja 2007 välisen eron tilastollinen merkitsevyys ikä- ja sukupuoliryhmittäin. χ^2 -testin p-arvot. Nuorten terveystapatutkimus.

Statistical significance of difference in various indicators between 2003 and 2007, by age and sex. P-values of χ^2 -test. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

52. Eri indikaattorien vuosien 2005 ja 2007 välisen eron tilastollinen merkitsevyys ikä- ja sukupuoliryhmittäin. χ^2 -testin p-arvot. Nuorten terveystapatutkimus.

Statistical significance of difference in various indicators between 2005 and 2007, by age and sex. P-values of χ^2 -test. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

Johdanto

Nuorten tupakoinnin, alkoholin käytön ja huumealtistuksen kehityssuunta on ollut pääosin myönteinen 2000-luvun alkaessa (1–4). Myönteiseen kehityssuuntaan ovat myötävaikuttaneet useat tekijät. Lasten terveyden huolestuttavat trendit virittivät runsaasti julkista keskustelua ja toimenpiteitä lasten ja nuorten terveyden hyväksi. Tupakointiin ja päihteiden käyttöön liittyvä julkinen keskustelu pysyi vahvasti esillä koko viime vuosikymmenen ajan ja yhteiskunnassa toteutetut tiukentuneet tupakkapoliittiset toimet ovat osaltaan muokanneet yleistä asenneilmastoa myönteiseksi tupakointia koskevia rajoituksia kohtaan.

Hallitukset ovat luoneet osaltaan kehykset yhteiskunnan yleisiin pyrkimyksiin edistää kansanterveyttä. Valtioneuvostossa vuonna 2001 hyväksytyn Terveys 2015-kansanterveysohjelman (5) lisäksi hallitus on käynnistänyt muun muassa alkoholihaittojen ehkäisyä koskevan ohjelman (6). Nykyisen pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelman (7) päihdepolitiikkaa koskevassa osiossa todetaan muun muassa, että kansallisen alkoholiohjelman toteuttamista jatketaan, tupakkalainsäädäntöä uudistetaan rajoittamalla tupakkatuotteiden saatavuutta, tehostamalla valvontaa ja suuntaamalla ennaltaehkäiseviä toimia erityisesti lapsiin ja nuoriin. Hallituksen käynnistämä terveyden edistämisen politiikkaohjelma taas mahdollistaa terveyden edistämisen ja ennaltaehkäisevän työn kehittämisen aiempaa selkeämmin.

Tässä raportissa kuvataan tupakoinnin, alkoholin käytön ja sosiaalisen huumealtistuksen kehitystä vuosien 2005 ja 2007 välillä sekä verrataan tätä aikaisempien vuosien kehitykseen. Liitetaulukoissa esitetään sekä vuoden 2007 kyselyn jakautumatiedot iän ja sukupuolen mukaan että indikaattoreitten trenditiedot kaikista Nuorten terveystapatutkimuksen kyselyistä iän ja sukupuolen mukaan sekä ikä- ja/tai sukupuolivakioituna vuosina 1977–2007.

Aineistot ja menetelmät

Tutkimustulokset perustuvat Nuorten terveystapatutkimuksessa vuosina 1977–2007 joka toinen vuosi postikyselyllä kerättyihin aineistoihin. Postikysely on lähetetty kunakin tutkimusvuonna samaan aikaan helmikuussa. Vastaamattomille on lähetetty kaksi uusintakyselyä, ensimmäinen maaliskuun alussa, toinen huhtikuun alussa. Vuoden 2007 kyselyssä uutta oli jälkimmäisen uusintakyselyn yhteydessä annettu mahdollisuus täyttää lomake sähköisesti. Kyselyn kestoa pidennettiin aikaisemmista kahdella viikolla, mistä ilmoitettiin erillisellä kirjeellä vielä vastaamattomille huhtikuun lopulla. Samalla laitettiin tutkimusta valaiseva tietopaketti verkkosivulle.

Tutkimusaineistot on kerätty valtakunnallisesti edustavilta otoksilta. Ensimmäisinä tutkimusvuosina otokseen kuuluivat kaikki tiettyinä peräkkäisinä heinäkuun päivinä syntyneet nuoret. Myöhemmin vuosina käytettiin myös muiden kesäkuukausien syntymäpäiviä. Uudet syntymäpäivät valittiin mahdollisimman läheltä alkuperäisiä välttämällä aikaisempina vuosien syntymäpäiviä. Otopäivien valinta suoritettiin siten että vastaajien keski-ikä oli 12,6, 14,6, 16,6 ja 18,6 vuotta. Vuonna 2007 otopäivät ikäryhmittäin olivat: 12-vuotiaat 20–25.7.; 14-vuotiaat 24–25.6., 6–9.7., 26–31.7. ja 10–13.8.; 16-vuotiaat 28–30.6., 6–10.7., 4–7.8. ja 11–14.8.; 18-vuotiaat 22.–27.6., 9.7., 4–5.8. ja 14–20.8. Aikaisempien vuosien otoksiin kuuluneiden syntymäpäivät on esitetty vuoden 2005 raportissa (1).

Taulukossa 1 esitetään vastanneiden lukumäärät ja vastausprosentit iän ja sukupuolen mukaan. Vastanneiden osuus on ajan kuluessa laskenut, erityisesti 16- ja 18-vuotiailla pojilla. Etenkin 2000-luvulla vastaaminen on ollut aikaisempaa vähäisempää (taulukko 1). Verrattuna vuoteen 2005 vuonna 2007 vastausprosentti jäi 5 prosenttiyksikköä alhaisemmaksi, tytöillä 1 % ja pojilla 8 %. Vastausprosentin laskun vaikutusta tuloksiin on arvioitu liitteessä 1.

Kyselyt toteutettiin siten, että eri vuosien tulosten vertailukelpoisuus säilyi mahdollisimman hyvänä. Tämä on huomioitu aineistojen keruun, kysymysten laadinnan ja otosten osalta. Kyselyt toteutettiin samaan aikaan kunakin tutkimusvuonna. Näin pyrittiin sulkemaan pois vuodenaikaan sekä juhlapäiviin liittyvä vaihtelu nuorten käyttäytymisessä. Lähetetty lomake oli kunakin vuonna 12-sivuinen, mutta kysymysten määrä vaihteli hieman. Samoin vaihtelivat kysymysten aihealueet siten, että perusosioiden (tupakointi, alkoholin käyttö, liikunta, taustatekijät, terveys) lisäksi kyselylomakkeeseen otettiin spesifimpiä aiheita kuvaavia alueita tai syvennettiin joitakin alueita. Vuonna 2007 kysyttiin mm. terveyspalveluiden käyttöä, tupakkariippuvuutta sekä nikotiinikorvaushoitoon tarkoitettujen tuotteiden käyttöä. Samaa asiaa mittaavat kysymykset toistettiin samanlaisina eri kyselyissä ellei ilmiön kehitys muuta edellyttänyt (vrt. esim. tupakkalain muutokset). Selkeää yh-

teyttä lomakkeeseen otettujen kysymyspatteristojen ja vastausprosentin välillä ei ole ollut. Vuoden 2007 lomake on esitetty liitteenä tämän raportin lopussa (liite 2).

Osa tuloksista on esitetty ikä- ja sukupuolivakioituna. Vakiointi suoritettiin suoralla vakiointimenetelmällä olettaen kunkin ikä- ja sukupuoliryhmän koko yhtä suureksi. Keskeisimpien indikaattorien osalta on testattu vuosien 2005 ja 2007 sekä vuosien 2003 ja 2007 välisten erojen tilastollista merkitsevyyttä χ^2 -testillä. Tulokset on esitetty ikä- ja sukupuoliryhmittäin liitetaulukossa 51 ja 52.

Taulukko I. Vastanneiden lukumäärät ja vastausprosentit Nuorten terveystapatutkimuksen kyselyissä 1977–2007 sukupuolen ja iän mukaan.

Table I. Numbers of respondents and response rates in the Adolescent Health and Lifestyle Surveys in 1977–2007, by sex and age.

Sukupuoli ja ikä	Vuosi															
	1977	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
VASTANNEIDEN LUKUMÄÄRÄ																
POJAT																
12	369	491	483	450	353	414	406	426	399	395	427	442	351	368	395	298
14	345	565	488	429	395	1128	361	1196	1203	1177	1168	1187	1251	1092	1092	912
16	386	528	535	413	452	1183	362	1008	1168	1232	1126	1110	892	1003	806	677
18	347	523	519	489	401	1134	328	893	1029	1071	1088	1112	774	570	681	580
Yhteensä	1447	2107	2025	1781	1601	3859	1457	3523	3799	3875	3809	3851	3268	3033	2974	2467
TYTÖT																
12	341	540	514	440	359	367	430	399	437	424	440	407	425	390	418	344
14	367	535	548	482	433	1202	431	1337	1299	1301	1347	1313	1485	1245	1189	1115
16	347	579	529	509	497	1284	380	1272	1389	1469	1379	1333	1138	1296	985	1002
18	330	512	524	509	463	1401	407	1103	1265	1313	1415	1315	976	797	937	912
Yhteensä	1385	2166	2115	1940	1752	4254	1648	4111	4390	4507	4581	4368	4024	3728	3529	3373
KAIKKI yhteensä	2832	4273	4140	3721	3353	8113	3105	7634	8189	8382	8390	8219	7292	6761	6503	5840
VASTAUSPROSENTTI																
POJAT																
12	90	88	88	85	80	81	76	77	73	78	76	79	72	69	67	56
14	88	86	87	78	74	81	75	74	74	75	69	74	66	66	64	57
16	85	83	85	75	76	77	70	68	70	72	68	68	62	59	57	49
18	83	78	81	75	68	69	63	31	66	67	60	63	53	50	49	41
Yhteensä	86	83	85	78	74	76	71	69	70	72	67	69	62	60	58	50
TYTÖT																
12	91	90	92	91	84	83	82	82	84	86	87	85	82	75	75	71
14	94	91	92	86	88	90	90	86	86	85	84	85	79	78	75	73
16	89	91	91	91	87	89	82	86	87	88	87	85	82	79	76	73
18	88	85	88	87	83	84	80	82	83	86	83	80	76	74	68	70
Yhteensä	91	89	91	89	86	87	84	84	85	86	85	83	79	77	73	72
KAIKKI yhteensä	88	86	88	83	80	81	77	77	78	79	76	76	70	69	66	61



Tupakan ja päihteiden käytön indikaattorit

Tupakkaa kokeilleiksi luokiteltiin vastaajat, jotka vastasivat myöntävästi kysymyksen Oletko koskaan polttanut (kokeillut) tupakkaa? (lomake liitteenä, kys. 38). Mikäli vastaaja oli tässä kysymyksessä rastittanut ei-vaihtoehdon, mutta myöhemmissä kysymyksissä kuitenkin ilmoittanut tupakointia, luokiteltiin hänet tupakointia kokeilleeksi.

Päivittäin savukkeita polttaviksi luokiteltiin vastaaja, joka on polttanut yhteensä yli 50 savuketta, polttanut viimeisen viikon aikana ja ilmoittanut polttavansa kerran päivässä tai useammin (kys. 39–41). Päivittäin savukkeita polttaviksi luokiteltiin myös ne kysymyksen 41 vaihtoehdon ”tupakoin kerran viikossa tai useammin, en kuitenkaan päivittäin” valinneet, jotka ilmoittivat polttavansa päivittäin enemmän kuin yhden savukkeen (kys. 39).

Päivittäin nuuskaajaksi luokiteltiin ne, jotka kysymyksessä 52 ilmoittivat nuuskaavansa päivittäin.

Päivittäin tupakkatuotteita käyttäväksi luokiteltiin vastaaja, joka oli yllä luokiteltu päivittäin savukkeita polttavaksi tai päivittäin nuuskaajaksi. Koska nykyistä nuuskan käyttöä koskevassa kysymyksessä oli hieman enemmän puuttuvia tietoja kuin varsinaisissa tupakkakysymyksissä (kys. 38–41), käytettiin osuuksia laskettaessa kantelukuna niitä, joille oli voitu muodostaa päivittäistä savukkeiden polttoa kuvaava muuttuja. Tämä oli perusteltua, koska valtaosa nuuskakysymykseen (kys. 52) vastaamattomista oli niitä, jotka eivät olleet kokeilleet nuuskaa (kys. 51). Vuosien 1977 ja 1979 nuuskakysymys oli hieman erilainen, joten päivittäin tupakkatuotteita käyttävien indikaattori esitetään vain vuodesta 1981 eteenpäin. Nuuskaa ei kysytty myöskään vuonna 1985, jolta vuodelta tätä indikaattoria ei esitetä.

Tupakasta riippuvaisiksi luokiteltiin ne vastaajat, jotka polttivat ensimmäisen savukkeen 30 minuutin kuluessa heräämisestä (kys. 43). Toinen riippuvuusindikaattori muodostettiin vastaajan subjektiivisesta käsityksestä riippuvuudestaan. Kysymyksessä 44 esitetyn väitteen (”Luulen, että olen tupakoinnista riippuvainen”) melko hyvin paikkansa pitäväksi tai erittäin hyvin paikkansa pitäväksi vastanneet luokiteltiin riippuvaisiksi.

Nikotiinikorvaushoitotuotteen käyttäjäksi luokiteltiin vastaaja, joka ilmoitti käyttäneensä tuotetta tai valitsi jonkun vastausvaihtoehdon tuotelistasta (kys. 48).

Nuuskaa kokeilleiksi luokiteltiin ne vastaajat, jotka vastasivat myöntävästi kysymyksen ”Oletko koskaan kokeillut nuuskaamista?” (kys. 51).

Nykyiseksi nuuskaajaksi tulkittiin vastaajista ne, jotka ilmoittivat nuuskaavansa silloin tällöin tai kerran päivässä tai useammin (kys. 52).





Itsekäärityjä savukkeita polttaviksi luettiin ne päivittäin savukkeita polttavat, jotka ilmoittivat itsekäärityjen savukkeiden päivittäisen kulutuksen lukumääräksi yksi tai enemmän (kys. 42). Tähän luokkaan tulivat myös ne, jotka ilmoittivat itsekäärityjen ohella tehdasvalmisteisten savukkeiden tai piipullisten lukumäärän.

Päivittäin tupakansavulle altistumisen indikaattoreita muodostettiin kaksi: niiden osuus, jotka eivät lainkaan altistuneet tupakansavulle sekä niiden osuus, jotka ilmoittivat oleskelevansa tupakansavuisissa tiloissa keskimäärin tunnin tai sitä enemmän päivässä (kys. 36).

Raittiiksi tulkittiin ne vastaajat, jotka vastasivat kysymykseen 62 ”en käytä alkoholijuomia”.

Alkoholin juomistiheyden indikaattorit luokiteltiin kysymyksen 62 perusteella.

Viikoittain alkoholia käyttävien ryhmään kuuluvat vaihtoehdon päivittäin, pari kertaa viikossa tai kerran viikossa valinneet.

Vähintään kuukausittain käyttävien ryhmään laskettiin edellisten lisäksi ne, jotka vastasivat vaihtoehdoilla pari kertaa kuukaudessa ja noin kerran kuukaudessa.

Humalajuomisen indikaattorit laskettiin kysymyksen 63 perusteella.

Vähintään **viikoittain itsensä tosihumalaan juovien** ryhmään on laskettu vastausvaihtoehdon kerran viikossa tai useammin valinneet. Kantalukuna on käytetty joko tähän kysymykseen ja/tai alkoholinkäyttöä koskevaan kysymykseen 62 vastanneita eli luku on laskettu koko nuorisjoukosta, ei vain alkoholia käyttäneistä.

Vähintään **kuukausittaisen humalaan juomisen** indikaattori on saatu vastaavasti laskemalla yhteen viikoittaiset humaltujat sekä noin 1–2 kertaa kuukaudessa humaltuvat.

Sosiaalista altistumista huumeille mitattiin sekä tuttaviansa joukossa huumeita kokeilleiden tietämisellä että huumeiden tarjonnalla. Lomakkeessa kysyttiin (kys. 53), tiesikö vastaaja tuttaviansa joukossa jonkun, joka olisi kokeillut viimeisen vuoden aikana huumaavia aineita. Indikaattoreiksi tulostettiin **ainakin yhden** sekä **viisi tai useampia huumeita kokeilutta tuttavaansa tietävien osuudet**.

Huumeiden tarjontaa koskevasta kysymyksestä (kys. 54) laskettiin **niiden osuudet, joille huumaavia aineita oli tarjottu**. Tähän sisällytettiin myös ne, jotka eivät olleet ilmoittaneet, oliko tarjonta tullut tuttavilta vai tuntemattomilta.

Erikseen laskettiin niiden **osuudet, joille olivat ystävät tai tuttavat tarjonneet** sekä niiden osuudet, joille olivat **tuntemattomat tarjonneet**.



Tupakointi

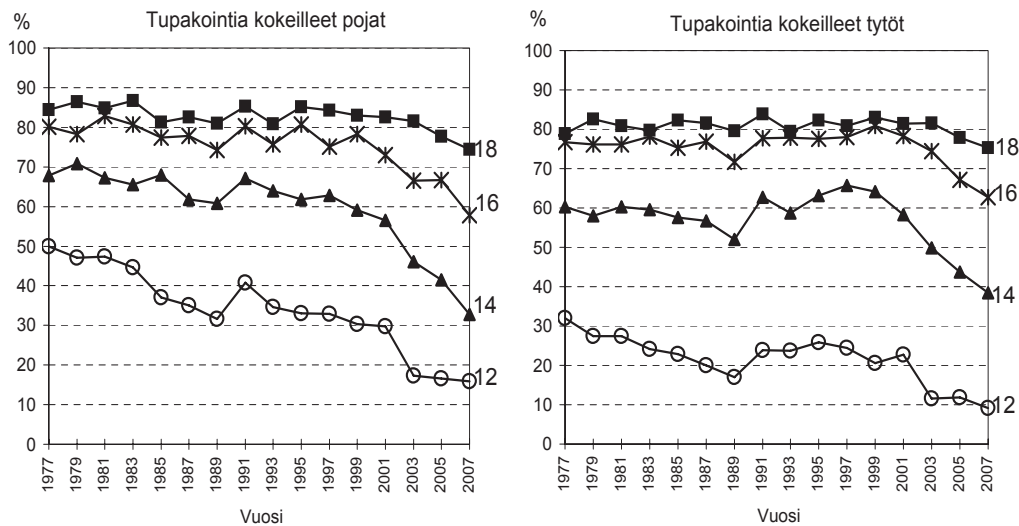
Tupakointikokeilut

Vuonna 2007 10 % 12-vuotiaista tytöistä ja 16 % samanikäisistä pojista ilmoitti kokeilleensa tupakkaa. 14-vuotiaiden joukossa kokeilemattomat olivat vielä enemmistönä, mutta 16-vuotiaista jo kokeilleet, 61 % tytöistä ja pojista (kuvio 1, liitetaulukot 1, 6). Vaikka valtaosa 18-vuotiaista oli kokeillut tupakkaa, kokeilemattomia oli kuitenkin yhä neljännes (25 %).

12–14-vuotiaiden kokeilut vähentyivät selvästi 70-luvun lopulta. Voimakkainta lasku oli vuodesta 2001 alkaen. Kokeilleiden osuudet 16- ja 18-vuotiaista lähtivät laskuun vasta 2000-luvun alussa. Vuosien 2005 ja 2007 välillä kokeilut vähenivät tilastollisesti merkitsevästi edelleen 14-vuotiailla ($p < .05$, liitetaulukko 52) ja 16-vuotiailla pojilla (67 % vs. 58 %; $p < .001$), mutta pysyivät lähes samalla tasolla 12-vuotiailla.

Kun tarkastellaan tutkimusjaksoa 2003–2007, muutos tupakkakokeilujen osalta oli tilastollisesti merkitsevä kaikissa ikä- ja sukupuoliryhmissä 12-vuotiaita lukuun ottamatta (liitetaulukko 51).

Sukupuolten väliset tupakointikokeilujen erot ovat tasoittuneet koko tutkimusjakson ajan ja erot ovat nyt lähes kadonneet. 12-vuotiaissa pojissa on kuitenkin edelleen hieman enemmän kokeilleita kuin samanikäisissä tytöissä. Tässä ikäryhmässä sukupuolierot säilyivätkin koko tarkastelujakson ajan poikien kokeillessa useammin.



Kuvio 1. Tupakointia kokeilleiden 12–18-vuotiaiden osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan vuosina 1977–2007. Nuorten terveystapatutkimus 2007.

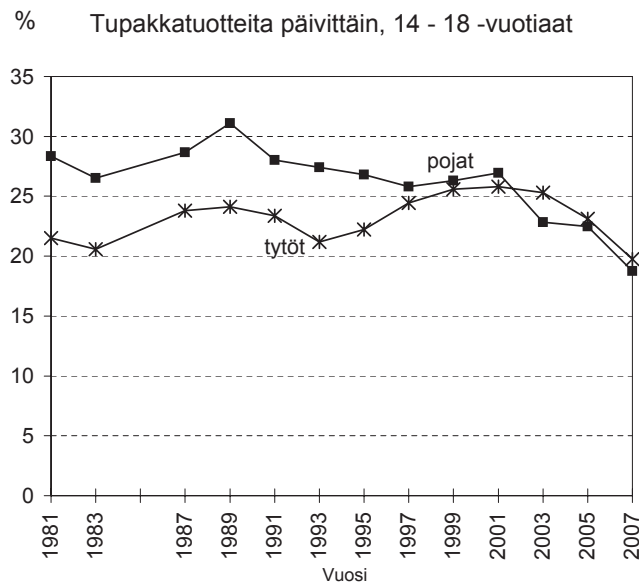
Figure 1. Percentage of 12–18-year-olds who have tried tobacco by age and sex in 1977–2007. (boys = pojat, girls = tytöt) Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.

Tupakkatuotteiden päivittäinen käyttö

Tupakkatuotteiden käyttö sisältää kaikki tupakkatuotteet (savukkeet, nuuska, sikarit, piiput). Kahden viimeksi mainitun käyttö on erittäin harvinaista. Vuonna 2007 tupakkatuotteita käytti päivittäin lähes yhtä suuri osuus tytöistä ja pojista, 19 % 14–18-vuotiaista pojista ja 20 % tytöistä (liitetaulukot 7, 32). 14- ja 16-vuotiaat tytöt käyttivät tupakkaa hieman useammin kuin pojat (7 % vs. 5 %, 23 % vs. 21 %), kun taas 18-vuotiaana eroa ei juurikaan ollut (29 % vs. 30 %). 12-vuotiailla tupakkatuotteiden päivittäinen käyttö oli erittäin harvinaista.

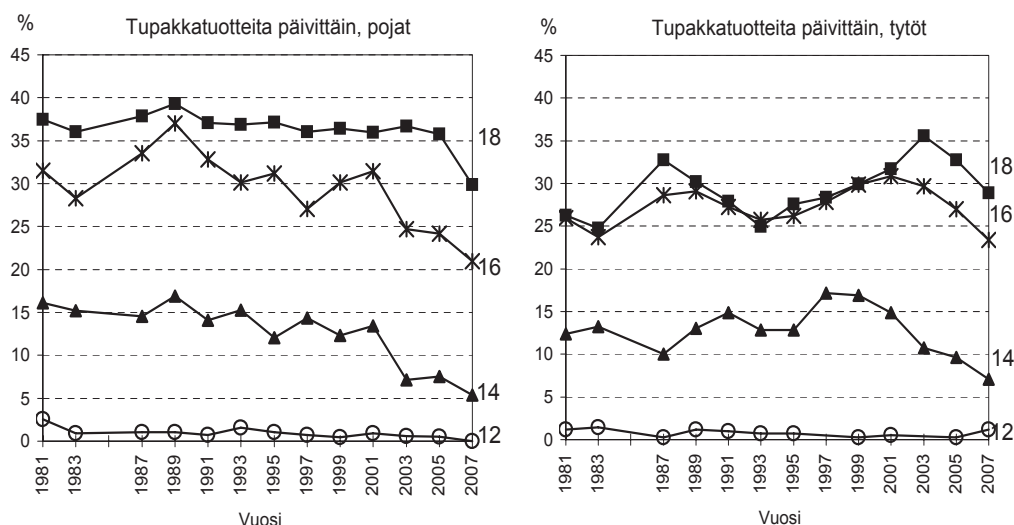
14–18-vuotiaiden tyttöjen tupakkatuotteiden käyttö lisääntyi vähitellen 1980-luvun alusta lähtien aina 2000-luvun alkuun (kuvio 2, liitetaulukko 32). Vuoden 2001 jälkeen tyttöjen tupakkatuotteiden käytön nousu pysähtyi ja kääntyi laskuun. Muutos oli tilastollisesti merkitsevä ($p < .05$) vuosina 2003–2007 (liitetaulukko 51), mutta ei enää vuosina 2005–2007 (liitetaulukko 52). Pojilla tupakkatuotteiden käyttö oli lähtenyt lievään laskuun jo 90-luvun alussa ja lasku jatkui myös vuosien 2005–2007 välillä. Muutos ei kuitenkaan ollut tilastollisesti merkitsevä kyseisenä ajanjaksona (liitetaulukko 52).

Tupakkatuotteiden käytön muutokset olivat eri ikäryhmissä suurin piirtein samanlaisia kuin ikävakioidut luvut 14–18-vuotiailla (kuvio 3, liitetaulukko 7). Poikkeuksena oli 18-vuotiaat pojat, joilla tupakkatuotteiden käyttö ei juuri muuttunut ennen vuotta 2007; vuosien 2005 ja 2007 välillä poikien tupakkatuotteiden käyttö kääntyi selvään laskuun. 14-vuotiailla tytöillä lasku alkoi jo 2000-luvun taitteessa, 16-vuotiailla vuoden 2001 jälkeen ja 18-vuotiailla vasta vuoden 2003 jälkeen.



Kuvio 2. Päivittäin tupakkatuotteita käyttävien 14–18-vuotiaiden ikävakioidut osuudet (%) sukupuolen mukaan vuosina 1981–2007. Nuorten terveystapatutkimus 2007.

Figure 2. Age-adjusted percentage of 14–18-year-olds who use tobacco products daily by sex in 1981–2007. (boys = pojat, girls = tytöt). Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.



Kuvio 3. Päivittäin tupakkatuotteita käyttävien 12–18-vuotiaiden osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan vuosina 1981–2007. Nuorten terveystapatutkimus 2007.

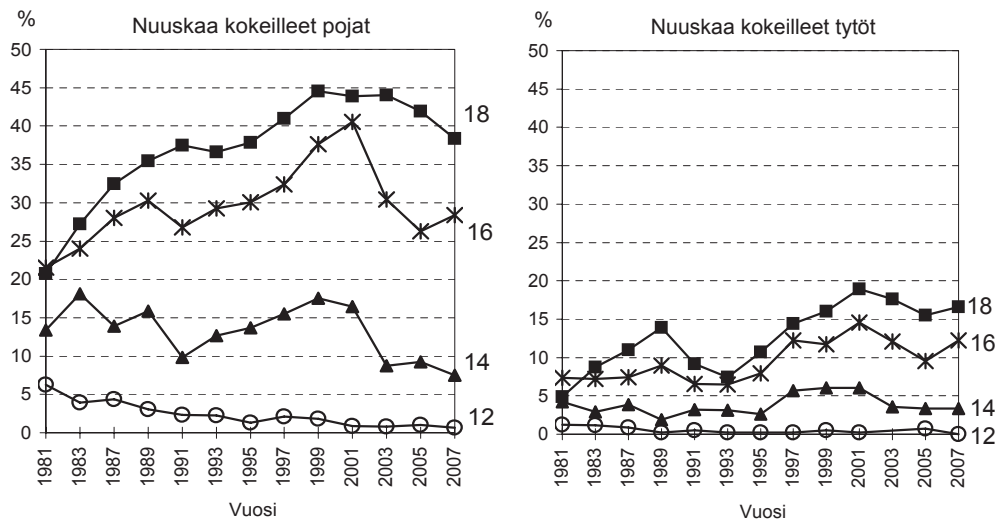
Figure 3. Percentage of 12–18-year-olds who use tobacco products daily by age and sex in 1981–2007. (boys = pojat, girls = tytöt) Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.

Nuuskan käyttö

Nuuskakokeilut lisääntyivät 14–18-vuotiailla pojilla 90-luvun alusta aina 2000-luvun alkuun. Tämän jälkeen alkanut kokeilujen laskusuunta on kuitenkin nyt pysähtynyt useimmissa ikä- ja sukupuoliryhmissä (kuvio 4, liitetaulukko 10). Muutokset vuosien 2005 ja 2007 välillä eivät olleet tilastollisesti merkitseviä (liitetaulukot 51, 52). 12-vuotiaista pojista vain harvat kokeilevat nuuskaa ja muutokset 2000-luvulla olivat vähäisiä. Vuonna 2007 pojista nuuskaa kokeilleita oli 14 vuoden iässä 7 %, 16-vuotiaana 28 % ja 18-vuotiaana 38 % (liitetaulukot 2, 10, 37). Tyttöjen kokeiluluvut ovat alhaisempia kuin poikien, mutta kokeilujen väheneminen näyttäisi myös tytöillä olevan pysähtymässä.

Nykyisin (silloin tällöin sekä päivittäin) nuuskaavien poikien osuudet seurasivat nuuskaa kokeilleiden osuuden muutoksia (kuvio 5, taulukko 2, liitetaulukot 3, 11, 38). Osuudet nousivat etenkin 1990-luvun loppupuolella aina 2000-luvun alkuun asti, minkä jälkeen nuuskan käyttö väheni hieman 14–16-vuotiailla. Viime vuosien muutokset ovat vähäisiä.

Tytöissä nykyisin nuuskaajia oli vähän, 14-vuotiaissa tytöissä vain yksittäisiä päivittäin nuuskaajia. Nykyisin nuuskaavien osuus tytöissä on kulkenut pääosin käsi kädessä poikien muutoksen kanssa, mutta vuosien 2005 ja 2007 välillä 16–18-vuotiaiden tyttöjen nuuskaajien osuus yleistyi tilastollisesti merkitsevästi ($p=.038$, liitetaulukko 52). Osuus oli molemmissa ikäryhmissä koko tarkastelujakson korkein vuonna 2007 (1,6 % ja 2 %) (liitetaulukko 11).



Kuvio 4. Nuuskaa joskus kokeilleiden 12–18-vuotiaiden osuudet (%) vuosina 1981–2007 iän ja sukupuolen mukaan. Nuorten terveystapatutkimus 2007.

Figure 4. Percentage of 12–18-year-olds who have tried snus by age and sex in 1981–2007. (boys = pojat, girls = tytöt) Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.



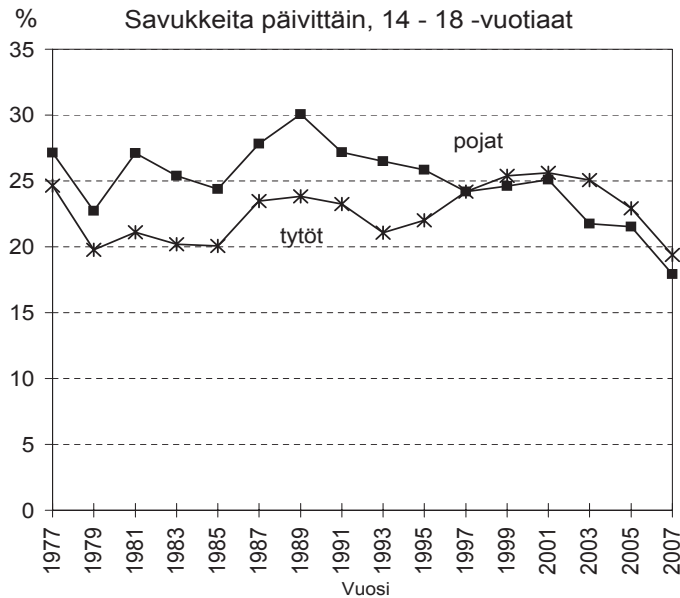
Kuvio 5. Nuuskaa silloin tällöin tai päivittäin käyttävien 12–18-vuotiaiden poikien osuudet (%) iän mukaan 1981–2007. Nuorten terveystapatutkimus 2007.

Figure 5. Percentage of 12–18-year-old boys who use snus occasionally or daily in 1981–2007. Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.

Päivittäinen savukkeiden poltto

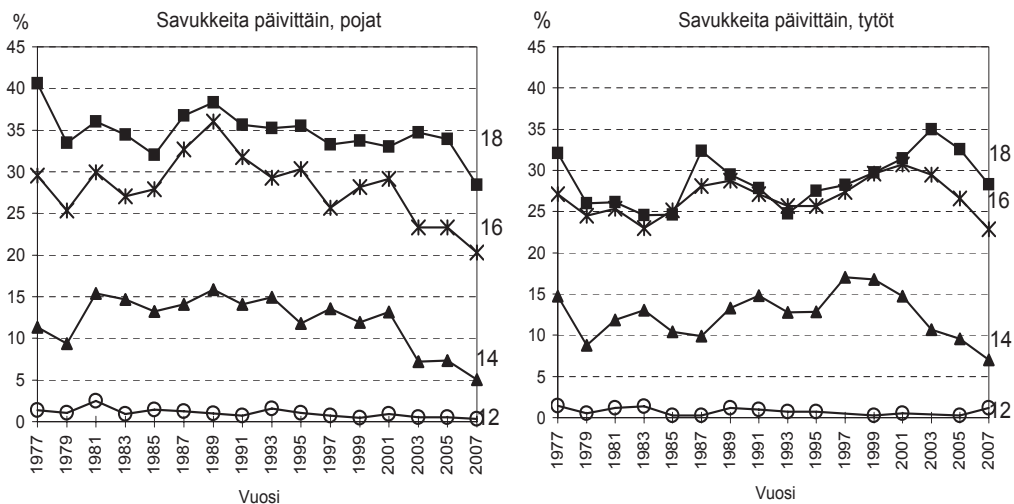
Tytöillä päivittäin savukkeita polttavien osuus on lähes sama kuin päivittäin tupakkatuotteita käyttävien osuus, sillä tytöt käyttävät nuuskaa harvoin (kuvio 6, liitetaulukko 8).

Tarkastelemalla pelkästään savukkeiden polttoa, saadaan tupakan käytön yleisyydestä ja laskusta pojilla hieman myönteisempi kuva (kuvio 6) kuin tarkastelemalla tupakkatuotteiden kokonaiskäyttöä. Päivittäin savukkeita polttavien osuudet vuosina 1977–2007 on esitetty kuviossa 7 (ks. myös liitetaulukko 33).



Kuvio 6. Päivittäin savukkeita polttavien 14–18-vuotiaiden ikävakioitunut osuudet (%) sukupuolen mukaan vuosina 1977–2007. Nuorten terveystapatutkimus 2007.

Figure 6. Age-adjusted percentage of 14–18-year-olds who smoke cigarettes daily by sex in 1977–2007. (boys = pojat, girls = tytöt) Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.



Kuvio 7. Päivittäin savukkeita polttavien osuus (%) 12–18-vuotiailla iän ja sukupuolen mukaan vuosina 1977–2007. Nuorten terveystapatutkimus 2007.

Figure 7. Percentage of 12–18-year-olds who smoke cigarettes daily by age and sex in 1977–2007. (boys = pojat, girls = tytöt) Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.

Taulukossa 2 on esitetty kaikkien tupakkatuotteiden (savukkeet, nuuska, sikari, piippu) käyttö yhteensä, erikseen savukkeita ja nuuskaa päivittäin käyttävien osuudet sekä vain savukkeita ja vain nuuskaa käyttävien osuudet. Taulukko 2 osoittaa, että pelkkää nuuskaa käyttäviä on melko vähän mutta 18-vuotiaista pojista 1,6 %. Sekakäyttö on tavallista 14–16-vuotiailla. Lukuja ei esitetä tytöille, koska nuuskaaminen on tytöillä harvinaista.

Taulukko 2. Päivittäinen tupakkatuotteiden (savukkeet, nuuska, sikari, piippu) käyttö yhteensä, savukkeiden ja nuuskan päivittäinen käyttö sekä vain nuuskaa ja vain savukkeita käyttävien osuudet (%) 14-, 16- ja 18-vuotiailla pojilla 1981–2007. Nuorten terveystapatutkimus 2007.

Table 2. Total daily use of tobacco products (cigarettes, snus, cigars, pipefuls), daily use of cigarettes and snus, and proportions of those using snus only and cigarettes only (%) in 14, 16 and 18-year-old boys in 1981–2007. Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.

Tupakkatuote ja ikä	1981	1983	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
14-vuotiaat													
Tupakkatuotteita päivittäin	16,1	15,2	14,5	16,9	14,1	15,2	12,1	14,4	12,3	13,4	7,2	7,5	5,4
Savukkeita päivittäin	15,9	15,0	14,2	16,0	14,0	14,7	11,9	13,9	11,9	13,2	7,2	7,2	5,1
Vain savukkeita	15,5	15,0	14,0	15,8	13,8	14,6	11,8	13,7	11,6	12,8	7,2	7,2	4,9
Nuuskaa päivittäin	0,6	0,2	0,6	1,1	0,3	0,6	0,3	0,6	0,7	0,7	-	0,3	0,4
Vain nuuska	0,2	0,2	0,4	0,9	0,1	0,5	0,2	0,4	0,4	0,3	-	0,3	0,3
16-vuotiaat													
Tupakkatuotteita päivittäin	31,5	28,3	33,5	37,0	32,8	30,1	31,2	27,1	30,2	31,4	24,7	24,2	21,0
Savukkeita päivittäin	30,2	27,3	33,0	36,2	31,9	29,6	30,5	26,2	28,2	29,4	23,7	23,4	20,7
Vain savukkeita	30,2	27,1	32,6	35,6	31,6	29,4	29,8	25,6	27,7	28,2	23,3	22,8	19,6
Nuuskaa päivittäin	1,3	1,2	1,0	1,4	1,2	0,7	1,4	1,5	2,5	3,3	1,4	1,4	1,4
Vain nuuska	1,3	1,0	0,5	0,9	0,9	0,5	0,7	0,8	1,9	2,0	1,0	0,8	0,3
18-vuotiaat													
Tupakkatuotteita päivittäin	37,5	36,0	37,9	39,3	37,1	36,8	37,1	36,0	36,4	36,0	36,7	35,8	29,8
Savukkeita päivittäin	36,5	34,5	37,1	38,7	35,7	35,4	35,8	33,6	33,9	33,4	35,1	34,4	28,2
Vain savukkeita	36,3	34,1	36,9	38,1	35,2	35,2	35,2	33,0	32,9	33,0	34,4	33,5	27,5
Nuuskaa päivittäin	1,2	1,9	1,0	1,2	1,9	1,7	1,9	3,0	3,5	3,0	2,3	2,2	2,3
Vain nuuska	1,0	1,5	0,7	0,6	1,4	1,5	1,3	2,4	2,5	2,6	1,6	1,3	1,6

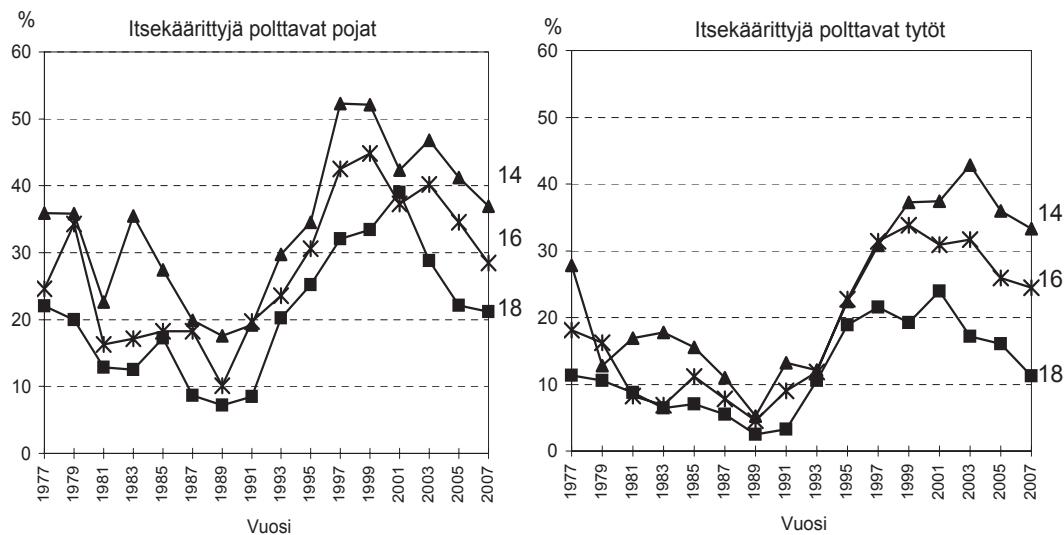
Savukkeiden kulutus

Päivittäin tupakoivilta tiedusteltiin päivittäin poltettujen savukkeiden määrää. Pojat polttivat useampia savukkeita päivässä kuin tytöt. 14-vuotiaat pojat polttivat keskimäärin 12 savuketta päivässä tyttöjen polttaessa noin 9 (liitetaulukko 5). Sukupuoliero savukkeiden kulutuksessa säilyi lähes samansuuruuisena myös 16- ja 18-vuotiailla. Päivittäinen savukemäärä lisääntyi 70-luvun lopulta 90-luvulle (liitetaulukot 12, 36) ja oli vuonna 2007 noin 1–3 savuketta enemmän kuin 1980-luvun taitteessa lukuun ottamatta 18-vuotiaita poikia,

joilla kulutus ei muuttunut. Vuosien 2005 ja 2007 välillä savukkeiden kulutus kasvoi hie-
man 14–16-vuotiailla pojilla ja 14-vuotiailla tytöillä. Vuonna 2007 viidennes 18-vuotiaista
pojista ja 13 % tytöistä poltti yli yhdeksän savuketta päivässä (liitetaulukot 9, 34), 14-vuo-
tiaista vastaavasti 3 % ja 3 %.

Itsekäärityt savukkeet

Nuoret polttavat ensisijaisesti tehdasvalmisteisia savukkeita (liitetaulukko 4). Piipun ja si-
karin polttaminen on harvinaista. Pojat käärivät savukkeensa irtotupakasta useammin kuin
tytöt. Päivittäin tupakkatuotteita käyttävillä itsekääritysten polttaminen joko yksinomaan
tai tehdasvalmisteisten rinnalla lisääntyi 1990-luvulla moninkertaiseksi, mutta kääntyi las-
kuun vuoden 1999 jälkeen useimmissa ikä- ja sukupuoliryhmissä (kuvio 8, liitetaulukot
13,35). Lasku jatkui myös vuosien 2005 ja 2007 välillä. 14-vuotiaat käyttivät itsekäärityjä
savukkeita useammin kuin vanhemmat ikäryhmät.



Kuvio 8. Itsekäärityjä savukkeita polttavien 14–18-vuotiaiden osuudet (%) päivittäin tupakoivista iän ja sukupuolen mu-
kaan vuosina 1977–2007. Nuorten terveystapatutkimus 2007.

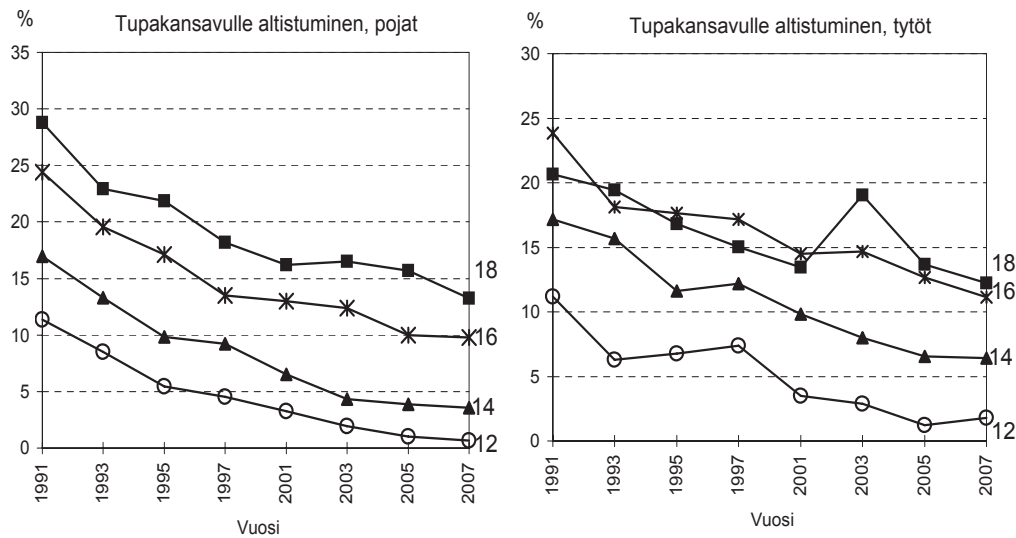
Figure 8. Percentage of 14–18-year-olds who smoke self-rolled cigarettes daily by age and sex in 1977–2007.
(boys = pojat, girls = tytöt) Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.

Tupakansavulle altistuminen

Vuonna 2007 12-vuotiaista pojista 93 % ja tytöistä 89 % ei altistunut lainkaan tupakansa-
vulle päivittäin (liitetaulukko 14). Altistumattomien osuus pieneni iän myötä. Sukupuol-
littaiset erot olivat vähäisiä.

Vähintään tunnin päivässä tupakansavulle altistuneiden osuus väheni vuosien 1991 ja 2007 välillä kaikissa ikä- ja sukupuoliryhmissä. Lasku tasaantui vuosien 2005 ja 2007 välillä 12–14-vuotiailla sekä 16-vuotiailla pojilla (kuvio 9, liitetaulukot 15, 16, 39, 40). Vuosina 2005–2007 muutos oli tilastollisesti merkitsevä vain 12- ja 18-vuotiailla tytöillä (liitetaulukko 52).

Pitkäaikainen oleskelu tupakansavussa (1–5 tuntia tai enemmän päivässä) vähentyi huomattavasti vuodesta 1991 vuoteen 2007 ja muutos oli tilastollisesti merkitsevä ajanjaksolla 2003–2007 18-vuotiailla pojilla ja 14-vuotiailla tytöillä mutta ei enää vuosina 2005–2007.



Kuvio 9. Niiden 12–18-vuotiaiden osuus (%) iän ja sukupuolen mukaan, jotka altistuvat vähintään tunnin päivässä tupakansavulle 1991–2007. Nuorten terveystapatutkimus 2007.

Figure 9. Percentage of 12–18-year-olds who are exposed to tobacco smoke for at least one hour daily in 1991–2007. (boys = pojat, girls = tytöt) Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.

Tupakkariippuvuus

Nuorten kokemusta omasta riippuvuudesta tupakkaan mitattiin vuoden 2007 kyselyssä väittämällä ”Luulen, että olen tupakoinnista riippuvainen”. Melko tai erittäin hyvin paikansa pitäväksi väittämän totesi 3 % 14-vuotiaista, 11 % 16-vuotiaista ja noin 18 % 18-vuotiaista vastaajista. Sukupuolten välillä ei ikäryhmien sisällä juurikaan ollut eroa (taulukko 3).

Taulukko 3. Väittämä ”Luulen, että olen tupakoinnista riippuvainen” iän ja sukupuolen mukaan (%).
Nuorten terveystapatutkimus 2007.

Table 3. Statement ”I think I’m addicted to smoking” by age and sex (%). Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.

	POJAT			TYTÖT		
	14	16	18	14	16	18
Ei pidä lainkaan paikkaansa	0,5	1,2	2,6	0,6	1,7	2,1
Pitää jonkin verran paikkansa	1,0	6,4	7,2	2,7	9,4	8,1
Pitää melko hyvin paikkansa	1,4	6,9	11,7	2,2	4,9	9,2
Pitää erittäin hyvin paikkansa	1,5	4,1	6,0	1,3	6,4	8,1
En osaa sanoa	0,5	1,3	0,9	0,2	0,4	0,7
Ei päivittäin tupakoiva	95,0	79,9	71,6	93,0	77,2	71,8
Yhteensä	100	100	100	100	100	100
N	912	677	580	1115	1002	912
Puuttuva tieto, N	0	1	0	0	0	0

Päivittäin tupakoivista melko tai erittäin hyvin paikkansa pitäväksi väittämän tulkitse 50 % sekä 14- että 16-vuotiaista tytöistä. Pojilla vastaavat luvut olivat 59 % ja 56 %. 18-vuotiailla sekä tytöillä että pojilla luku oli 62 %. Väitteen täysin paikkaansa pitämättömäksi tuomitsi 11 % 14-vuotiaista pojista ja 9 % tytöistä. Vastaavat luvut 16-vuotiaille pojille ja tytöille oli 6 % ja 8 % ja 18-vuotiaille 9 % ja 7 %.

Tupakointia heräämisen jälkeen voidaan käyttää myös nikotiiniriippuvuuden mittarina. Kaikista 14-vuotiaista vastaajista noin 2 % poltti ensimmäisen savukkeensa alle 30 minuutin kuluessa heräämisestä. 16-vuotiailla pojilla osuus oli 9 % ja tytöillä 7 %. 18-vuotiailla vastaavasti 12 % ja 8 % (taulukko 4).

Taulukko 4. Aika heräämisen jälkeen ensimmäisen savukkeen polttamiseen iän ja sukupuolen mukaan (%).
Nuorten terveystapatutkimus 2007.

Table 4. Time to first cigarette after waking by age and sex (%). Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.

	POJAT			TYTÖT		
	14	16	18	14	16	18
5 minuutin kuluessa	0,5	1,5	2,2	0,1	0,8	1,2
6–30 minuutin kuluessa	1,6	7,5	10,0	2,3	5,9	7,2
31–60 minuutin kuluessa	1,4	7,7	8,1	2,0	8,6	8,9
Myöhemmin	1,3	3,4	8,1	2,5	7,6	10,7
Ei päivittäin tupakoiva	95,1	79,9	71,6	93,1	77,1	71,9
Yhteensä	100	100	100	100	100	100
N	912	677	580	1115	1002	912

Päivittäin tupakoivista ensimmäisen savukkeensa alle 30 minuutin kuluessa heräämisestä poltti 14-vuotiaista pojista 44 % ja tytöistä 35 %, 16-vuotiaista 45 % ja 29 % sekä 18-vuotiaista 43 % pojista ja 30 % tytöistä.

Nikotiinikorvaushoitotuotteiden käyttöä kysyttiin kaksiosaisella kysymyksellä. 12-vuotiaista pojista 15 % ja tytöistä 26 % ei tiennyt, mitä nikotiinikorvaushoitotuotteet oli-

vat. 14-vuotiaista tietämättömiä oli 8 % pojista ja 7 % tytöistä. 18-vuotiaista pojista 3 % ja tytöistä vain 1 % oli tietämätön ko. tuotteista. Tuotteita oli ilmoittanut käyttäneensä 12-vuotiaista vain yksi tyttö ja kaksi poikaa. 14-vuotiaista tytöistä ja pojista noin 2 % ilmoitti käyttäneensä tuotteita. 16-vuotiaista pojista tuotteita oli käyttänyt 7 % ja tytöistä 5 %. 18-vuotiaista tytöistä 8 % ja pojista joka kymmenes (taulukko 5).

Taulukko 5. Nikotiinikorvaushoitotuotteiden käyttö iän ja sukupuolen mukaan (%). Nuorten terveystapatutkimus 2007.
Table 5. Use of nicotine replacement products by age and sex (%). Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.

	POJAT				TYTÖT			
	12	14	16	18	12	14	16	18
Kyllä	0,7	2,2	6,6	10,3	0,3	1,7	5,2	7,6
En	83,9	90,1	90,7	87,0	74,0	91,2	92,5	91,4
En tiedä, mitä nikotiinikorvaushoitoon tarkoitetut tuotteet ovat	15,4	7,6	2,7	2,6	25,7	7,1	2,3	1,0
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100
N	292	902	670	571	339	1109	996	908
Puuttuva tieto, N	6	10	7	9	5	6	6	4

Kaikissa ikäryhmissä ja kummallakin sukupuolella yleisimmin käytetty nikotiinikorvaushoitotuote oli nikotiinipurukumi. Nikotiinilaastari oli toiseksi yleisimmin käytetty tuote muissa ryhmissä paitsi 18-vuotiailla pojilla, joilla nikotiinitabletit oli ilmoitettu useammin kuin laastari. Inhalaattorien käyttöä ilmoitettiin alle 1 % kaikissa ryhmissä (taulukko 6).

Taulukko 6. Nikotiinikorvaushoitoon tarkoitettujen tuotteiden tuotekohtainen käyttö iän ja sukupuolen mukaan (%). Nuorten terveystapatutkimus 2007.

Table 6. Percentage of nicotine replacement products used by age and sex (%). Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.

	POJAT			TYTÖT		
	14 n=912	16 n=677	18 n=580	14 n=1115	16 n=1002	18 n=912
Nikotiinipurukumia	1,6	6,4	9,1	1,4	4,6	6,7
Nikotiinilaastaria	0,3	1,2	1,6	0,3	0,8	1,8
Nikotiinitabletteja	0,1	0,6	1,9	0,1	0,7	1,2
Nikotiini-inhalaattoria	0,0	0,7	1,0	0,1	0,3	0,7
Jotain muuta	0,4	0,0	0,5	0,2	0,2	0,1

Nikotiinikorvaushoitotuotteiden käyttäjistä valtaosa on edelleen päivittäin tupakoitsijoita kyselyhetkellä sekä 12–16-vuotiasta että 18-vuotiaista (taulukko 7). Joka kymmenes käyttäjä on polttanut elämänsä aikana korkeintaan 50 savuketta yhteensä ja 2 % ei ole edes kokeillut tupakkaa. Noin 12 % alaikäisistä käyttäjistä (12–16 vuotta) on ilman minkäänlaista epäilyä käyttänyt tuotteita väärin, sillä heidän tupakointinsa on niin vähäistä, että tuotteet voivat korkeintaan edesauttaa nikotiiniaddiktion syntymistä.

Kun alaikäisten tuotteiden käyttöä tarkastellaan heidän oman tupakointinsa mukaisesti, näyttää tuotteiden käyttö jakautuvan seuraavasti. 12–16-vuotiaista päivittäin tupakoivista

on nikotiinikorvaushoitotuotteita käyttänyt 22 %, yli 50 savuketta elämänsä aikana polttaneista jotka eivät tupakoi päivittäin 9 %, korkeintaan 50 savuketta polttaneista 1 % ja tupakkaa kokeilemattomista 0,1 %. Vastaavat luvut 18-vuotiaista olivat 26, 7, 1 ja 0 %.

Taulukko 7. Nikotiinikorvaushoitotuotteita käyttäneiden jakauma (%) tupakoinnin mukaan ikäryhmissä. Nuorten terveystapatutkimus 2007.

Table 7. Percentage of adolescents who used nicotine replacement products by smoking status by age (%) Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.

Ikä	Tupakoi päivittäin	Elämän aikana poltettujen savukkeiden määrä		Ei kokeillut tupakkaa	Yhteensä	n
		Yli 50	Korkeintaan 50			
12–16	78,7	9,6	9,6	2,2	100	136
18	85,2	10,2	4,7	0	100	128

Nikotiinikorvaustuotteiden hankinta. Alaikäisistä (12–16-vuotiaat) 0,8 % oli hankkinut itse näitä tuotteita. Yleisimmin tuotteita oli hankittu kavereilta tai tutuilta (1,7 %), mutta myös kaupalliset lähteet olivat tavallisia. Tavallisin kaupallinen lähde olivat apteekit (0,8 %). Muista lähteistä kuten kaupasta, kioskeista tai bensa-asemilta oli hankittu yhteensä harvemmin kuin apteekeista.

Taulukko 8. Niiden nuorten osuus, jotka ovat hankkineet nikotiinikorvaushoitoon tarkoitettuja tuotteita¹ kustakin hankintapaikasta iän ja sukupuolen mukaan (%). Nuorten terveystapatutkimus 2007.

Table 8. Percentage of adolescents who acquired nicotine replacement products in different locations by age and sex (%). Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.

Hankintapaikka	POJAT			TYTÖT			14–16-vuotiaat yhteensä
	14	16	18	14	16	18	
	n=912	n=677	n=580	n=1115	n=1002	n=912	
Apteekista	0,3	1,3	3,6	0,3	1,4	4,8	0,8
Kaupasta, kioskista, bensa-asemalta	0,5	1,5	3,8	0,2	0,2	1,0	0,5
Perheenjäseneltä, kotoa	0,5	0,9	1,6	0,1	1,1	0,7	0,6
Kavereilta, tutuilta	1,4	2,5	0,3	0,9	2,3	0,8	1,7
Terveystapatutkimus-henkilöstöltä	0,0	0,3	0,7	0,1	0,2	0,1	0,1

¹ Nuori on voinut hankkia tuotteita useammasta kuin yhdestä paikasta.

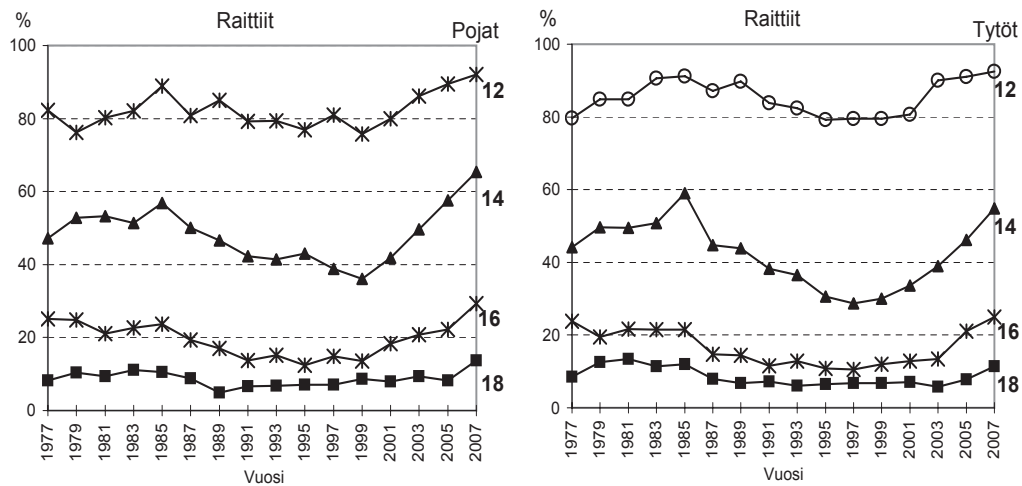
Alkoholijuominen

Raittius

Vuonna 2007 valtaosa (yli 90 %) 12-vuotiaista ilmoitti, että ei juo alkoholijuomia edes pieniä määriä. Raittius oli lähes yhtä yleistä sekä pojilla että tytöillä (liitetaulukko 17). Vanhemmissa ikäryhmissä raittiiden poikien osuus oli hieman suurempi kuin tyttöjen.

Vuosien 1997–99 jälkeen raittius on yleistynyt merkittävästi kaikissa ikäryhmissä 18-vuotiaita lukuun ottamatta (kuvio 10, liitetaulukot 19, 41). Vuonna 2007 14-vuotiaista pojista 65 % ja tytöistä 55 % ilmoitti olevansa raittiita, kun vuonna 2005 vastaavat osuudet olivat 58 % ja 46 %. 16-vuotiaiden ikäryhmässä raittiiden poikien osuudet vuonna 2007 olivat 29 % ja vuonna 2005 22 %. Tyttöillä vastaavat osuudet olivat 25 % ja 21 %.

Tutkimusjaksolla 2005–2007 raittiiden osuuksien muutokset olivat 14–16-vuotiaiden osalta tilastollisesti merkitseviä ($p < .05$) (liitetaulukko 52), samoin jaksolla 2003–2007 (liitetaulukko 51). 18-vuotiailla raittiudessa tapahtui varsin suotuisaa kehitystä vuosien 2005–2007 välillä: vuonna 2007 pojista 14 % ja tytöistä 11 % ilmoitti olevansa raittiita, kun vuonna 2005 raittiiden 18-vuotiaiden osuus oli 8 % (liitetaulukko 19). Muutokset olivat myös tilastollisesti merkitseviä ($p \leq .010$) (liitetaulukko 52).



Kuvio 10. Raittiiden 12–18-vuotiaiden osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan vuosina 1977–2007. Nuorten terveystapatutkimus 2007.

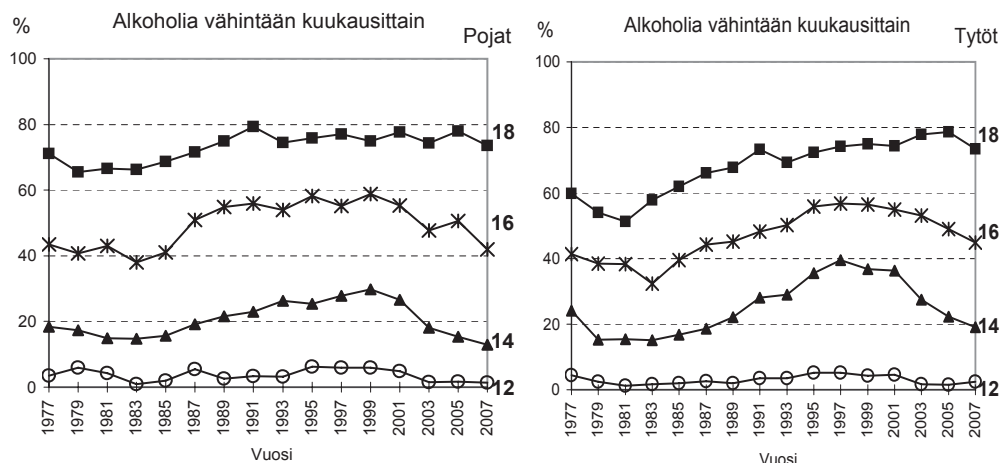
Figure 10. Percentage of 12–18-year-olds who abstain from alcohol by age and sex in 1977–2007. (boys = pojat, girls = tytöt) Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.

Alkoholin juomistiheys

Vuonna 2007 12-vuotiaista pojista 1 % ja tytöistä 2 % ilmoitti juovansa ainakin pieniä määriä alkoholia vähintään kerran kuukaudessa. Vastaavat prosenttiosuudet olivat 14-vuotiailla pojilla 13 % ja tytöillä 19 %, 16-vuotiailla pojilla 42 % ja tytöillä 45 % sekä 18-vuotiailla pojilla 74 % ja tytöillä 73 % (liitetaulukko 20).

Vuodesta 2005 vuoteen 2007 vähintään kuukausittainen alkoholinkäyttö laski 14-18-vuotiailla (kuvio 11 ja liitetaulukko 42). Tämä muutos on tilastollisesti merkitsevä vain 16-vuotiailla pojilla ja 18-vuotiailla tytöillä ($p < .010$) (liitetaulukko 52). Pidemmällä aikavälillä tarkasteltuna kuukausittaisen alkoholinkäytön kasvu pysähtyi 12-16-vuotiailla vuosien 1997-1999 vaiheilla, minkä jälkeen alkoholinkäyttö kääntyi laskuun (kuvio 11).

18-vuotiailla pojilla kuukausittaisessa alkoholin käytössä ei juuri näy muutoksia 2000-luvulla. Samanikäisillä tytöillä 80-luvun alusta jatkunut alkoholin käytön lisääntyminen pysähtyi 2003 ja alkoholin käyttö saattaa olla kääntymässä laskuun (kuvio 11, liitetaulukko 20).

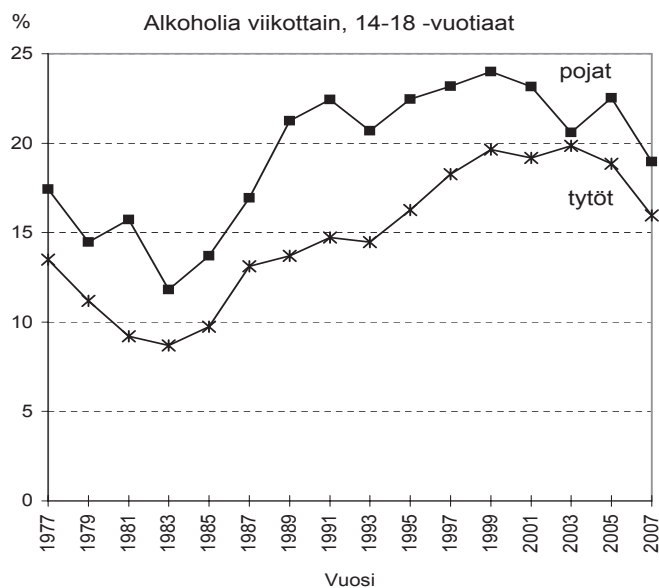


Kuvio 11. Alkoholia vähintään kerran kuukaudessa juovien 12-18-vuotiaiden osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan vuosina 1977-2007. Nuorten terveystapatutkimus 2007.

Figure 11. Percentage of 12-18-year-olds who drink alcohol at least once a month by age and sex in 1977-2007. (boys = pojat, girls = tytöt) Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.

Usein eli vähintään kerran viikossa juovia ei kyselyyn vastanneiden 12-vuotiaiden tyttöjen joukossa ollut vuonna 2007 ainoatakaan, pojissakin vain muutama (liitetaulukko 21). Usein juovia 14-vuotiaita oli niin ikään pieni joukko: tytöistä 5 % ja pojista 3 % ilmoitti juovansa ainakin kerran viikossa alkoholijuomia. Vanhimmissa ikäryhmissä viikoittainen juominen oli huomattavasti yleisempää: 18-vuotiaista pojista 41 % ja tytöistäkin 30 % ilmoitti juovansa viikoittain.

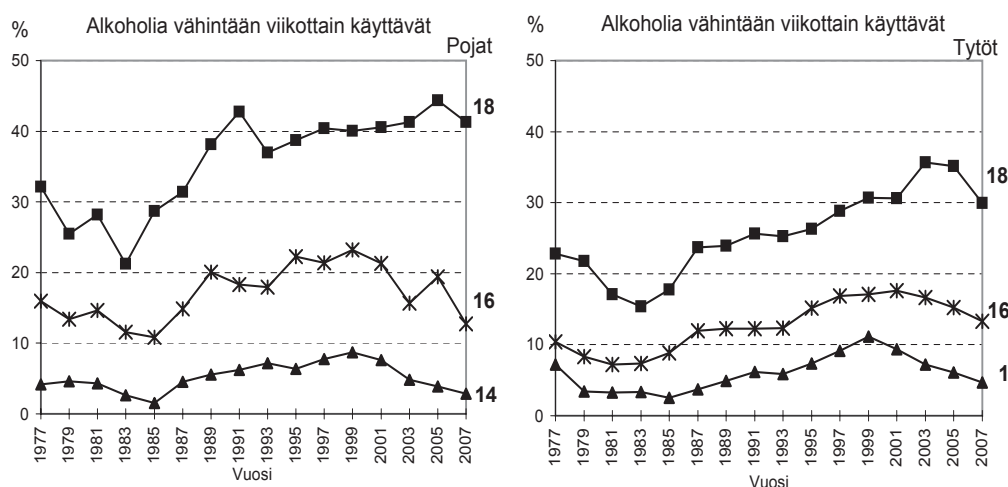
Vuonna 2007 viikoittain juovien 14-18-vuotiaiden poikien osuus laski alle 20 %:iin ensimmäistä kertaa sitten vuoden 1987 (kuvio 12, liitetaulukko 43). Viikoittain juovien 14-18-vuotiaiden tyttöjen osuudet ovat kääntyneet niin ikään selvään laskuun: vuonna 2007 usein juovia tyttöjä oli 16 % kun vuosina 1999-2005 vastaava osuus oli 20 % luokkaa.



Kuvio 12. Alkoholia vähintään kerran viikossa juovien 14–18-vuotiaiden ikävakioidut osuudet (%) sukupuolen mukaan vuosina 1977–2007. Nuorten terveystapatutkimus 2007.

Figure 12. Age-adjusted percentage of 14–18-year-olds who drink alcohol at least once a week by sex in 1977–2007. (boys = pojat, girls = tytöt) Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.

Ikäryhmittäin tarkasteltaessa (kuvio 13, liitetaulukko 21) viikoittainen alkoholin käyttö lisääntyi kaikissa ryhmissä 2000-luvun alkupuolelle asti, minkä jälkeen 14–16-vuotiaiden laskusuunta on jatkunut edelleen kahden viime vuoden aikana. 18-vuotiailla tytöillä 80-luvun alusta jatkunut nousu näyttää kääntyneen laskuksi kahden viime vuoden aikana ($p=.017$) kun taas tämän ikäryhmän pojilla mahdollista laskusuuntaa ei voida päätellä. 14-vuotiailla viikoittaisen juomisen vähenemien oli tilastollisesti merkitsevä ($p=.05$) vuosina 2003–2007 (liitetaulukko 51), mutta ei enää vuosina 2005–2007 (liitetaulukko 52).



Kuvio 13. Alkoholia vähintään kerran viikossa juovien 14–18-vuotiaiden osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan vuosina 1977–2007. Nuorten terveystapatutkimus 2007.

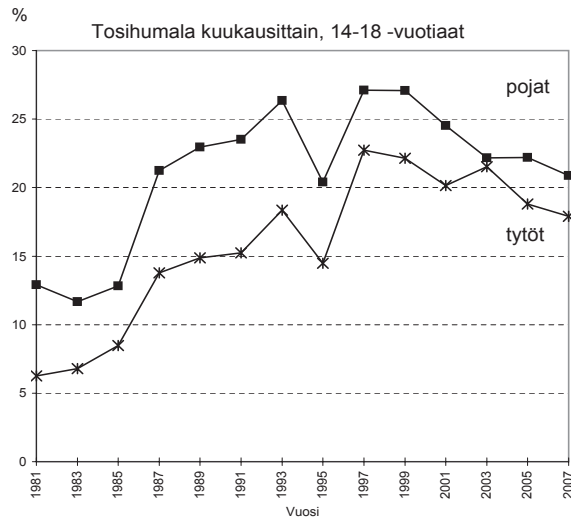
Figure 13. Percentage of 14–18-year-olds who drink alcohol at least once a week by age and sex in 1977–2007. (boys = pojat, girls = tyttöt). Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.

Humalajuominen

Humalajuominen on vuosien 1977–2007 ajan ollut 12-vuotiailla harvinaista. Vuonna 2007 1 % pojista ja 2 % tytöistä ilmoitti olleensa edes joskus tosihumalassa (liitetaulukko 18). Kerran kuukaudessa tai useammin itsensä tosihumalaan juovien 14-vuotiaiden poikien osuus oli 4 % ja tyttöjen 6 %. Vanhemmissa ikäryhmissä humalajuominen on selvästi yleisempää: 16-vuotiaista pojista ja tytöistä 18 % sekä 18-vuotiaista pojista 41 % ja tytöistä 30 % ilmoitti juovansa tosihumalaan kerran kuukaudessa tai useammin (liitetaulukko 22).

Tosihumalaan kuukausittain juovien 14–18-vuotiaiden osuudet kasvoivat 80-luvun alusta 90-luvun loppuun sekä tytöillä että pojilla, vuoden 1995 notkahdusta lukuun ottamatta (kuvio 14 ja liitetaulukko 44). Vuodesta 2001 alkanut laskusuunta pysähtyi pojilla vuosina 2003–2005 mutta vuonna 2007 tosihumalaan kuukausittain juovien 14–18-vuotiaiden poikien osuudet olivat jälleen laskusuunnassa. Vuosien 2003–2007 välillä tosihumalaan kuukausittain juovien tyttöjen osuudet ovat laskeneet. 14–16-vuotiaiden tyttöjen osalta tämä muutos on tilastollisesti merkitsevä (liitetaulukko 51).

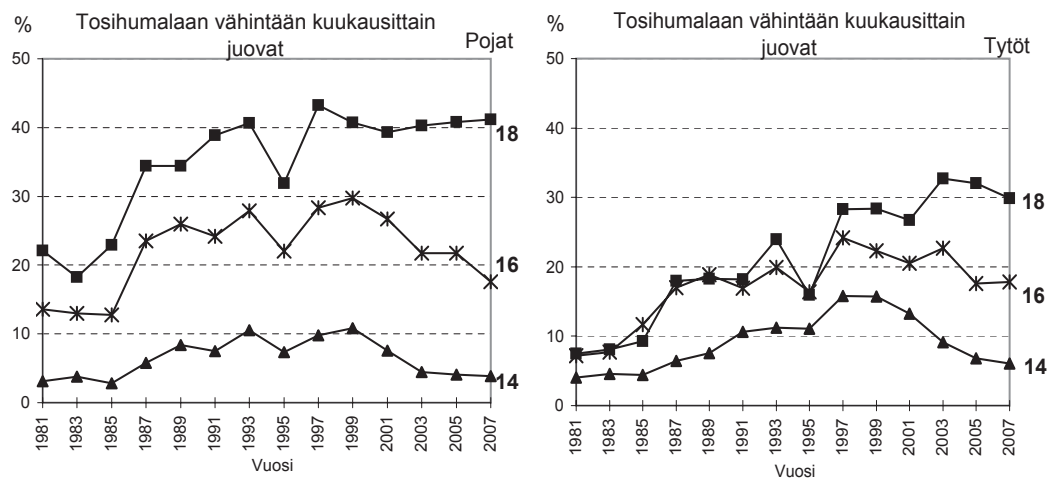
Ikäryhmittäisessä tarkastelussa (kuvio 15, liitetaulukko 22) 14-vuotiaiden poikien humalajuominen on pysynyt samalla tasolla vuosina 2003–2007. Samalla aikavälillä 14- ja 16-vuotiaiden tyttöjen ($p < .01$) sekä 16-vuotiaiden poikien ($p < .05$) humalajuominen on hieman harvinaistunut. Vuosina 1999–2007 18-vuotiaiden poikien kuukausittain tosi humalaan juovien osuuksissa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Vuodesta 2003 alkaen 18-vuotiaiden tyttöjen kuukausittainen tosihumalaan juominen on puolestaan ollut hienoisessa laskusuunnassa.



Kuvio 14. Tosi humalaan vähintään kuukausittain juovien 14–18-vuotiaiden ikävakioidut osuudet (%) sukupuolen mukaan vuosina 198–2007. Nuorten terveystapatutkimus 2007.

Figure 14. Age-adjusted percentage of 14–18-year-olds who get really drunk at least once a month by sex in 1981–2007. (boys = pojat, girls = tytöt) Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.

Viikoittain tosi humalaan juovien 18-vuotiaiden poikien osuudessa näkyi huomattava nousu vuodesta 2003 (7 %) vuoteen 2005 (12 %) (liitetaulukot 23, 45). Vuosien 2005–2007 välillä tämä vähintään kerran viikossa itsensä tosihumalaan juovien osuus on kuitenkin säilynyt samalla tasolla (12 %). Tutkimusjaksolla 2003–2007 muutos oli tilastollisesti merkitsevä ($p < .001$) (liitetaulukko 51). 18-vuotialla tytöillä viikoittainen humaltuminen on säilynyt laskusuunnassa vuodesta 2003 vuoteen 2007. Muutos on niin ikään tilastollisesti merkitsevä ($p < .010$) (liitetaulukko 51).



Kuvio 15. Tosi humalaan vähintään kuukausittain juovien 14–18-vuotiaiden osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan vuosina 1981–2007. Nuorten terveystapatutkimus 2007.

Figure 15. Percentage of 14–18-year-olds who get really drunk at least once a month by age and sex in 1981–2007. (boys = pojat, girls = tytöt) Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.

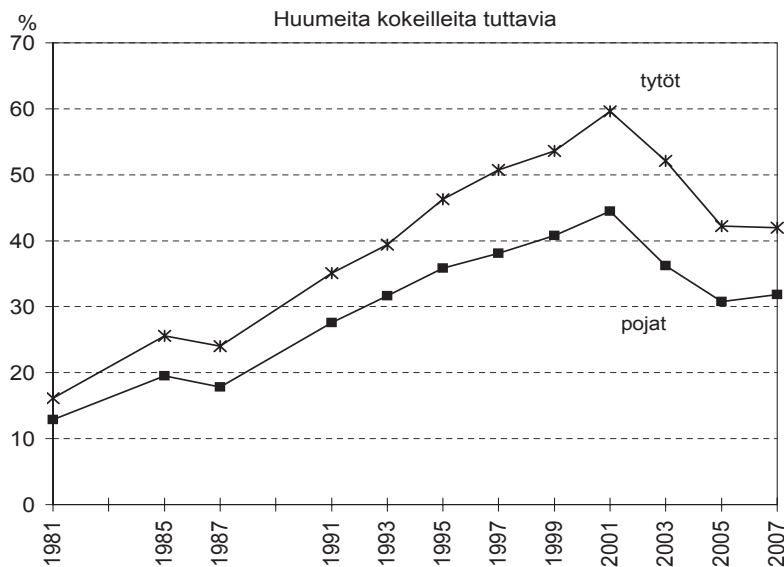
Sosiaalinen altistuminen huumeille

Tuttavien huumeiden käyttö

Ainakin yhden huumeekokeilijan tuttaviansa keskuudessa tietävien 14–18-vuotiaiden osuus lisääntyi selvästi vuoden 1987 jälkeen aina vuoteen 2001 asti. Tämän jälkeen osuus lähti laskuun ja lasku jatkui vuoteen 2005 asti. Vuosien 2005 ja 2007 välillä lasku pysähtyi (kuvio 16, 17, liitetaulukot 24, 26, 46). Suunta oli sama tytöillä ja pojilla. Tarkasteltaessa ajanjaksoa 2003–2007, tilastollisesti merkitsevä ero tuli esiin 14–18-vuotiailla tytöillä ($p<.001$). Vastaava muutos pojilla ei ollut tilastollisesti merkitsevä. 12-vuotiailla osuudet olivat pieniä koko tarkastelujakson eikä systemaattisia muutoksia juuri ollut (kuvio 17, liitetaulukko 26).

Tytöt tiesivät huumeiden käyttäjiä useammin kuin pojat. Vuonna 2007 hieman vajaa puolet 16–18-vuotiaista tytöistä ja noin 40 % pojista tiesi vähintään yhden huumaavia aineita viimeksi kuluneen vuoden aikana kokeilleen tuttavansa (liitetaulukot 26, 46). Vain muutama prosentti 12-vuotiaista tiesi jonkun tuttavansa käyttäneen huumaavia aineita.

Yli viisi huumeita kokeillutta tuttavaa tiesi 14 % 18-vuotiaista pojista ja 12 % tytöistä vuonna 2007, kun luku vielä vuonna 2001 oli ollut pojilla 20 % ja tytöillä 23 % (liitetaulukot 24, 27, 47). Vastaavasti 14- ja 16-vuotiailla osuudet olivat puolittuneet tänä aikana. Muutos oli tilastollisesti merkitsevä tytöillä ajanjaksolla 2003–2007 (liitetaulukko 51).



Kuvio 16. Vähintään yhden huumeita kokeilleen tuttavien tietävien 14–18-vuotiaiden ikävakioidut osuudet (%) sukupuolen mukaan vuosina 1981–2007. Nuorten terveystapatutkimus 2007.

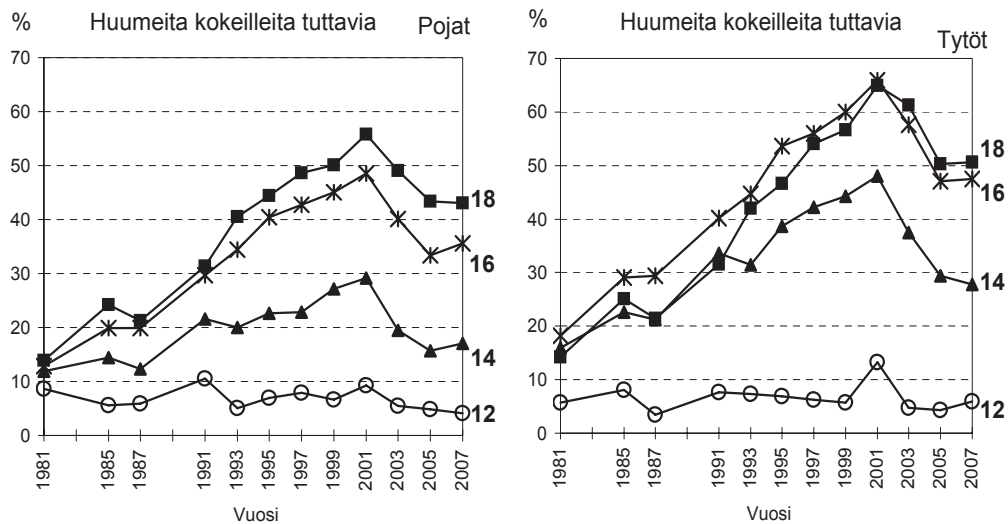
Figure 16. Age-adjusted percentage of 14–18-year-olds knowing at least one acquaintance who tried drugs by sex in 1981–2007. Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.

Huumeiden tarjonta

Huumeiden tarjontaa viimeisen vuoden aikana on kysytty vuodesta 1991 lähtien. Tarjonta lisääntyi 1990-luvun lopussa 14–18-vuotiailla sekä tytöillä että pojilla, mutta kääntyi las-kuun vuoden 2001 jälkeen (kuvio 18, liitetaulukko 48).

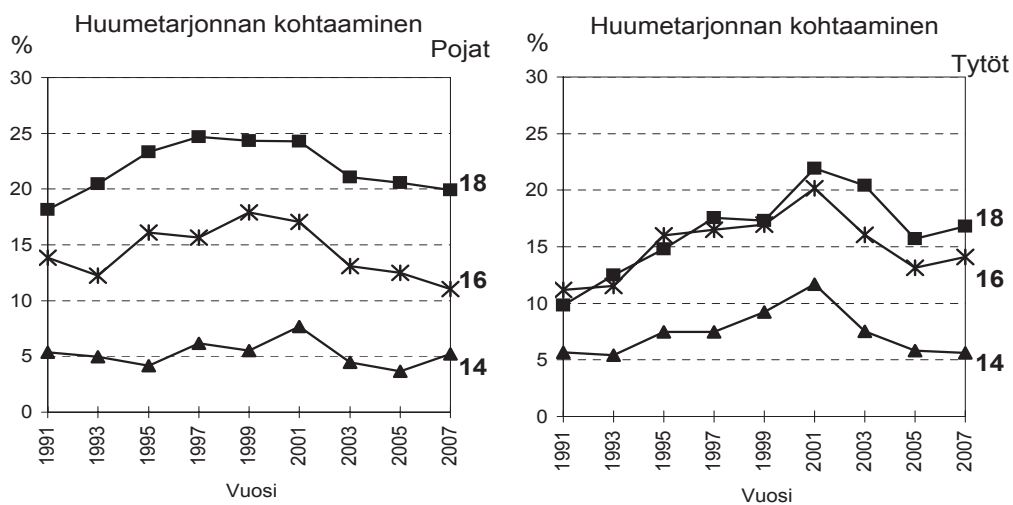
Vuonna 2007 oli huumeita tarjottu vajaalle viidennekselle 18-vuotiaista, 14-vuotiaista noin joka 20:lle (liitetaulukot 25, 28). Yksittäisille 12-vuotiaillekin oli huumeita tarjottu.

Huumeitarjonnan osalta kysyttiin erikseen ystävien ja tuttavien sekä täysin tuntemattomien tarjoamisia. Tarjonnan rakenne muuttui 1990-luvulta 2000-luvulle tultaessa siten, että valtaosa tarjonnasta tuli tuttavilta eikä enää vierailta kuten 1990-luvun alkupuolella (kuvio 19, liitetaulukot 29, 30, 49, 50). Merkittävää muutosta tarjonnan rakenteessa ei ollut vuosien 2005 ja 2007 välillä (kuvio 19).



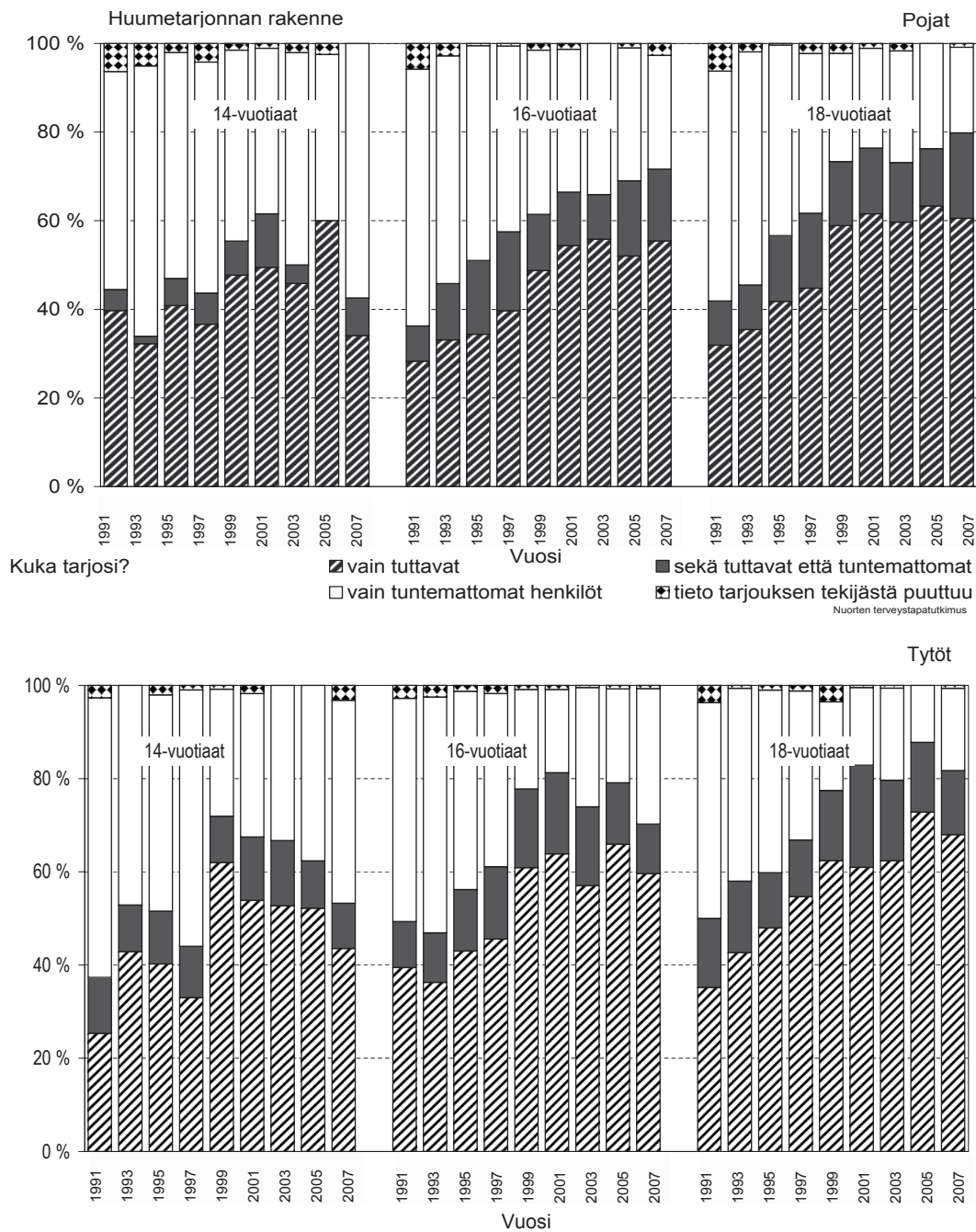
Kuvio 17. Vähintään yhden huumeita kokeilleen tuttavan tietävien 12–18-vuotiaiden osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan vuosina 1981–2007. Nuorten terveystapatutkimus 2007.

Figure 17. Percentage of 12–18-year-olds knowing at least one acquaintance who tried drugs by age and sex in 1981–2007. (boys = pojat, girls = tytöt) Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.



Kuvio 18. Niiden 14–18-vuotiaiden osuudet (%), joille oli tarjottu huumaavia aineita vuosina 1991–2007, iän ja sukupuolen mukaan. Nuorten terveystapatutkimus 2007.

Figure 18. Percentage of 14–18-year-olds who were offered drugs in 1991–2007 by age and sex. (boys = pojat, girls = tytöt) Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.



Kuvio 19. Viimeksi kuluneen vuoden aikana huumetarjontaa kohdanneiden 14–18-vuotiaiden jakauma (%) huumetarjouksen tekijän mukaan vuosina 1991–2007 ikä- ja sukupuoliryhmittäin. Nuorten terveystapatutkimus 2007.

Figure 19. Percentage of 14–18-year-olds who were offered drugs during last year according to person who offered in 1991–2007, by age and sex. (boys = pojat, girls = tytöt) Adolescent Health and Lifestyle Survey 2007.

Pohdinta

Tupakointi vähenee ja kokeilut siirtyvät myöhempään ikään

Sekä tupakointikokeilut että päivittäinen tupakointi ovat vähentyneet 2000-luvulla. Muutos on selkein 14–16-vuotiailla ja näissä ikäryhmissä muutos alkoi jo vuosituhatluvun vaihteessa. Samoihin aikoihin taittui myös tyttöjen tupakoinnin lisääntyminen. Tulokset tarkoittavat käytännössä sitä, että sekä tupakoinnin kokeiluikä että säännöllisen tupakoinnin aloittamisikä ovat siirtyneet myöhemmäksi. Lähimmän vertailukelpoisen viitteen suomalaisnuorten tupakoinnista antaa vuodesta 1996 alkaen tehty Kouluterveyskysely (3), jossa 8.-9.-luokkalaisten tupakoinnin muutokset ovat yhdensuuntaisia tämän tutkimuksen 14–16-vuotiaiden tupakointimuutosten kanssa vahvistaen siten havaitut tulokset.

Nuorten terveystapatutkimuksen vanhimmassa ikäryhmässä (18-vuotiaat) tupakoivien poikien osuus pysyi melko vakiona vuoteen 2005, tytöillä nähtiin lievää nousua aina vuoteen 2003 asti. Vuoden 2007 tulokset viittaavat kuitenkin siihen, että sekä päivittäinen tupakointi että tupakointia kokeilleiden osuudet olisivat kääntymässä laskuun. Vuoden 2007 kyselyn 18-vuotiaat kuuluvat niihin kohortteihin, jotka tupakoivat aikaisempia kohortteja vähemmän myös 14–16-vuotiaana. Onkin mahdollista, että nyt aikuisikään siirtyvien syntymäkohorttien tupakointi aikuisena tulee jäämään matalammalle tasolle kuin aikaisemmin syntyneiden. Aikuisväestön terveyskäyttäytymiskyselyssä 15–24-vuotiaiden tupakointiluvut viittaavat myös tupakoivien osuuden mahdolliseen laskuun etenkin nuorten naisten osalta, mutta uusimmat aikasarjat ulottuvat vasta vuoteen 2006 (8). Vasta seuraavien vuosien kyselyt tulevat varmistamaan, onko tupakointi vähenemässä myös varhaisessa aikuisuudessa.

Kansainvälisessä vertailussa suomalaisnuorten tupakointi etenee samaan suuntaan kuin Yhdysvalloissa, Kanadassa ja useissa Euroopan maissa kuten Ruotsissa ja Iso-Britanniassa (9-11). Kanadassa 15–19-vuotiaiden tupakointi on vähentynyt tasaisesti vuosituhatluvun alusta ja päivittäin tupakoi enää noin 14 %, kun luku vuonna 1999 oli vielä 21 % (11). Suomalaisten 14–18-vuotiaiden savukkeiden polttaminen on yleisempää: joka viides tupakoi edelleen.

Kaiken kaikkiaan savuttomaan yhteiskuntaan on vielä pitkä matka. Spesifit tupakka-poliittiset toimet kuten alaikäisten tupakkaostot kieltävän myyntikiellon valvonta ja tupakanmyynnin lisensointi, tupakan hintapolitiikka, koulujen tupakointikiellon tehokas toimeenpano ja savuttomat ympäristöt ovat edelleen keskeisiä terveystoimenpiteitä (1). Näiden rinnalla tupakoimattomuutta tukevat vanhempien ja koko yhteiskunnan huolehtiminen nuorista ja heidän hyvinvoinnistaan sekä nuorten omien asenteiden muutokset tupakkakielteisempään suuntaan ja tupakoinnin kokeminen yhä useammin ”luuserien puuhaksi” (1).

Nuuskan käytön väheneminen pysähtynyt

Nuoret kuluttavat ensisijaisesti savukkeita, mutta nuuskan kokeilijoita ja käyttäjiä löytyy kaikista ikäryhmistä. Nuuskan käytön 90-luvun alussa alkanut lisääntyminen taittui 2000-luvulle tultaessa ja kääntyi laskuun. Vuoden 2007 tulokset osoittavat kuitenkin, etteivät nuuskan käyttö ja kokeilut enää vähene. Tyttöjen osalta näyttää jopa siltä, että nuuskan käyttö olisi lisääntymässä. Vaikka tytöt edelleenkin kokeilevat ja käyttävät nuuskaa harvoin – selvästi poikia harvemmin – on silloin tällöin tai päivittäin nuuskaavien 16–18-vuotiaiden tyttöjen osuus vuonna 2007 toistaiseksi korkein kyselyissä mitattu eli n. 2 %. Kouluterveyskyselyn tulokset 8.-9.-luokkalaisista tukevat päätelmää, että nuuskan käytön väheneminen on pysähtynyt ja että tyttöjen nuuskan käyttö saattaisi olla jopa kääntymässä nousuun (3).

Ruotsi on ainoa EU-maa, jossa nuuskan myynti on sallittua. Vaikka Ruotsissakaan tupakkatuotteita ei saa myydä alle 18-vuotiaille, nuuskan käyttäjiä löytyy siellä runsaasti: 9. luokan pojista nuuskaa 12 % ja tytöistä 2 % (12). Suomenkin kannalta huolestuttavana piirteenä voidaan pitää naapurimaassa tapahtunutta kehitystä: 16–24-vuotiaiden naisten nuuskaaminen on kolminkertaistunut viimeisen kymmenen vuoden aikana ja tämän ikäryhmän naisista peräti 11 % nuuskaa (13). Toinen huolenarvoinen asia on ruotsalaisen nuuskateollisuuden voimakkaat markkinointipyrkimykset savuttomien tupakkatuotteiden käytön lisäämiseksi (14). Nuuskan myynti on terveyssyistä kielletty kaikissa EU-maissa (Suomessa siis vuodesta 1995 lähtien), poikkeuksena Ruotsi. Tästä huolimatta nuorten on ollut helppoa hankkia nuuskaa naapurimaihin suuntautuvilta matkoilta, erityisesti Ruotsista ja aikaisemmin Virossa, sekä kavereilta, jotka toimivat nuuskan välittäjinä (15). Viron liittyttyä EU:iin ei nuuskaa ole saanut siellä myydä. Toisaalta ei ole tietoa, toimiiko nuuskan myyntikielto Virossa.

Nuuskan näinkin laajan käytön mahdollistaa tuotteen myynti Ruotsissa. Toisaalta kyselyssä suomalaisnuoret ovat ilmoittaneet ostaneensa nuuskaa myös Suomesta vähittäismyyntiliikkeistä kuten kaupoista, kioskeista ja bensa-asemilta (15). Näiden väylien tukkiminen edellyttäisi tiukempaa lainsäädäntöä ja sen valvontaa sekä nuuskan vapaan, ”omaan” käyttöön sallivan tuonnin rajoittamista Ruotsista.

Nuuskan käytön vähenemisen pysähtymistä ja mahdollista lisääntymistä nuorten keskuudessa on saattanut osittain tukea yhteiskunnan pyrkimys passiivisen tupakoinnin haittojen minimoimiseen tiukoin tupakointirajoituksin. Nuuska kun ei savua, sitä voi käyttää helposti missä vaan. Toisaalta taustalla voi olla myös mielikuva nuuskaamisen pienemmistä terveyshaitoista tai jopa haitattomuudesta. 18-vuotiaissa pojissa jopa 1,6 % koko ikäluokasta on sellaisia, jotka ilmoittavat käyttävänsä vain nuuskaa, mutta ei lainkaan savukkeita.

Tupakkariippuvuus

Kyselyssä kysyttiin ensimmäistä kertaa nuorten omaa käsitystä tupakkariippuvuudestaan. Puolet 14–16-vuotiaista päivittäin polttavista tytöistä ja hieman useampi pojista katsoi olevansa tupakoinnista riippuvainen. He vastasivat riippuvuutta koskevan väittämän pitävän melko tai erittäin hyvin paikkansa. Luku oli 18-vuotiailla hieman korkeampi. Kun riippuvuutta arvioidaan Fagerströmin mittarissa (16) käytetyllä heräämisen ja ensimmäisen savukkeen välistä aikaa (30 minuutin sisällä) mittaavalla kysymyksellä, jää nikotiiniriippuvaisten osuus pienemmäksi, hieman alle 40 % kaikista päivittäin tupakoivista 14–18-vuotiaista.

Koko ikäryhmän tasolla tupakointiriippuvaisten osuus näyttäisi sijoittuvan 14-vuotiailla 2–4 % ja 18-vuotiailla 8–18 % paikkeille riippuen siitä kumpaa kriteeriä käytetään. DiFranzan tutkimusryhmän DANDY-tutkimuksessa (17) osoitettiin, että tupakkariippuvuus voi kehittyä nopeasti tupakoinnin aloittamisesta ja että jo hyvinkin vähäisellä tupakoinnilla ilmenee tupakkariippuvuuden piirteitä.

Nikotiinikorvaushoitotuotteiden hankinta

Nikotiinikorvaushoitoon tarkoitettujen itsehoitovalmisteiden luvanvarainen myynti tuli mahdolliseksi tupakkaa myyvissä kaupoissa, huoltoasemilla ja kioskeissa helmikuun alusta 2006. Valmisteita saa myydä valvotusti yli 18-vuotiaille näissä vähittäismyyntipisteissä kunnan myöntämän luvan perusteella. Uusi laki ei kuitenkaan koske apteekkeja, jotka saavat myydä tuotteita vapaasti myös alle 18-vuotiaille.

Apteekit olivatkin yleisin paikka, josta alaikäiset tuotteita itse ostivat. Apteekkien ohella alaikäiset ostivat tuotteita myös kaupoista, kioskeilta tai bensa-asemilta mutta harvemmin kuin apteekeista. Yleisimmin kuitenkin tuotteita saatiin kavereilta ja ystäviltä. Valtaosa tuotteita käyttäneistä oli päivittäin tupakoitsijoita, mutta noin joka kymmenes oli polttanut elämänsä aikana korkeintaan 50 savuketta yhteensä, joten heidän korvaushoitotuotteiden käyttöönsä ei voida pitää perusteltuna. Joukossa oli myös joitakin tupakkaa kokeilemattomia. Jos vieroituslaitteet olisivat optimaalisen tehokkaita, ei päivittäin tupakoitsijoiden joukossa tulisi enää olla ketään tuotteita käyttäneitä.

Lainsäädäntö ei ole kovin johdonmukainen salliessaan alaikäisille myynnin apteekeista. Useimmat apteekit ovat itsepalvelupisteitä, joissa käsikauppatuotteen ostaja kohtaa ainoastaan kassan. Onkin epätodennäköistä, että tällaisessa tilanteessa nuori voisi saada erityisiä ohjeita tuotteen käytöstä ja tupakoinnin lopettamisesta. Apteekkimyynti mahdollistamisen seurauksena alaikäiset saattavat jopa vahvistaa jo syntynyttä nikotiiniaddiktiota tai hankkia sellaisen näitä tuotteita käyttämällä. Tuotteiden myynti alaikäisille ilman rajoituksia apteekeista tulee harkita uudelleen.

Tupakansavulle altistuminen on vähentynyt – kodeissa tapahtuvan savuultistuksen ehkäisyyn kiinnitettävä huomiota

Joka kahdeskymmenes 14-vuotias altistuu edelleen päivittäin vähintään tunnin tupakansavulle, mutta 18-vuotiaista jopa noin joka kahdeksas. Altistuminen on vähentynyt reilusti vuodesta 1991, jolloin sitä ensimmäisen kerran mitattiin. Kuitenkin kahden viime vuoden aikana altistumisen väheneminen on pysähtynyt pojilla ja nuoremmilla tytöillä. Vasta seuraavissa kyselyissä nähdään, vähentääkö kesällä 2007 voimaan astunut ravintola- ja kahvilatupakoinnin kieltö altistumista edelleen.

Väestön suojelu passiivisen tupakoinnin haitoilta on ollut tupakoinnin vähentämistyön keskeinen teema koko 1990- ja 2000-luvun. Lainsäädännössä on tehty useita muutoksia, jotka tukevat tätä pyrkimystä. Tupakansavulle altistumista erityisesti työpaikoilla ja yleisissä julkisissa tiloissa on rajoitettu tuntuvasti (18–20).

Savuton oleskeluympäristö julkisissa paikoissa on jo lähes normi, mutta kotien savuttomuus sen sijaan ei sitä vielä ole. Nuorten terveystapatutkimuksesta tehdyn kotien tupakointikieltoja koskevan tutkimuksen mukaan (21) vain 60 % 12–18-vuotiaista nuorista ilmoitti, että heidän kodissaan on täydellinen tupakointikielto eli kukaan ei saa tupakoida missään, 25 % raportoi osittaisista rajoituksista (tupakointi on sallittu vain joissakin paikoissa tai joskus) ja 4 %:lla kotona sai tupakoida vapaasti kodin kaikissa tiloissa.

Kotona tapahtuvan tupakointialtistuksen vähentäminen lakisääteisellä toimeenpanolla ei ole mahdollista, vaan kotien savuttomuuden edistämiseksi tarvitaan muunlaista strategiaa. Vanhemmat tarvitsevat tietoa siitä, miten tärkeitä järjestelmällisesti noudatettavat kodin tupakointikiellot ovat, jotta lapset pysyisivät varttuessaankin tupakoimattomina eivätkä altistuisi tupakansavun haitoille. Tupakoivien vanhempien tupakoinnin lopettamista tulisi myös tukea.

Raittius yleistyy

Nuorten raittiuuden myönteinen kehitys on jatkunut tasaisena 1990-luvun loppupuolelta lähtien. Raittius on lisääntynyt kaikissa ikäryhmissä ja molemmilla sukupuolilla. Erityisesti myönteinen suuntaus on näkynyt 14-vuotiailla. Tässä ikäryhmässä raittiiksi itsensä ilmoittaneiden osuus on yleistynyt viimeisen kymmenen vuoden aikana tytöillä 29 %:sta 55 %:iin, pojilla 39 %:sta 65 %:iin.

Kouluterveyskyselyn vuoden 2007 tulokset ovat samansuuntaisia kuin tässä tutkimuksessa: raittius lisääntyy 8–9.-luokkalaisilla (3). Eurooppalaisen koululaiskyselyn (ESPAD) suomalaisen osion tulokset osoittavat niin ikään, että raittiiden 15–16-vuotiaiden nuorten osuus on kasvusuunnassa (22), mutta viimeisimmät tulokset ovat vuosituhannen alusta. Myös Ruotsissa nuorten raittius on lisääntynyt viime vuosina: 15–16-vuotiaista yli 30 % yhti väittämään ”En juo alkoholia”, kun vastaava osuus oli 20 % 1990-luvulla (23).

Raittiuuden lisääntymisen eräänä tulkintalinjana voidaan pitää Jaana Lähteenmaan tul-

kintaa: yleistynyt raittius viittaa siihen, että nuorilla on yksinkertaisesti yhä enemmän muuta tekemistä kuin juominen (24). Toisaalta nuorten parissa raittiuteen liittyvät ajattelu- ja puhutavat vahvistuvat, kun taas juomiseen ja humaltumiseen liittyvät mielikuvat muuttuvat yhä kielteisemmiksi (25).

Pelkästään nuorisoa koskevat selitykset tuskin yksin riittävät raittiuden lisääntymisen selittämiseen. Nuorison huolestuttavat terveystrendit aktivoivat vuosituhaten vaihteissa sekä yhteiskunnallista toimintaa että aktiivista keskustelua, jonka voi olettaa vaikuttaneen raittiuden lisääntymiseen nimenomaan nuorempien ikäryhmien keskuudessa (26-27). Keskustelun seurauksena myös vanhempien toimintatavat ovat saattaneet muuttua. Perheellä on tärkeä merkitys, mikä näkyy mm. siinä, että vanhempien suhtautuminen alkoholin käyttöön toimii mallina nuoren omille juomiskokeiluille (28).

Toistuva alkoholin käyttö ja humalajuominen laskusuunnassa – poikkeuksena 18-vuotiaat pojat

Toistuva alkoholin käyttö ja humalajuominen ovat laskusuunnassa kaikissa ikäryhmissä. Sekä vähintään kerran viikossa ja vähintään kerran kuukaudessa alkoholia juovien että tosihumalaan vähintään kuukausittain juovien nuorten osuudet ovat hyvässä laskussa. Poikkeuksen muodostavat kuitenkin 18-vuotiaat pojat, joilla kuukausittainen tosihumalaan juominen on säilynyt samalla tasolla koko 2000-luvun ja viikoittainen humalajuominen lisääntynyt. Kouluterveyskyselyn uudet tulokset vahvistavat alkoholin käytön ja humalajuomisen vähenemisen 8–9-luokkalaisten osalta (3).

Myös Ruotsissa 15–16-vuotiaiden alkoholinkulutus on ollut laskussa ja poikien osalta lasku on näkynyt myös humalajuomisessa (23). Vanhemmassa ikäluokassa (17–18-vuotiaat) alkoholinkulutus on kuitenkin lisääntynyt. Trendit ovat laskusuunnassa myös Yhdysvalloissa, jossa viimeisen 30 päivän aikana alkoholia juoneiden nuorten osuudet ovat vähentyneet (29).

Kansanterveydelliseltä kannalta nuorten raittiutta voidaan pitää erittäin tavoiteltavana, sillä useat tutkimukset ovat osoittaneet varhain – ennen 16. ikävuotta – aloitetun alkoholin käytön yhteyden alkoholin ongelmakäyttöön sekä riippuvuusongelmiin aikuisiällä (30-31). Nuorten alkoholin käyttöön liitetään lisäksi useita lyhyt- ja pitkäaikaisia haittoja, kuten väkivallan aiheuttamat vammat (32), masentuneisuus (33) sekä loukkaantumiseen tai kuolemaan johtaneet liikenneonnettomuudet (34).

Tällä hetkellä 12–16-vuotiaiden nuorten alkoholin käytön muutokset kulkevat pääsääntöisesti myönteiseen suuntaan. Tätä myönteistä kehitystä tulisi tukea kaikin keinoin – niin yhteiskunnan kuin perheidenkin toimesta. Nuorten käytössä olevat rahavarat eli ostovoima on yhteydessä nuorten alkoholin käyttöön (35), mikä tarkoittaa sitä, että alkoholin hinnalla on selvä yhteys kulutukseen. Vuoden 2004 alkoholiveron alennuksen aiheuttama alkoholin hinnanalennus katkaisi alkoholin käytön vähentymisen 18-vuotiailla ja lisäsi viikoittain humaltuvien 18-vuotiaiden poikien määrää (27). Viikoittain humaltuvien osuus

on tässä ikäryhmässä edelleen yhtä korkealla tasolla kuin vuonna 2005. Alkoholiverotuksen korotus ja siitä seuraava hinnan nousu olisivatkin tärkeä keino nuorten alkoholijuomien kulutuksen hillitsemisessä. (27,36).

Sosiaalinen altistuminen huumeille: väheneminen pysähtynyt

Nuorille kotiin lähetetyssä postikyselyssä ei voi kysyä suoraan huumeiden käytöstä. Tämän vuoksi on käytetty epäsuoraa mittaria kysymällä, tietävätkö nuoret tuttavapiirissään huumaavia aineita kokeilleita ja onko heille itselleen tarjottu näitä aineita. Nämä kysymykset mittaavat sosiaalista altistumista huumeille. Kun kysymykset toistetaan samanlaisina eri vuosina, muutokset prosenttiluvuissa kertovat huumetilanteen muutoksista, vaikka ne eivät suoraan kuvaakaan huumeiden kokeilua tai sen käyttöä.

Sosiaalinen altistuminen huumeille yleistyi 80-luvun alusta aina vuosituhatosen vaihteeseen saakka, jonka jälkeen huumeille altistuminen väheni tasaisesti vuoteen 2005. Vuosien 2005 ja 2007 välillä lasku on kuitenkin taittunut. Muut tutkimukset ovat vahvistaneet vuosituhatosen alun laskevan trendin (3,37). Kouluterveyskyselyn vuosien 2005 ja 2007 tulosten vertailu viittaisi myös pitkään jatkuneen laskutrendin pysähtymiseen sekä sosiaalisessa altistumisessa huumeille että nuorten huumaavien aineiden käytössä. Kahden riippumattoman ja eri menetelmällä suoritetun tutkimuksen tulokset viittaavat vahvasti siihen, että huumeiden käytön väheneminen olisi pysähtymässä. Valtaosa huumaavien aineiden tarjonnasta tulee ystäviltä ja tuttavilta, mikä viittaa siihen, että näistä aineista on tullut osa nuorten arkipäivää eikä saatavuus ei riipu yksinomaan ulkopuolisista huumeidiilereistä.

Tulosten luotettavuus

Aikasarjojen tulkinnessa olennaisinta on muutoksen mittaamisessa käytettyjen menetelmien vertailukelpoisuus yli ajan. Nuorten terveystapatutkimuksessa tutkimusvuosien välinen vertailtavuus on pyritty varmistamaan käyttämällä kyselyissä samoja kysymyksiä, valitsemalla otokset samalla periaatteella säilyttäen kronologinen ikä mahdollisimman samana sekä tekemällä kyselyt samalla menetelmällä samaan aikaan vuodesta. Nyt toisen uusintapostituksen aikana tarjottiin mahdollisuus vastata myös internetin kautta. Kun verrattiin tällä kierroksella paperi- ja internetlomakkeeseen vastanneita, muistuttivat internetiin vastanneet aikaisemmissa kyselyissä todettua katoa. Internetin kautta toteutettu kysely saattaa siis jopa vähentää kadon valikoitumista terveystottumusten suhteen, jolloin kyselyn tulokset edustavat paremmin koko otosta (ks. tarkemmin liite 1).

Vastausaktiivisuuden lasku on noussut postikyselyjen yleiseksi ongelmaksi. Aikuisväestön terveyskäyttätymistutkimuksessa 15–24-vuotiaiden ryhmän vastausprosentit (8) ovat lähellä Nuorten terveystapatutkimuksen 18-vuotiaiden vastausprosentteja. Laskusuunta

näkyä molemmissa. Koulukyselyissä (esim. Kouluterveyskysely) saavutetaan 90 % taso, mutta toisaalta tällä menetelmällä ei 16–18-vuotiaista tulisi kaikki mukaan edes otokseen.

Vastausaktiivisuuden jatkuva väheneminen voi nousta ongelmaksi tulkittaessa muutostrendejä. Kasvaneen kadon vaikutusta muutostrendeihin on arvioitu epäsuorin menetelmin tarkemmin liitteessä 1. Yhteenvetona voidaan todeta, että tässä raportissa esitetyt muutostrendit antavat luotettavan kuvan todellisesta muutoksesta, mutta todelliset tupakoivien ja alkoholia käyttävien osuudet ovat hieman korkeammat kuin kyselyn nyt osoittamat.

Päätelmät

Tupakoinnin ja päihteiden käytön kehityksessä nähdään kahden viime vuoden aikana sekä myönteisenä jatkuvaa kehitystä että viitteitä kehityksen mahdollisesta kääntymisestä terveyden kannalta kielteisempään suuntaan. Kuitenkin kokonaiskuva on edelleen myönteinen ja 2000-luvun alun ponnistukset nuorten terveyden kehityksen kääntämiseksi myönteiseen suuntaan näyttävät edelleen tuottaneen tulosta (1,26).

1. Tupakointia kokeillaan yhä vanhempana ja vastaavasti myös päivittäinen tupakointi alkaa yhä vanhempana. Läheskään kaikki eivät enää kokeile tupakkaa: 18-vuotiaista noin neljännes ei ole kokeillut tupakkaa, 12-vuotiaista vain noin joka kahdeksas on kokeillut. Aikuisuuteen siirtymässä olevien 18-vuotiaiden tupakointi saattaa myös olla kääntymässä laskuun, mikä tarkoittaa aikuisväestön tupakoinnin vähenemistä uusien vähemmän tupakoivien syntymäkohorttien tullessa aikuisikään. Myönteisen kehityksen ei tule kuitenkaan antaa luoda ”asiat menee itsestään, ei enää tarvitse toimia” –asennetta, sillä kehitys voi edelleen nopeastikin kääntyä tupakointia suosivaksi. Terveys 2015 -kansanterveysohjelman tavoitetta – 16–18-vuotiaista tupakoi 15 % – ollaan lähestytty, mutta savuttomaan yhteiskuntaan on vielä matkaa (5). Edelleen joka neljäs (25 %) 16–18-vuotiaista polttaa savukkeita. Tupakoinnin vähentämistoimia on edelleen jatkettava ja tehostettava.
2. Nuuskan käytön väheneminen on pysähtynyt ja tyttöjen osalta nuuskan käyttö saattaa olla jopa lisääntymässä. Suomen osalta tulisi pyrkiä varmistamaan, ettei nuuskan käyttö yleistyisi tyttöjen ja naisten keskuudessa kuten on tapahtunut Ruotsissa. Nuuskan käytön Suomessa mahdollistaa tuotteen vapaa myynti naapurimaassa sekä nuuskan omaan käyttöön salliva tuonti. Vaikka nuuskan myynti on Suomessa kielletty, nuoret ilmoittavat kuitenkin ostaneensa nuuskaa myös Suomesta vähittäismyyntiliikkeistä, kuten kaupoista ja kioskeista. Kotimaan laittoman valvonnan tehostamisen lisäksi tarvittaisiin Ruotsista kulkeutuvan nuuskareitin katkaisua eli suurten nuuskamäärien tuonnin ns. ”omaan käyttöön” rajoittamista. Tarkempaa tutkimustietoa tarvitaan nuuskan käyttöön liittyvistä uskomuksista ja käytön motiiveista.
3. Alaikäiset hankkivat nikotiinikorvaustuotteita kaupasta ja vastaavista vähittäismyyntipaikoista mutta myös apteekeista. Vähittäismyynti alaikäisille on kielletty

lailla, mutta apteekkeja laki ei koske. Näin ollen nuori voi hankkia laillisesti apteekeissa käsi kauppavalmisteenä olevaa tuotetta, joka vahvistaa tai jopa synnyttää nikotiiniaddiktiota. Vaikka tuotteiden käyttö ei ollut kovin yleistä, tuotetta käyttäneiden joukossa on myös alaikäisiä, jotka ovat elämänsä aikana polttaneet vain vähän. Asiallista perustetta tuotteiden käytölle ei tällöin ole. Lainsäädäntö ei ole kovin johdonmukainen salliessaan alaikäisille myynnin apteekeista. Tuotteiden myynti alaikäisille apteekeista tulee harkita uudelleen ja myynnin valvontaa kaupoissa ja muissa vähittäismyyntipisteissä tiukentaa. Alaikäisten tuotteiden käytön kehitystä on jatkossa tarkoin seurattava ja käytön motiivit tulisi tarkemmin selvittää erillisellä tutkimuksella.

4. Tupakansavulle altistuminen on vähentynyt merkittävästi 90-luvulta. Noin 5 % eli joka kahdeskymmenes 14-vuotias ja 1–2 % 12-vuotiaista oleskelee kuitenkin edelleen vähintään tunnin päivässä tupakansavuisissa tiloissa. Viimeisen kahden vuoden aikana altistumisen väheneminen on joissakin ikäryhmissä pysähtynyt. Ravintola- ja kahvilatupakoinnin täyskielto ei vielä ollut voimassa tätä kyselyä tehtäessä, joten se voi jatkossa vielä vähentää kahden vanhemman ikäryhmän altistusta. Ainakin nuoremmissa ikäryhmissä kotien tupakointi on merkittävin tupakansavualtistuksen aiheuttaja. Vanhempia tulisi valistaa tehokkaammin, jotta he eivät aliarvioisi passiivisen tupakoinnin haittoja lapselle ja siten edistää tupakoimattomuutta kodeissa ja esimerkiksi yksityisautoilussa.
5. Nuorten raittius on lisääntynyt viime vuosina kaikissa ikäryhmissä ja alkoholin käyttö ja alkoholia käyttävien osuus on laskenut lukuun ottamatta 18-vuotiaita poikia. Terveys 2015-kansanterveysohjelmaan on kirjattu tavoitteeksi nuorten alkoholin käyttöön liittyvien terveysongelmien vähentäminen 1990-luvun alun tasolle. Tavoitteen konkreettisena indikaattorina on kuukausittaisen humalajuomisen vähentäminen alle vuoden 1991 Nuorten terveystapatutkimuksessa mitatun tason (5). Mikäli kehitys jatkuu nykyisen suuntaisena, tämä tavoite on alle 18-vuotiaiden osalta saavutettavissa. Toisaalta alkoholijuomien veronalennus ja alkoholin tuontikiintiöiden poistaminen ovat lisänneet etenkin 18-vuotiaiden poikien humalajuomista. Mikäli tätä kehitystä ei pystytä katkaisemaan esimerkiksi veroja uudelleen nostamalla, haitat tulevat lisääntymään varttuneempien nuorten keskuudessa. Alkoholiveron pitäminen riittävän korkealla tasolla on perusteltua, sillä on todettu, että varsinkin nuorten käyttövarat ovat yhteydessä alkoholin juomiseen (34).
6. Sosiaalinen altistuminen huumeille ei ole enää vähentynyt kahden viime vuoden aikana ja näin vuosituhatosen vaihteesta jatkunut myönteinen kehitys on pysähtynyt. Terveys 2015 -ohjelmassa huumeiden aiheuttamat terveysongelmat nostettiin alkoholin rinnalle (5) ja tavoitteeksi asetettiin korkeintaan 1990-luvun alun taso vuoteen 2015 mennessä; konkreettisena indikaattorina sosiaalinen altistuminen huumeille. Tähän tavoitteeseen on vielä matkaa. Tilannetta on nyt seurattava tarkoin, jotta voidaan toimia ajoissa, mikäli huumeille altistuminen lähtee uudelleen nousuun.



Kiitokset

Sosiaali- ja terveysministeriö on rahoittanut Nuorten terveystapatutkimusta tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain 27 §:n ja raittiustyölain 10 §:n mukaisesta määrärahasta.

Tutkimus on toteutettu Tampereen yliopiston terveystieteen laitoksella.

Kiitämme tutkija Jukka Jokelaa Jyväskylän yliopistosta Kouluterveyskyselyn vertailutietojen tuottamisesta sekä tutkimussihteeri Marja Vajarantaa Tampereen yliopiston terveystieteen laitokselta käännöksistä ja tutkimuksen avustavista tehtävistä.



Kirjallisuus

1. Rimpelä A, Rainio S, Pere L, Lintonen T, Rimpelä M. Tupakkatuotteiden ja päihteiden käyttö 1977–2005. Selvityksiä 2005:23. Sosiaali- ja terveysministeriö, Helsinki, 2005.
2. Luopa P, Räsänen M, Jokela J, Rimpelä M. Kouluterveyskyselyn valtakunnalliset tulokset vuosina 1999–2004. STAKES Aiheita 12/2005. Helsinki 2005.
3. Kouluterveyskysely. URL: <http://info.stakes.fi/kouluterveyskysely> (viitattu 1.10.2007) sekä kouluterveyskyselyn julkaisemattomia tuloksia 2007.
4. WHO. Health Behaviour in School-aged Children (HBSC) study: international report from the 2001/2002 survey. Denmark 2004. URL: <http://www.euro.who.int/Document/e82923.pdf>.
5. Valtioneuvoston periaatepäätös Terveys 2015 -kansanterveysohjelmasta. Sosiaali- ja terveysministeriö. Julkaisuja 2001:4. Helsinki.
6. Alkoholiohjelma 2004–2007. URL: <https://rtstm.teamware.com/Resource.phx/alkoholi/index.htx> viitattu 30.10.2007.
7. Hallitusohjelma 19.4.2007. URL: <http://www.valtioneuvosto.fi/hallitus/hallitusohjelma/pdf/hallitusohjelma-painoversio-040507.pdf> (viitattu 30.10.2007).
8. Helakorpi S, Patja K, Prättälä R, Uutela A. Suomalaisen aikuisväestön terveyskäyttäytyminen ja terveys, kevät 2006. Kansanterveyslaitoksen julkaisuja B 1/2007. Kansanterveyslaitos, Helsinki.
9. Hublet A, Bacquer DDe, Välimaa R, ym. Smoking trends among adolescents from 1990 to 2002 in ten European countries and Canada. BMC Public Health 2006;6:280. URL: <http://www.biomedcentral.com/1471-2458/6/280>.
10. YRBSS. National youth risk behavior survey: 1991–2005: trends in the prevalence of cigarette use. Atlanta, GA: US Department of Health and Human Services, Center for Disease Control and Prevention, 2006.
11. CTUM - Canadian Tobacco Use Monitoring Survey. URL: http://www.hc-sc.gc.ca/hl-vs/tobactabac/research-recherche/stat/ctums-esutc/2006/index_e.html (viitattu 1.10.2007).
12. Tobaksfakta. URL: <http://www.tobaksfakta.se/Default.aspx?id=3622> (viitattu 1.10.2007).
13. SCB. Statistiska Centralbyrån. Levnadsförhållanden rapport 114, 2007. URL: www.scb.se (viitattu 5.11.2007).
14. Suomen ASH. Uutiskirje 3/2007 URL: http://www.suomenash.fi/sivu.php?artikkeli_id=574. (viitattu 6.11.2007).
15. Huhtala H, Rainio S, Rimpelä A. Adolescent snus use in Finland in 1981–2003: trend, total sales ban and acquisition. Tob Control 2006;15:392–7.
16. Heatherton TF, Kozlowski LT, Frecker RC, Fagerstrom KO. The Fagerstrom Test for Nicotine Dependence: a revision of the Fagerstrom Tolerance Questionnaire. Br J Addict 1991;86(9):1119–27.
17. DiFranza JR, Savageau JA, Rigotti NA, Fletcher K, Ockene JK, McNeill AD, Coleman M, Wood C. Development of symptoms of tobacco dependence in youths: 30 month follow up data from the DANDY study. Tob Control. 2002 Sep;11(3):228–35.
18. Kauppinen T, Virtanen S. Exposure to environmental tobacco smoke in Finland in 2000. Scand J Work Environ Health 2002;28(Suppl. 2):7–15.
19. Jousilahti P, Helakorpi S. Prevalence of exposure to environmental tobacco smoke

- at work and at home – 15-year trends in Finland. *Scand J Work Environ Health* 2002;28(suppl 2):16-20.
20. Heloma A, Jaakkola MS, Kähkönen E, Reijula K. The short-term impact of national smoke-free workplace legislation on passive smoking and tobacco use. *Am J Public Health*. 2001;91(12):1920.
 21. Rainio S, Rimpelä A. Home smoking bans in Finland and the association with child smoking. *Eur J Public Health* 2007; Advance access: doi:10.1093/eurpub/ckm098.
 22. Ahlström S, Metso L, Tuovinen E-L. Suomalaisten nuorten päihteiden käyttö 1999 ja 2003. ESPAD-tutkimuksen taulukkoraportti. Aiheita 32. Stakes, Helsinki, 2004.
 23. Hvitfeldt T, Rask L. Skolelevers drogvanor 2006. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, Rapport nr 103. Stockholm 2007. <http://www.can.se>.
 24. Lähteenmaa J. Jos alkoholin käyttö olisikin "out". Teoksessa Tigerstedt C (toim.) *Nuoret ja alkoholi*, pp.89–102. Alkoholi- ja huumeututkijain seura, Helsinki, 2007.
 25. Lähteenmaa J. Nuorisokulttuuri ja alkoholi 2000-luvun Suomessa: lievää käännettä humala- ja alkoholikielteisyyteen ja sen tulkintaa. Teoksessa Raitasalo M, Alho H, Lindeman J, Roine R (toim.), pp.27–36. Alkoholi- ja huumeututkimuksen vuosikirja. Alkoholi- ja huumeututkijain seura, Helsinki, 2004.
 26. Rimpelä A, Lintonen T, Pere L, Rainio S, Rimpelä M. Nuorten terveystapatutkimus 2003. Tupakkatuotteiden ja päihteiden käytön muutokset 1977–2003. Stakes. Aiheita 13/2003. Helsinki 2003.
 27. Rimpelä A, Rimpelä M, Lintonen T, Rahkonen O, Räsänen M, Pere L, Jokela J. Vaikuttiko alkoholiveron alennus nuorten alkoholinkäyttöön? *Suomen Lääkärilehti* 2005;60:2611–7.
 28. Winter T. Nuorten raittius ja siihen vaikuttavat tekijät. Helsingin yliopisto, Helsinki, 2004.
 29. MTF. Monitoring the Future 2006: URL:http://www.monitoringthefuture.org/data/06data/fig06_14.pdf, viitattu 3.10.2007.
 30. Grant B, Dawson D. Age at onset of alcohol use and its association with DSM-IV alcohol abuse and dependence: Results from the National Longitudinal Alcohol Epidemiologic Survey. *J Subst Abuse* 1997;9:103–10.
 31. Pitkänen T, Lyyra A-L, Pulkkinen L. Age of onset of drinking and the use of alcohol in adulthood: a follow-up study from age 8–42 for females and males. *Addiction* 2005;100:652–61.
 32. Mattila V. Injuries and their risk factors in Finnish adolescents. *Acta Universitatis Tampereensis* 1085. Tampere University Press, Tampere, 2005.
 33. Torikka A, Kaltiala-Heino R, Rimpelä A, Rimpelä M, Rantanen P. Depression, drinking, and substance use among 14- to 16-year-old Finnish adolescents. *Nordic Journal of Psychiatry* 2001;55(5):35–7.
 34. Hingson R, Assailly J, Williams A. Underage drinking: frequency, consequences, and interventions. *Traffic Injury Prevention* 2004;5:228–36.
 35. Lintonen T, Rimpelä M, Vikat A, Rimpelä A. The effect of societal changes on drunkenness trends in early adolescence. *Health Educ Res* 2000; 15:261–9.
 36. Lintonen T. Nuorten alkoholinkäyttö. *Duodecim* 2005;121(18):1925–37.
 37. Hakkarainen P, Metso L. Nuorten huumeiden käyttö on vähentynyt. *Dialogi* 2006;7:36–7.

Liitetaulukot

(boys = pojat, girls = tytöt)

Liitetaulukko 1. Tupakointi iän ja sukupuolen mukaan 2007 (%). Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 1. Smoking in 2007, by age and sex (%). Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	POJAT				TYTÖT			
	12	14	16	18	12	14	16	18
Ei kokeillut	84	67	42	26	91	62	37	25
Kokeillut vain yhden	9	14	14	12	4	14	12	12
Polttanut 2–50 savuketta elämänsä aikana	6	11	16	22	4	16	21	22
Polttanut yli 50 savuketta elämänsä aikana	–	2	7	11	–	2	7	13
Päivittäin 1–9 savuketta	0	3	7	9	1	4	13	15
Päivittäin yli 9 savuketta	–	3	14	20	0	3	10	13
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100
N	290	897	674	573	337	1099	993	910
Puuttuva tieto, N	8	15	3	7	7	16	9	2

Liitetaulukko 2. Nuuskakokeilut iän ja sukupuolen mukaan 2007 (%). Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 2. Snus experiments in 2007, by age and sex (%). Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	POJAT				TYTÖT			
	12	14	16	18	12	14	16	18
Ei ole kokeillut	99	93	72	62	100	97	88	83
On kokeillut kerran	0	4	10	11	–	2	7	10
Nuuskannut 2–50 kertaa	0	3	12	18	–	1	5	6
On nuuskannut yli 50 kertaa	–	1	6	10	–	–	0	1
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100
N	293	903	671	576	340	1108	997	909
Puuttuva tieto, N	3	5	5	5	3	6	2	0

Liitetaulukko 3. Nykyinen nuuskaaminen iän ja sukupuolen mukaan 2007 (%). Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 3. Current use of snus in 2007, by age and sex (%). Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	POJAT				TYTÖT			
	12	14	16	18	12	14	16	18
Ei lainkaan	100	98	91	89	100	100	98	98
Silloin tällöin	–	1	7	8	–	0	2	2
Kerran päivässä tai useammin	–	0	2	2	–	–	–	0
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100
N	293	896	667	571	339	1106	981	895
Puuttuva tieto, N	4	5	7	8	3	11	5	1

Liitetaulukko 4. Tupakkatyyppi päivittäin tupakkaa käyttävillä iän ja sukupuolen mukaan 2007 (%).
Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 4. Type of tobacco among daily tobacco users in 2007, by age and sex (%). Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	POJAT			TYTÖT		
	14	16	18	14	16	18
Vain tehdasvalmisteisia	65	72	81	66	76	89
Vain itsekäärittyjä	7	9	7	3	3	5
Sekä tehdasvalmisteisia että itsekäärittyjä	28	19	11	32	22	6
Muuta		1				0
Yhteensä	100	100	100	100	100	100
N	43	134	177	76	223	255
Puuttuva tieto, N	3	3	8	2	6	3

Liitetaulukko 5. Päivittäinen savukkeiden kulutus (tehdasvalmisteisten ja itsekäärittyjen savukkeiden sekä piipullisten ja sikareiden yhteenlaskettu lkm) päivittäin savukkeita polttavilla iän ja sukupuolen mukaan 2007.
Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 5. Daily consumption of cigarettes (total number of manufactured and self-rolled cigarettes, pipefuls and cigars) among daily cigarette smokers in 2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	POJAT			TYTÖT		
	14	16	18	14	16	18
Keskiarvo	12,0	11,5	12,5	8,6	9,0	8,8
N	46	137	165	78	229	258

Liitetaulukko 6. Tupakkaa kokeilleiden osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan 1977–2007. Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 6. Percentage of adolescents who have tried tobacco in 1977–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	Vuosi															
	1977	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
POJAT																
12	50	47	47	45	37	35	32	41	35	33	33	30	30	17	17	16
14	68	71	67	65	68	62	61	67	64	62	63	59	56	46	41	33
16	80	78	83	81	77	78	74	80	76	81	75	78	73	67	67	58
18	84	86	85	87	81	83	81	85	81	85	84	83	83	81	78	74
TYTÖT																
12	32	27	27	24	23	20	17	24	24	26	24	21	23	12	12	9
14	60	58	60	60	58	57	52	63	59	63	66	64	58	50	44	38
16	77	76	76	78	75	77	72	78	78	78	78	81	78	74	67	63
18	79	83	81	80	82	82	80	84	79	82	81	83	81	82	78	75

Liitetaulukko 7. Päivittäin tupakkatuotteita käyttävien osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan 1977–2007.
Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 7. Percentage of adolescents using tobacco products daily in 1977–2007, by age and sex.
Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	Vuosi															
	1977	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
POJAT																
12	1	1	3	1	.	1	1	1	2	1	1	0	1	1	1	0
14	11	9	16	15	.	15	17	14	15	12	14	12	13	7	8	5
16	30	25	31	28	.	34	37	33	30	31	27	30	31	25	24	21
18	41	34	37	36	.	38	39	37	37	37	36	36	36	37	36	30
TYTÖT																
12	2	1	1	1	.	0	1	1	1	1	–	0	1	–	0	1
14	15	9	12	13	.	10	13	15	13	13	17	17	15	11	10	7
16	27	25	26	24	.	29	29	27	26	26	28	30	31	30	27	23
18	32	26	26	25	.	33	30	28	25	28	28	30	32	36	33	29

Liitetaulukko 8. Päivittäin savukkeita polttavien osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan 1977–2007.
Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 8. Percentage of adolescents smoking cigarettes daily in 1977–2007, by age and sex.
Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	Vuosi															
	1977	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
POJAT																
12	1	1	2	1	1	1	1	1	2	1	1	0	1	1	1	0
14	11	9	15	15	13	14	16	14	15	12	14	12	13	7	7	5
16	30	25	30	27	28	33	36	32	29	30	26	28	29	23	23	20
18	41	33	36	34	32	37	38	36	35	35	33	34	33	35	34	28
TYTÖT																
12	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1	–	0	1	–	0	1
14	15	9	12	13	10	10	13	15	13	13	17	17	15	11	10	7
16	27	25	25	23	25	28	29	27	26	26	27	30	31	29	27	23
18	32	26	26	25	25	32	29	28	25	28	28	30	31	35	33	28

Liitetaulukko 9. Yli 9 savuketta päivittäin polttavien osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan 1977–2007.
Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 9. Percentage of adolescents smoking over 9 cigarettes daily in 1977–2007, by age and sex.
Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	Vuosi															
	1977	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
POJAT																
12	0	0	0	–	0	0	1	–	1	1	–	–	–	0	1	–
14	3	2	4	4	5	7	7	7	6	5	6	5	6	3	3	3
16	15	13	17	18	18	20	25	21	19	19	16	18	18	15	15	14
18	30	24	26	25	25	29	30	28	26	26	24	25	25	24	24	20
TYTÖT																
12	1	–	–	0	0	–	–	0	0	–	–	–	–	–	0	0
14	3	3	3	5	3	3	6	7	5	4	5	7	6	4	3	3
16	10	9	8	10	14	12	13	15	11	12	12	13	15	14	12	10
18	14	12	12	13	15	20	14	17	16	16	15	16	18	20	16	13

Liitetaulukko 10. Nuuskaa joskus kokeilleiden osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan 1981–2007.
Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 10. Percentage of adolescents who have experimented with snus in 1981–2007, by age and sex.
Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	Vuosi															
	1977	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
POJAT																
12	.	.	6	4	.	4	3	2	2	1	2	2	1	1	1	1
14	.	.	13	18	.	14	16	10	13	14	16	18	16	9	9	7
16	.	.	22	24	.	28	30	27	29	30	32	38	41	30	26	28
18	.	.	21	27	.	32	35	38	37	38	41	45	44	44	42	38
TYTÖT																
12	.	.	1	1	.	1	0	1	0	0	0	0	0	–	1	–
14	.	.	4	3	.	4	2	3	3	3	6	6	6	4	3	3
16	.	.	7	7	.	7	9	7	6	8	12	12	15	12	10	12
18	.	.	5	9	.	11	14	9	7	11	14	16	19	18	16	17

Liitetaulukko 11. Nuuskaa silloin tällöin tai päivittäin käyttävien osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan 1981–2007. Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 11. Percentage of adolescents using snus occasionally or daily in 1981–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	Vuosi															
	1977	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
POJAT																
12	.	.	0,9	–	.	0,5	0,3	0,5	0,3	0,3	0,7	0,5	–	0,3	–	–
14	.	.	2,5	2,4	.	2,8	3,4	1,9	2,3	3,5	4,3	4,9	3,5	1,3	1,9	1,7
16	.	.	4,2	3,2	.	5,3	7,3	4,3	4,6	6,5	7,4	12,1	12,3	7,1	6,7	8,6
18	.	.	2,4	5,1	.	3,9	7,1	7,0	7,1	7,1	9,7	11,1	11,4	8,5	11,6	10,7
TYTÖT																
12			–	0,2		0,3	–	0,3	–	0,2	–	–	–	–	–	–
14	.	.	0,4	–	.	0,3	–	0,5	0,4	0,2	0,5	0,9	0,7	0,5	0,5	0,2
16	.	.	0,2	0,2	.	0,6	0,3	0,2	0,2	0,5	1,2	0,9	1,1	0,6	1,0	1,6
18	.	.	0,4	–	.	0,6	0,5	0,5	0,2	0,4	0,7	0,7	0,7	0,9	0,9	2,0

Liitetaulukko 12. Päivittäisen savukkeiden kulutuksen (tehdasvalmisteisten ja itsekäärityjen savukkeiden sekä piipullisten ja sikarien yhteenlaskettu lkm) keskiarvo päivittäin savukkeita polttavilla iän ja sukupuolen mukaan 1977–2007. Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 12. Average daily consumption of cigarettes (total number of manufactured and self-rolled cigarettes, pipefuls and cigars) among daily cigarette smokers in 1977–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	Vuosi															
	1977	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
POJAT																
14	7,5	7,4	7,6	7,9	9,7	9,4	9,4	9,4	9,2	9,0	9,6	9,2	9,5	11,0	9,3	12,0
16	9,9	10,6	10,1	11,8	11,7	11,3	12,4	12,9	11,3	11,5	11,5	12,0	11,7	12,1	11,2	11,5
18	13,3	13,3	12,4	12,9	14,4	13,7	14,2	14,1	13,2	12,5	13,4	13,6	13,3	13,3	13,4	12,5
TYTÖT																
14	5,2	7,1	6,2	6,9	7,6	7,4	8,6	9,2	7,5	7,2	7,4	9,0	8,2	8,8	7,9	8,6
16	7,9	8,3	6,8	8,9	10,7	8,3	9,0	10,3	8,7	9,0	8,8	9,6	9,8	9,9	9,4	9,0
18	8,8	9,2	8,8	9,7	10,5	10,6	9,5	10,8	11,3	10,3	10,0	10,0	10,1	10,0	9,5	8,8

Liitetaulukko 13. Itsekäärityjä savukkeita polttavien osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan 1977–2007 päivittäin savukkeita polttavista. Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 13. Percentage of adolescents smoking self-rolled cigarettes among daily cigarette smokers in 1977–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	Vuosi															
	1977	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
POJAT																
14	36	36	23	35	27	20	18	19	30	35	52	52	42	47	41	37
16	25	34	16	17	18	18	10	20	24	31	43	45	37	40	35	28
18	22	20	13	13	17	9	7	9	20	25	32	33	39	29	22	21
TYTÖT																
14	28	13	17	18	16	11	5	13	12	22	31	37	37	43	36	33
16	18	16	8	7	11	8	5	9	12	23	31	34	31	32	26	24
18	11	11	9	6	7	6	3	3	11	19	22	19	24	17	16	11

Liitetaulukko 14. Päivittäin tupakansavulle altistuvien osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan vuonna 2007. Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 14. Percentage of adolescents exposed daily to tobacco smoke in 2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	POJAT				TYTÖT			
	12	14	16	18	12	14	16	18
Ei lainkaan	93	83	69	60	89	78	65	68
Alle 1 h / pv	6	14	21	26	9	16	23	20
1-5 h / pv	1	3	8	11	2	5	9	10
Yli 5 h / pv		1	1	2	0	1	2	2
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100
N	293	900	674	574	337	1104	996	908
Puuttuva tieto, N	5	12	3	6	7	11	6	4

Liitetaulukko 15. Päivittäin tupakansavulle vähintään yhden tunnin altistuvien osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan 1991–2007. Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 15. Percentage of adolescents exposed daily to tobacco smoke for at least one hour in 1991–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	Vuosi															
	1977	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
POJAT
12	11	9	5	5	.	3	2	1	1
14	17	13	10	9	.	7	4	4	4
16	24	20	17	14	.	13	12	10	10
18	29	23	22	18	.	16	16	16	13
TYTÖT
12	11	6	7	7	.	4	3	1	2
14	17	16	12	12	.	10	8	7	6
16	24	18	18	17	.	14	15	13	11
18	21	19	17	15	.	13	19	14	12

Liitetaulukko 16. Päivittäin tupakansavulle yli viisi tuntia altistuvien osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan 1991–2007. Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 16. Percentage of adolescents exposed daily to tobacco smoke for over five hours in 1991–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	Vuosi															
	1977	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
POJAT
12	4	4	2	1	.	1	0	-	-
14	5	4	4	3	.	2	1	1	1
16	6	6	5	3	.	3	3	2	1
18	9	6	5	4	.	2	5	2	2
TYTÖT
12	5	2	4	4	.	1	1	0	-
14	7	6	5	4	.	3	3	2	1
16	9	6	6	5	.	3	3	3	2
18	9	7	6	3	.	3	3	2	2

Liitetaulukko 17. Alkoholin käytön useus iän ja sukupuolen mukaan 2007 (%). Nuorten terveystapatutkimus.
Appendix table 17. Frequency of alcohol use in 2007, by age and sex (%). Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	POJAT				TYTÖT			
	12	14	16	18	12	14	16	18
Päivittäin	–	0	0	2	–	0	–	1
Pari kertaa viikossa	0	1	4	18	–	1	3	10
Kerran viikossa	–	2	8	20	–	3	11	19
Pari kertaa kuukaudessa	1	6	18	25	2	9	20	34
Noin kerran kuukaudessa	0	4	12	7	1	5	12	10
Noin kerran parissa kuukaudessa	1	6	10	6	1	6	14	8
3–4 kertaa vuodessa	1	7	12	4	1	10	12	4
Kerran vuodessa tai harvemmin	4	10	7	3	2	10	4	2
En käytä alkoholijuomia	92	65	29	14	93	55	25	11
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100
N	290	902	668	576	336	1109	995	909
Puuttuva tieto, N	0	4	2	3	4	2	1	0

Liitetaulukko 18. Tosihumalaan juomisen useus iän ja sukupuolen mukaan 2007 (%). Nuorten terveystapatutkimus.
Appendix table 18. Frequency of drinking alcohol until really drunk in 2007, by age and sex (%). Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	POJAT				TYTÖT			
	12	14	16	18	12	14	16	18
Kerran viikossa tai useammin	–	1	3	12	–	1	3	6
Noin 1–2 kertaa kuukaudessa	–	3	15	29	–	5	15	24
Harvemmin	1	9	32	32	2	16	38	42
En koskaan	7	21	21	13	5	23	19	17
En käytä alkoholijuomia	92	65	29	14	93	55	25	11
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100
N	290	900	669	573	335	1107	990	908
Puuttuva tieto, N	8	12	8	7	9	8	12	4

Liitetaulukko 19. Raittiiksi itsensä ilmoittaneiden osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan 1977–2007.
Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 19. Percentage of adolescents reporting abstinence in 1977–2007, by age and sex.
Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	Vuosi															
	1977	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
POJAT																
12	82	76	80	82	89	81	85	79	79	77	81	76	80	86	89	92
14	47	53	53	51	57	50	47	42	41	43	39	36	42	50	58	65
16	25	25	21	23	24	19	17	14	15	12	15	14	18	21	22	29
18	8	10	9	11	11	9	5	7	7	7	7	9	8	9	8	14
TYTÖT																
12	80	85	85	91	91	87	90	84	82	79	79	80	81	90	91	93
14	44	50	50	51	59	45	44	38	36	31	29	30	34	39	46	55
16	24	19	22	21	22	15	14	12	13	11	11	12	13	13	21	25
18	9	13	13	11	12	8	7	7	6	6	7	7	7	6	8	11

Liitetaulukko 20. Vähintään kerran kuukaudessa alkoholia käyttävien osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan 1977–2007. Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 20. Percentage of adolescents using alcohol at least once a month in 1977–2007, by age and sex.
Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	Vuosi															
	1977	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
POJAT																
12	3	6	4	1	2	5	3	3	3	6	6	6	5	1	2	1
14	18	17	15	15	16	19	22	23	26	25	28	30	27	18	15	13
16	43	41	43	38	41	51	55	56	54	58	55	59	55	48	51	42
18	71	66	67	66	69	72	75	79	74	76	77	75	78	74	78	74
TYTÖT																
12	4	3	1	2	2	3	2	3	4	5	5	4	5	2	2	2
14	24	15	15	15	17	19	22	28	29	36	39	37	36	27	22	19
16	41	38	38	32	40	44	45	48	50	56	57	56	55	53	49	45
18	60	54	51	58	62	66	68	73	69	72	74	75	74	78	79	73

Liitetaulukko 21. Vähintään kerran viikossa alkoholia käyttävien osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan 1977–2007. Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 21. Percentage of adolescents using alcohol at least once a week in 1977–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	Vuosi															
	1977	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
POJAT																
12	2	1	0	1	1	2	1	1	1	2	1	2	2	0	–	0
14	4	5	4	3	2	5	6	6	7	6	8	9	8	5	4	3
16	16	13	15	12	11	15	20	18	18	22	21	23	21	16	19	13
18	32	25	28	21	29	31	38	43	37	39	40	40	41	41	44	41
TYTÖT																
12	2	1	–	0	1	–	0	1	1	1	1	0	1	–	1	–
14	7	3	3	3	3	4	5	6	6	7	9	11	9	7	6	5
16	10	8	7	7	9	12	12	12	12	15	17	17	18	17	15	13
18	23	22	17	15	18	24	24	26	25	26	29	31	31	36	35	30

Liitetaulukko 22. Vähintään kerran kuukaudessa tosihumalaan itsensä juovien osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan 1981–2007. Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 22. Percentage of adolescents drinking alcohol until really drunk at least once a month in 1981–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	Vuosi															
	1977	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
POJAT																
12	.	.	0	0	–	1	–	0	0	1	–	0	–	0	0	–
14	.	.	3	4	3	6	8	7	11	7	10	11	8	4	4	4
16	.	.	14	13	13	24	26	24	28	22	28	30	27	22	22	18
18	.	.	22	18	23	34	34	39	41	32	43	41	39	40	41	41
TYTÖT																
12	.	.	–	0	1	–	0	0	0	0	1	–	0	–	–	–
14	.	.	4	5	4	6	8	11	11	11	16	16	13	9	7	6
16	.	.	7	8	12	17	19	17	20	16	24	22	21	23	18	18
18	.	.	7	8	9	18	18	18	24	16	28	28	27	33	32	30

Liitetaulukko 23. Vähintään kerran viikossa tosihumalaan itsensä juovien osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan 1981–2007. Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 23. Percentage of adolescents using alcohol to be really drunk at least once a week in 1981–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	Vuosi															
	1977	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
POJAT																
12	.	.	0	–	–	–	–	0	0	–	–	0	–	–	–	–
14	.	.	0	0	0	1	2	1	2	1	2	2	1	1	0	1
16	.	.	2	2	3	3	4	5	5	3	6	6	6	3	5	3
18	.	.	5	3	5	7	10	10	10	8	12	10	9	7	12	12
TYTÖT																
12	.	.	–	–	–	–	–	–	–	0	–	–	–	–	–	–
14	.	.	1	0	1	1	0	2	1	1	2	2	2	1	1	1
16	.	.	1	1	1	1	3	2	2	2	4	3	4	4	4	3
18	.	.	1	1	2	3	3	2	4	3	5	5	5	8	7	6

Liitetaulukko 24. Huumeita viimeksi kuluneen vuoden aikana kokeilleita tuttavien tietävien osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan 2007. Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 24. Percentage of adolescents knowing acquaintances who tried drugs during last year in 2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	POJAT				TYTÖT			
	12	14	16	18	12	14	16	18
En tiedä ketään nuorta	96	83	64	57	94	72	52	49
Tiedän yhden nuoren	3	8	12	9	4	14	14	13
Tiedän 2–5 nuorta	1	6	17	20	1	11	25	25
Tiedän useampia kuin 5 nuorta	–	2	6	14	1	3	9	13
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100
N	291	894	667	569	340	1104	995	906
Puuttuva tieto, N	3	5	6	6	2	5	3	1

Liitetaulukko 25. Huumetarjontaa Suomessa viimeksi kuluneen vuoden aikana kohdanneiden osuudet (%) tarjoajan sekä iän ja sukupuolen mukaan 2007. Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 25. Percentage of adolescents who were offered drugs in Finland during last year by person who offered in 2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	POJAT				TYTÖT			
	12	14	16	18	12	14	16	18
Ei	99	95	89	80	98	94	86	83
Kyllä	1	5	11	20	2	6	14	17
<i>Sisältää:</i>								
Sekä tuttavat että tuntemattomat tarjosivat	1	0	2	4	0	1	2	2
Vain tuttavat tarjosivat	–	1	4	10	1	2	7	10
Vain tuntemattomat henkilöt tarjosivat	0	2	2	2	1	2	3	2
Tieto tarjouksen tekijästä puuttuu	–	1	3	3	0	1	2	2
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100
N	294	901	671	572	342	1105	1000	910
Puuttuva tieto, N	4	11	6	8	2	10	2	2

Liitetaulukko 26. Niiden osuudet (%), jotka tiesivät vähintään yhden huumeita viimeksi kuluneen vuoden aikana kokeilleen tuttavän, iän ja sukupuolen mukaan 1981–2007. Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 26. Percentage of adolescents knowing at least one acquaintance who tried drugs during last year in 1981–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	Vuosi															
	1977	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
POJAT																
12	.	.	9	.	6	6	.	11	5	7	8	7	9	6	5	4
14	.	.	12	.	14	12	.	22	20	23	23	27	29	19	16	17
16	.	.	13	.	20	20	.	30	34	40	43	45	49	40	33	36
18	.	.	14	.	24	21	.	31	41	44	49	50	56	49	43	43
TYTÖT																
12	.	.	6	.	8	3	.	8	7	7	6	6	13	5	4	6
14	.	.	16	.	23	21	.	34	31	39	42	44	48	37	29	28
16	.	.	18	.	29	29	.	40	45	54	56	60	66	58	47	48
18	.	.	14	.	25	21	.	32	42	47	54	57	65	61	50	51

Liitetaulukko 27. Niiden osuudet (%), jotka tiesivät yli viisi huumeita viimeksi kuluneen vuoden aikana kokeillutta tuttavaa, iän ja sukupuolen mukaan 1981–2007. Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 27. Percentage of adolescents knowing more than five acquaintances who tried drugs during last year in 1981–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	Vuosi															
	1977	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
POJAT																
12	.	.	0	.	0	0	.	–	0	1	0	0	1	1	1	–
14	.	.	2	.	3	2	.	2	3	3	3	4	5	3	2	2
16	.	.	2	.	3	3	.	4	7	9	10	13	13	8	7	6
18	.	.	2	.	6	3	.	7	11	13	16	17	20	14	13	14
TYTÖT																
12	.	.	0	.	0	–	.	4	1	0	0	1	0	–	0	1
14	.	.	2	.	3	2	.	4	4	6	6	8	9	5	3	3
16	.	.	2	.	4	4	.	5	8	12	12	15	19	14	9	9
18	.	.	2	.	3	3	.	4	8	12	13	15	23	18	13	12

Liitetaulukko 28. Viimeksi kuluneen vuoden aikana Suomessa huumerajontaa kohdanneiden osuudet (%) iän ja sukupuolen mukaan 1991–2007. Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 28. Percentage of adolescents who were offered drugs in Finland during last year in 1991–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	Vuosi															
	1977	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
POJAT																
12	2	1	1	1	1	1	0	1	1
14	5	5	4	6	5	8	4	4	5
16	14	12	16	16	18	17	13	13	11
18	18	20	23	25	24	24	21	21	20
TYTÖT																
12	6	0	0	1	0	1	1	1	2
14	6	5	7	7	9	12	8	6	6
16	11	12	16	16	17	20	16	13	14
18	10	12	15	18	17	22	20	16	17

Liitetaulukko 29. Niiden osuudet (%), joille ystävät tai tuttavat olivat tarjonneet huumeita viimeksi kuluneen vuoden aikana, iän ja sukupuolen mukaan 1991–2007. Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 29. Percentage of adolescents who were offered drugs by friends or acquaintances during last year in 1991–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	Vuosi															
	1977	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
POJAT																
12	–	1	0	–	1	1	–	1	–
14	2	2	2	3	3	4	2	2	3
16	5	6	8	9	11	11	8	9	9
18	8	9	13	15	18	18	15	16	19
TYTÖT																
12	1	0	0	0	–	–	1	0	1
14	2	3	4	3	7	8	5	4	3
16	6	5	9	10	13	16	12	10	11
18	5	7	9	12	13	18	16	14	15

Liitetaulukko 30. Niiden osuudet (%), joille tuntemattomat henkilöt olivat viimeksi kuluneen vuoden aikana tarjonneet huumeita, iän ja sukupuolen mukaan 1991–2007. Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 30. Percentage of adolescents who were offered drugs by strangers during last year in 1991–2007, by age and sex. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	Vuosi															
	1977	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
POJAT																
12	–	–	0	1	–	1	0	1	1
14	3	3	2	4	3	4	2	1	4
16	9	8	10	9	9	7	6	6	6
18	11	13	13	13	10	9	8	7	9
TYTÖT																
12	0	–	0	0	0	1	1	1	1
14	4	3	4	5	3	5	4	3	3
16	6	7	9	9	6	7	7	4	6
18	6	7	8	8	6	8	8	4	6



Liitetaulukko 31. Tupakkaa kokeilemattomien osuudet (%) 12–18 -vuotiaista 1977–2007, ikä ja sukupuoli vakioitu. Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 31. Percentage of 12–18-year-olds who have never tried tobacco in 1977–2007, age- and sex-adjusted. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	Vuosi															
	1977	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
Pojat	29	29	29	31	34	36	34	31	36	35	36	37	40	47	49	55
Tytöt	38	39	39	39	40	41	42	38	40	38	38	38	40	45	50	53
Kaikki	34	34	34	35	37	38	38	35	38	36	37	37	40	46	50	54

Liitetaulukko 32. Päivittäin tupakkatuotteita käyttävien osuudet (%) 14–18-vuotiaista 1977–2007, ikä ja sukupuoli vakioitu. Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 32. Percentage of 14–18-year-olds using tobacco products daily in 1977–2007, age- and sex-adjusted. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	Vuosi															
	1977	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
Pojat	.	.	28	27	.	29	31	28	27	27	26	26	27	23	22	19
Tytöt	.	.	22	21	.	24	24	23	21	22	24	26	26	25	23	20
Kaikki	.	.	25	24	.	26	28	26	24	25	25	26	26	24	23	19



Liitetaulukko 33. Päivittäin savukkeita polttavien osuudet (%) 14–18-vuotiaista 1977–2007, ikä ja sukupuoli vakioitu. Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 33. Percentage of 14–18-year-olds smoking cigarettes daily in 1977–2007, age- and sex-adjusted. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	Vuosi															
	1977	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
Pojat	27	23	27	25	24	28	30	27	26	26	24	25	25	22	22	18
Tytöt	25	20	21	20	20	23	24	23	21	22	24	25	26	25	23	19
Kaikki	26	21	24	23	22	26	27	25	24	24	24	25	25	23	22	19



Liitetaulukko 34. Yli 9 savuketta päivittäin polttavien osuudet (%) 14–18-vuotiaista 1977–2007, ikä ja sukupuoli vakioitu. Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 34. Percentage of 14–18-year-olds smoking over nine cigarettes daily in 1977–2007, age- and sex-adjusted. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	Vuosi															
	1977	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
Pojat	16	13	16	16	16	19	21	19	17	16	15	16	16	14	14	12
Tytöt	9	8	7	9	11	12	11	13	10	11	10	12	13	13	10	9
Kaikki	12	11	12	13	13	15	16	16	14	14	13	14	15	13	12	10



Liitetaulukko 35. Itsekäärityjä savukkeita polttavien osuudet (%) päivittäin tupakoivista 14–18-vuotiaista 1977–2007, ikä ja sukupuoli vakioitu. Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 35. Percentage of 14–18-year-olds smoking self-rolled cigarettes among daily smokers in 1977–2007, age- and sex-adjusted. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	Vuosi															
	1977	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
Pojat	27	30	17	22	21	16	12	16	25	30	42	43	40	39	33	29
Tytöt	19	13	11	10	11	8	4	8	12	21	28	30	31	31	26	23
Kaikki	23	22	14	16	16	12	8	12	18	26	35	37	35	35	29	26

Liitetaulukko 36. Päivittäisen savukkeiden kulutuksen (tehdasvalmisteisten ja itsekäärityjen savukkeiden sekä piipullisten ja sikarien yhteenlaskettu lkm) keskiarvo 12–18-vuotiaista 1977–2007, ikä ja sukupuoli vakioitu. Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 36. Average daily consumption of cigarettes (total number of manufactured and self-rolled cigarettes pipefuls and cigars) in 12–18-year-olds in 1977–2007, age- and sex-adjusted. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	Vuosi															
	1977	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
Pojat	10,2	10,4	10,0	10,9	11,9	11,5	12,0	12,1	11,2	11,0	11,5	11,6	11,5	12,1	11,3	12,0
Tytöt	7,3	8,2	7,3	8,5	9,6	8,8	9,0	10,1	9,2	8,9	8,7	9,5	9,4	9,6	8,9	8,8
Kaikki	8,8	9,3	8,7	9,7	10,8	10,1	10,5	11,1	10,2	9,9	10,1	10,5	10,4	10,8	10,1	10,4

Liitetaulukko 37. Nuuskaa joskus kokeilleiden osuudet (%) 12–18-vuotiaista 1981–2007, ikä ja sukupuoli vakioitu. Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 37. Percentage of 12–18-year-olds who have experimented with snus in 1981–2007, age- and sex-adjusted. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	Vuosi															
	1977	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
Pojat	.	.	15	18	.	20	21	19	20	21	23	25	25	21	20	21
Tytöt	.	.	4	5	.	6	6	5	4	5	8	9	10	11	7	7
Kaikki	.	.	10	12	.	13	14	12	12	13	15	17	18	16	13	14

Liitetaulukko 38. Nuuskaa silloin tällöin tai päivittäin käyttävien osuudet (%) 14–18-vuotiaista 1981–2007, ikä ja sukupuoli vakioitu. Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 38. Percentage of 14–18-year-olds using snus occasionally or daily in 1981–2007, age- and sex-adjusted. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	Vuosi															
	1977	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
Pojat	.	.	3,0	3,6	.	4,0	6,0	4,4	4,7	5,7	7,1	9,4	9,1	5,6	6,7	7,0
Tytöt	.	.	0,3	0,2	.	0,5	0,4	0,4	0,3	0,4	0,8	0,8	0,8	0,7	0,8	1,3
Kaikki	.	.	1,7	1,9	.	2,3	3,2	2,4	2,5	3,0	4,0	5,1	4,9	3,1	3,8	4,1



Liitetaulukko 39. Päivittäin tupakansavulle vähintään yhden tunnin altistuvien osuudet (%) 12–18-vuotiaista iän ja sukupuolen mukaan 1991–2007. Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 39. Percentage of 12–18-year-olds exposed daily to tobacco smoke for at least one hour in 1991–2007, age- and sex-adjusted. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	Vuosi															
	1977	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
Pojat	20	16	14	11	.	10	9	8	7
Tytöt	18	15	13	13	.	10	11	9	8
Kaikki	19	15	13	12	.	10	10	8	7

Liitetaulukko 40. Päivittäin tupakansavulle yli viisi tuntia altistuvien osuudet (%) 12–18-vuotiaista iän ja sukupuolen mukaan 1991–2007. Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 40. Percentage of 12–18-year-olds exposed daily to tobacco smoke more than five hours in 1991–2007, age- and sex-adjusted. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	Vuosi															
	1977	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
Pojat	6	5	4	3	.	2	2	2	2
Tytöt	7	5	5	4	.	2	2	2	2
Kaikki	7	5	4	3	.	2	2	2	2



Liitetaulukko 41. Raittiiksi itsensä ilmoittaneiden osuudet (%) 14–18-vuotiaista 1977–2007, ikä ja sukupuoli vakioitu. Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 41. Percentage of 14–18-year-olds reporting abstinence in 1977–2007, age- and sex-adjusted. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	Vuosi															
	1977	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
Pojat	27	29	28	28	30	26	23	21	21	21	20	19	23	27	29	36
Tytöt	25	27	28	28	31	22	22	19	18	16	15	16	18	19	25	30
Kaikki	26	28	28	28	31	24	22	20	20	18	18	18	20	23	27	33



Liitetaulukko 42. Vähintään kerran kuukaudessa alkoholia käyttävien osuudet (%) 14–18-vuotiaista 1977–2007, ikä ja sukupuoli vakioitu. Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 42. Percentage of 14–18-year-olds using alcohol at least once a month in 1977–2007, age- and sex-adjusted. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	Vuosi															
	1977	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
Pojat	44	41	42	40	42	47	50	53	52	53	53	55	53	47	48	43
Tytöt	42	36	35	35	39	43	45	50	50	55	57	56	55	53	50	46
Kaikki	43	39	38	37	41	45	48	51	51	54	55	55	54	50	49	44





Liitetaulukko 43. Vähintään kerran viikossa alkoholia käyttävien osuudet (%) 14–18-vuotiaista 1977–2007, ikä ja sukupuoli vakioitu. Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 43. Percentage of 14–18-year-olds using alcohol at least once a week in 1977–2007, age- and sex-adjusted. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	Vuosi															
	1977	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
Pojat	17	14	16	12	14	17	21	22	21	22	23	24	23	21	23	19
Tytöt	13	11	9	9	10	13	14	15	14	16	18	20	19	20	19	16
Kaikki	15	13	12	10	12	15	17	19	18	19	21	22	21	20	21	17

Liitetaulukko 44. Vähintään kerran kuukaudessa tosihumalaan itsensä juovien osuudet (%) 14–18-vuotiaista 1981–2007, ikä ja sukupuoli vakioitu. Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 44. Percentage of 14–18-year-olds drinking alcohol until really drunk at least once a month in 1981–2007, age- and sex-adjusted. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	Vuosi															
	1977	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
Pojat	.	.	13	12	13	21	23	24	26	20	27	27	25	22	22	21
Tytöt	.	.	6	7	8	14	15	15	18	14	23	22	20	22	19	18
Kaikki	.	.	10	9	11	18	19	19	22	17	25	25	22	22	20	19



Liitetaulukko 45. Vähintään kerran viikossa tosihumalaan itsensä juovien osuudet (%) 14–18-vuotiaista 1981–2007, ikä ja sukupuoli vakioitu. Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 45. Percentage of 14–18-year-olds drinking alcohol until really drunk at least once a week in 1981–2007, age- and sex-adjusted. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	Vuosi															
	1977	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
Pojat	.	.	2,6	1,8	2,7	3,5	5,1	5,6	5,6	4,1	6,5	6,1	5,4	3,6	5,8	4,9
Tytöt	.	.	0,8	0,7	1,2	1,7	2,1	2,0	2,4	2,1	3,9	3,5	3,5	4,2	4,0	3,4
Kaikki	.	.	1,7	1,3	2,0	2,6	3,6	3,8	4,0	3,1	5,2	4,8	4,4	3,9	4,9	4,2



Liitetaulukko 46. Vähintään yhden huumeita viimeksi kuluneen vuoden aikana kokeilleen tuttavien tietävien osuudet (%) 14–18-vuotiaista 1981–2007, ikä ja sukupuoli vakioitu. Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 46. Percentage of 14–18-year-olds knowing at least one acquaintance who tried drugs during last year in 1981–2007, age- and sex-adjusted. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	Vuosi															
	1977	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
Pojat	.	.	13	.	20	18	.	28	32	36	38	41	44	36	31	32
Tytöt	.	.	16	.	26	24	.	35	39	46	51	54	60	52	42	42
Kaikki	.	.	14	.	23	21	.	31	36	41	44	47	52	44	37	37



Liitetaulukko 47. Useampia kuin viisi huumeita viimeksi kuluneen vuoden aikana kokeillutta tuttavaa tietävien osuudet (%) 14–18-vuotiaista 1981–2007, ikä ja sukupuoli vakioitu. Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 47. Percentage of 14–18-year-olds knowing more than five acquaintances who tried drugs during last year in 1981–2007, age- and sex-adjusted. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	Vuosi															
	1977	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
Pojat	.	.	2	.	4	3	.	4	7	8	9	11	13	8	7	8
Tytöt	.	.	2	.	4	3	.	5	7	10	10	13	17	12	8	8
Kaikki	.	.	2	.	4	3	.	4	7	9	10	12	15	10	8	8

Liitetaulukko 48. Viimeksi kuluneen vuoden aikana Suomessa huumetarjonnan kohdanneiden osuudet (%) 14–18-vuotiaista 1991–2007, ikä ja sukupuoli vakioitu. Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 48. Percentage of 14–18-year-olds who were offered drugs in Finland during last year in 1991–2007, age- and sex-adjusted. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	Vuosi															
	1977	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
Pojat								12	13	15	15	16	16	13	12	12
Tytöt	9	10	13	14	15	18	15	12	12
Kaikki	11	11	14	15	15	17	14	12	12

Liitetaulukko 49. Viimeksi kuluneen vuoden aikana Suomessa ystävien tai tuttavien huumetarjonnan kohdanneiden osuudet (%) 14–18-vuotiaista 1991–2007, ikä ja sukupuoli vakioitu. Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 49. Percentage of 14–18-year-olds who were offered drugs by friends or acquaintances during last year in 1991–2007, age- and sex-adjusted. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	Vuosi															
	1977	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
Pojat	5	5	8	9	11	11	9	9	10
Tytöt	4	5	7	8	11	14	11	9	10
Kaikki	5	5	7	9	11	13	10	9	10

Liitetaulukko 50. Viimeksi kuluneen vuoden aikana Suomessa tuntemattomien henkilöiden huumetarjonnan kohdanneiden osuudet (%) 14–18-vuotiaista 1991–2007, ikä ja sukupuoli vakioitu. Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 50. Percentage of 14–18-year-olds who were offered drugs by strangers during last year in 1991–2007, age- and sex-adjusted. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

	Vuosi															
	1977	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
Pojat	8	8	9	9	7	7	5	5	6
Tytöt	5	6	7	7	5	7	6	4	5
Kaikki	7	7	8	8	6	7	6	4	6

Liitetaulukko 51. Eri indikaattorien vuosien 2003 ja 2007 välisen eron tilastollinen merkitsevyys ikä- ja sukupuoli-ryhmittäin. χ^2 -testin p-arvot. Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 51. Statistical significance of difference in various indicators between 2003 and 2007, by age and sex. P-values of χ^2 -test. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

Indikaattori	POJAT				TYTÖT			
	12	14	16	18	12	14	16	18
Kokeillut tupakkaa	.628	<.001	<.001	.002	.495	<.001	<.001	.001
Päivittäin tupakkatuotteita	.204	.112	.082	.015	.032	.002	.001	.003
Kokeillut nuuskaa	.852	.306	.371	.052	.	.809	.876	.593
Nuuskaa nykyisin	.369	.484	.245	.221	.	.212	.019	.058
Tupakansavulle altistus väh. 1 h/pv	.362	.753	.229	.430	.066	.128	.485	<.001
Tupakansavulle altistus yli 5 h/pv	.367	.668	.095	.034	.103	.005	.212	.090
Raitis	.020	<.001	<.001	.026	.248	<.001	<.001	<.001
Alkoholua viikoittain	.909	.026	.098	.993	.	.010	.025	.012
Alkoholua kuukausittain	.927	.001	.022	.784	.457	<.001	<.001	.030
Tosihumala viikoittain	<.001	<.001	<.001	<.001	<.001	<.001	<.001	.006
Tosihumala kuukausittain	.360	.522	.038	.760	.	.005	.004	.207
Yksi huumeita kokeillut tuttava	.410	.161	.062	.044	.482	<.001	<.001	<.001
5 huumeita kokeillutta tuttavaa	.204	.537	.255	.961	.133	.001	<.001	.002
Tarjottu huumeita	.220	.431	.205	.636	.615	.063	.198	.055
Ystävät tarjonneet huumeita	.	.654	.529	.127	.777	.048	.461	.400
Tuntemattomat tarjonneet huumeita	.197	.043	.950	.520	.494	.732	.534	.131

Liitetaulukko 52. Eri indikaattorien vuosien 2005 ja 2007 välisen eron tilastollinen merkitsevyys ikä- ja sukupuoli-ryhmittäin. χ^2 -testin p-arvot. Nuorten terveystapatutkimus.

Appendix table 52. Statistical significance of difference in various indicators between 2005 and 2007, by age and sex. P-values of χ^2 -test. Adolescent Health and Lifestyle Survey.

Indikaattori	POJAT				TYTÖT			
	12	14	16	18	12	14	16	18
Kokeillut tupakkaa	.881	<.001	<.001	.141	.325	.015	.057	.172
Päivittäin tupakkatuotteita	.219	.059	.146	.027	.114	.026	.068	.074
Kokeillut nuuskaa	.647	.148	.360	.201	.118	.972	.054	.519
Nuuskaa nykyisin	.	.661	.159	.591	.	.186	.241	.038
Tupakansavulle altistus väh. 1 h/pv	.076	.877	.854	.130	.007	.857	.651	.008
Tupakansavulle altistus yli 5 h/pv	.	.699	.285	.797	.364	.376	.623	.655
Raitis	.249	<.001	.002	.002	.479	<.001	.039	.010
Alkoholua viikoittain	.266	.222	.001	.282	.191	.132	.204	.017
Alkoholua kuukausittain	.764	.127	.001	.072	.399	.059	.072	.008
Tosihumala viikoittain	.476	<.001	.039	.062	.331	<.001	.241	.141
Tosihumala kuukausittain	.371	.847	.049	.890	.	.479	.906	.307
Yksi huumeita kokeillut tuttava	.659	.439	.386	.925	.326	.387	.829	.865
5 huumeita kokeillutta tuttavaa	.135	.276	.443	.402	.448	.332	.531	.827
Tarjottu huumeita	.755	.094	.384	.772	.341	.812	.538	.525
Ystävät tarjonneet huumeita	.235	.654	.586	.146	.189	.677	.755	.577
Tuntemattomat tarjonneet huumeita	.937	<.001	.861	.299	.436	.498	.084	.170

Liite I. Kadon vaikutus tuloksiin

Vertailu muihin tutkimuksiin

Kouluterveyskyselyn (KT) ja Nuorten terveystapatutkimuksen (NTTT) tietojen vertailu on hyödyllinen, sillä aineisto on kerätty eri menetelmin, mutta vastaajien syntymäkohortti on sama, vastaajien keski-iässä on vain parin kuukauden ero ja kyselyajankohta osuu samaan kevääseen parin kuukauden erolla. NTTT:n 14-vuotiaat ovat keskimäärin 1-2 kuukautta nuorempia kuin luokkakyselynä toteutetun KT:n 8. luokkalaiset. KT toteutetaan huhtikuun viimeisellä kun NTTT toteutetaan helmi-huhtikuussa. Luokkakyselynä toteutetun KT:n vastausprosentti on noin 90, joka on selvästi korkeampi kuin NTTT:ssä.

KT:ssä tupakointia mittaavia kysymyksiä on vain kaksi, joiden perusteella muodostettiin mahdollisimman samankaltainen muuttuja kuin NTTT:ssä, jossa kysymyksiä on viisi. Päivittäin tupakoiviksi hyväksyttiin vain yli 50 savuketta elämänsä aikana polttaneet, mikä poikkeaa KT:n normaalikäytännöstä. Vaikka NTTT:n vastausprosentti laski vuosien 2001–2007 välillä, kyselyiden välinen ero säilyi tytöillä 2 %:na ja pojilla 6 %:na lukuun ottamatta vuotta 2003 (taulukko 1). Trendien suunta oli täsmälleen sama molemmissa tutkimuksissa.

Kun NTTT:n 18-vuotiaita verrataan Aikuisväestön terveyskäyttätymistutkimuksen 15–24-vuotiaisiin päivittäin tupakoivien osalta (8), ovat NTTT:n luvut selvästi korkeammat 18-vuotiaiden osalta ja samaa suuruusluokkaa tai hieman korkeammat myös 16-vuotiaiden osalta. Kyselyt on kerätty samalla menetelmällä. Suoraa selitystä ei tälle tasoerolle löydy ja kiinnostavaa on, että tasoero on erisuuntainen kuin 14-vuotiailla verrattaessa KT:yn.

Päätelmänä tupakoinnin osalta voidaan todeta, että muutossuunnan kannalta NTTT kertoo luotettavasti tuloksista. Tasoeroa voitaisiin selittää yksinomaan NTTT:n suuremmalla kadolla, mutta tällöin NTTT:n ja KT:n tasoeron olisi pitänyt kasvaa NTTT:n vastausprosentin laskiessa, mitä ei kuitenkaan tapahtunut. Onkin mahdollista, että tasoeroa selittää myös vastaamistilanne. Koulussa kaverien täyttäessä samaa lomaketta omia aikuisuuteen liittyviä tottumuksia saatetaan liioitella. Kotona vastattaessa tätä tarvetta ei ole ja lisäksi se mahdollisuus, että vanhemmat näkevät vastaukset, voi siirtää vastaustaipumusta vastakkaiseen suuntaan.

Taulukko 1. Nuorten terveystapatutkimuksen (NTTT) ja Kouluterveyskyselyn¹ (KT) vertailu päivittäin tupakoivien osuuksien osalta vuosina 2001–2007.

Päivittäin tupakoivien osuus		Tutkimus	2001	2003	2005	2007
Pojat	14-v	NTTT	13	7	7	5
	8. luokka	KT	19	16	13	11
Tyttöt	14-v	NTTT	15	11	10	7
	8. luokka	KT	17	13	12	9

¹ KT Sisältää parittomina vuosina mukana olleet maakunnat; päivittäin tupakoitsijoita vain yli 50 savuketta-poltaneet molemmissa kyselyissä.

Taulukossa 2 on vertailtu raittiiden ja tosihumalaan vähintään kerran kuukaudessa juovien osuuksia NTTT:n ja KT:n välillä. Raittiiden osuutta mittaava muuttuja on molemmissa tutkimuksissa muodostettu alkoholin käytön useutta mitanneen kysymyksen perusteella. Tässä kysymyksessä NTTT:ssä oli yhdeksän vaihtoehtoa, KT:ssä vain viisi. Täsmälleen vertailukelpoiseksi kyselyjä ei näin ollen saada, sillä tiedetään, että pienetkin kysymyksen muotoilun muutokset voivat vaikuttaa huomattavasti jakaumaan.

Tyttöjen osalta raittiuden tasoerot olivat pienet, poikien osalta taas melko isot. Kuten tupakoinnissa, tasoerot säilyivät suurin piirtein samansuuruisina, mutta vuonna 2007 tasoero oli suurempi. Tämä viittaa siihen, että vastausprosentin aleneminen kahden viime vuoden välillä olisi saattanut lisätä tasoeroa. Vähintään kuukausittain humalaan juovien osuuksien tasoero oli samansuuntainen kuin raittiudessa. Tasoero ei kuitenkaan kasvanut ajan kanssa, vaan pojilla jopa pieneni. Molempien alkoholin käyttöä kuvaavien muuttujien osalta trendien suunta on kummassakin tutkimuksessa sama, joten vastausprosentin aleneminen ei vaikuta trendien suuntaan.

Tasoeron osalta voidaan esittää samat selitykset kuin yllä esitettiin päivittäisen tupakoinnin osalta. Aikuisväestön alkoholin käyttökysymykset (8) erosivat siinä määrin, että niitä ei katsottu voitavan verrata trendien osalta.

Taulukko 2. Nuorten terveystapatutkimuksen (NTTT) ja Kouluterveyskyselyn¹ (KT) vertailu raittiiden sekä tosihumalaan vähintään kerran kuukaudessa juovien osuuksien osalta vuosina 2001–2007.

Raittiiden osuus		Tutkimus	2001	2003	2005	2007
Pojat	14-v	NTTT	42	50	58	65
	8. luokka	KT	34	40	46	50
Tytöt	14-v	NTTT	34	39	46	55
	8. luokka	KT	32	39	44	49
Tosihumala väh. 1 krt/kk						
Pojat	14-v	NTTT	8	4	4	4
	8. luokka	KT	17	13	13	10
Tytöt	14-v	NTTT	13	9	7	6
	8. luokka	KT	17	13	13	11

¹ KT Sisältää parittomina vuosina mukana olleet maakunnat

Kadon arviointi

Kadon vaikutusta tuloksiin arvioitiin epäsuoralla menetelmällä jakamalla aineiston vastanneet sen mukaan, olivatko he vastanneet ensimmäiseen lomakkeeseen (1. postitus) vai jommankumman uusintakyselyn lomakkeeseen (2. ja 3. postitus). Vastaamattomien oletettiin muistuttavan vastanneita samassa suhteessa kuin oli 1. ja 2. sekä 2. ja 3. postituksen välinen suhde kyseisessä indikaattorissa. Näin saadulla kertoimella laskettiin kyseisen indikaattorin (esim. päivittäinen tupakointi) osalta prosenttiosuus kadossa erikseen kullekin ikä- ja sukupuoliryhmälle. Tämän jälkeen laskettiin katokorjattu väestöarvio kyseiselle indikaattorille. Laskenta on toteutettu seuraavalla kaavalla (esimerkkinä päivittäinen tupakointi):

a = kyselyn 1. postituskierroksella päivittäin tupakoivien osuus

b = kyselyn 2. postituskierroksella päivittäin tupakoivien osuus

c = kyselyn 3. postituskierroksella päivittäin tupakoivien osuus

d = päivittäin tupakoivien osuus koko aineistossa

e = katoarvio $(b/a+c/b)/2 * c$

f = arvion suhde kyselyssä havaittuun $=e/d$

g = vastausprosentti

Kadolla korjattu päivittäin tupakoivien osuus $= e*g/100+e*f*(100-e)/100$

Koska vastausprosentti laski vuosien myötä, laskettiin kertoimet vuodelle 1995, jolloin vastausprosentti oli vielä selvästi korkeampi kuin 2000-luvulla, sekä 2000-luvun vuosille 2001, 2005 ja 2007. Myös näiden kolmen vuoden osalta vastausprosentti edelleen laski (ks. raportin Taulukko 1; Vastanneiden lukumäärät ja vastausprosentit). Taulukossa 3 verrataan vuoden 2007 kyselyn havaittuja ja katokorjattuja osuuksia useiden indikaattorien osalta. Katokorjatut osuudet on arvioitu neljän eri vuoden katokertoimien perusteella. Koska kolmanteen postitukseen vastanneita on melko vähän, esiintyy luvuissa jonkin verran satunnaisvaihtelua.

Taulukosta 3 voidaan päätellä, että vaikka vastausprosentit ovat ajan myötä laskeneet ja siten vaikuttavat tuloksista saatuihin prosenttilukuihin, kato näyttäisi kuitenkin valikoituvan hyvinkin samankaltaisesti vastausprosentista riippumatta. Päivittäisen tupakoinnin, nuuskakokeilujen, nykyisen nuuskaamisen sekä kuukausittaisen tosihumalaan juomisen osalta katoon kuuluvilla tytöillä sekä pojilla nämä terveystottumukset ovat pääosin selvästi yleisempiä kuin kyselyyn vastanneilla. Raittiiden osalta sen sijaan katoon jääneet poikkeavat vain vähän vastanneista. Sosiaalista altistumista huumeille kuvaavien indikaattoreiden osalta tehtyjen arvioiden perusteella sekä tytöt että pojat tietävät huumeita kokeilleita tuttavista sekä ovat kohdanneet huumetarjontaa kadossa kyselyyn vastanneita enemmän. Katokorjatun luvun ja kyselyn antaman luvun välinen ero on kuitenkin selvästi alhaisempi kuin tupakassa ja alkoholissa.

Kadon vaikutusta on arvioitu myös vuoden 2005 raportissa (1).

Taulukko 3. Tupakoivien, alkoholia käyttävien ja huumeille altistuvien osuudet vuoden 2007 kyselyssä sekä vastaavat katokorjatut osuudet (vuosien 1995, 2001, 2005 ja 2007 katokertoimien perusteella) tytöillä ja pojilla iän mukaan.

Indikaattori ja ikä	Kysely 2007 (%)	Pojat				Kysely 2007 (%)	Tytöt			
		Katokorjattu kysely 2007 (%) (vuosi johon korjaus perustui)					Katokorjattu kysely 2007 (%) (vuosi johon korjaus perustui)			
		1995	2001	2005	2007		1995	2001	2005	2007
Tupakoi päivittäin										
14-vuotiaat	5	8	6	8	9	7	6	8	9	10
16-vuotiaat	20	23	24	32	25	23	28	26	24	28
18-vuotiaat	28	48	37	31	30	30	34	35	37	37
Nuuskaa ¹ nykyisin										
14-vuotiaat	2	3	2	1	3					
16-vuotiaat	9	17	9	12	10					
18-vuotiaat	11	8	14	12	15					
Nuuskan kokeilu										
14-vuotiaat	7	11	11	10	12	3	3	5	4	4
16-vuotiaat	28	41	36	39	30	12	19	14	15	14
18-vuotiaat	38	42	47	43	36	17	19	16	19	19
Tosihumala/ kk										
14-vuotiaat	4	8	5	8	9	6	6	7	6	8
16-vuotiaat	18	21	21	24	21	18	21	19	19	22
18-vuotiaat	41	58	47	46	47	30	29	30	30	31
Raittiit										
14-vuotiaat	65	56	64	69	63	55	55	56	50	54
16-vuotiaat	29	30	24	29	28	25	21	25	27	24
18-vuotiaat	14	11	9	11	13	11	18	12	11	13
Huumeuttavia										
14-vuotiaat	17	20	17	18	21	28	29	29	30	35
16-vuotiaat	36	38	37	41	39	48	49	50	49	50
18-vuotiaat	43	47	41	50	43	51	50	55	52	52
Tarjottu huumeita										
14-vuotiaat	5	5	5	9	8	6	6	6	8	10
16-vuotiaat	11	14	14	17	15	14	16	13	18	17
18-vuotiaat	20	25	23	23	20	17	23	22	16	22

¹Nuuskaavia tyttöjä niin vähän, ettei lukuja voinut laskea.

Internet-lomakkeeseen ja paperilomakkeeseen vastanneiden vertailu

Taulukossa 4 on vertailtu kolmannen postituksen paperilomakkeeseen vastanneita ja Internet-lomakkeeseen vastanneita keskeisten indikaattoreiden osalta tytöillä ja pojilla. Internet-lomake tarjottiin vasta kolmannen postituksen yhteydessä. Sähköiseen lomakkeeseen vastanneet erosivat kolmannen postituksen paperilomakkeen vastanneista siihen suuntaan kuin kato yleensä valikoituu eli he tupakoitsivat hieman useammin, humaltuivat useammin, olivat harvemmin raittiita ja altistuivat enemmän huumeille. Erot olivat kuitenkin pieniä ja tilastollisesti merkitseviä vain humalajuomisen osalta.

Taulukko 4. Kolmannen postituksen paperi- ja Internet-lomakkeeseen vastanneiden 14–18-vuotiaiden osuuksien (%) vertailu indikaattoreittain ja sukupuolen mukaan vuonna 2007. Nuorten terveystapatutkimus.

Indikaattori ja sukupuoli		Kyselylomakkeen tyyppi		
		Paperilomake	Internet-lomake	p-arvo
Tupakoi päivittäin	Tytöt	25.8	28.5	.537
	Pojat	19.4	20.6	.740
Nuuskaa nykyisin	Tytöt	1.1	1.8	.580
	Pojat	6.7	8.7	.411
Nuuskan kokeilu	Tytöt	13.6	13.0	.840
	Pojat	24.7	24.6	.983
Tosihumala / kk	Tytöt	16.4	23.8	.056
	Pojat	19.9	25.2	.165
Raittiit	Tytöt	35.6	30.0	.225
	Pojat	41.4	32.5	.033
Huumetuttavia	Tytöt	44.9	51.1	.198
	Pojat	29.7	37.1	.089
Tarjottu huumeita	Tytöt	16.4	19.7	.367
	Pojat	10.4	15.7	.096



TAMPEREEN YLIOPISTO
Terveystieteen laitos
33014 TAMPEREEN YLIOPISTO

NUORTEN TERVEYSTAPATUTKIMUS

Hyvä 12-18 -vuotias!

Teemme tutkimusta nuorten elämäntavoista, terveydestä ja hyvinvoinnista. Sinut on valittu ikäsi perusteella edustamaan suomalaisia nuoria. Vaikka osallistuminen on vapaaehtoista, pyydämme, että osallistut tutkimukseen. Tutkimuksen tuloksia käytetään nuorten terveyden edistämiseen ja sen rahoittaa sosiaali- ja terveysministeriö.

Käsitlemme kaikki lomakkeen tiedot LUOTTAMUKSELLISESTI. Tutkimuksen tulokset esitetään tutkimusraportteina siten, että yksittäiset vastaajat eivät ole niistä tunnistettavissa. Osoitetietosi olemme saaneet väestötietojärjestelmästä (Väestörekisterikeskus, PL 70, 00581 Helsinki) tammikuussa 2007.

Halutessasi voit keskustella tutkimuksesta vanhempiesi kanssa ennen vastaamista. Jos vanhemmat haluavat myös tutustua lomakkeeseen, toivomme, että he tutustuisivat siihen ennen vastaamistasi. Tutkimuksen luotettavuuden kannalta on tärkeää, että jokainen vastaa itsenäisesti.

Lomake palautetaan oheisessa kirjekuoressa ILMAN POSTIMERKKIÄ. Toivomme, että palautat sen jo VIIKON KULUESSA. Tallennamme tiedot optisella lukijalla, joten laitathan lomakkeen TAITTAMATTA kirjekuoreen. Lomakkeet on numeroitu, jotta emme lähettäisi uusintakyselyä jo vastanneille. Tallennuksen jälkeen lomakkeet hävitetään.

Tutkimusta koskeviin kyselyihin vastaavat tutkija Hanna Lavikainen, puh. 03-3551 7166, sähköposti hanna.lavikainen@uta.fi, ja tutkimussihteeri Marja Vajaranta, puh. 03-3551 7926, sähköposti marja.vajaranta@uta.fi.

Helmikuussa 2007

Arja Rimpelä
Professori, tutkimuksen johtaja

Pekka Rissanen
Professori, laitoksen johtaja

TÄYTTÖOHJE

Lue ensin koko kysymys. Vastaa merkitsemällä rasti oikean tai sopivimman vaihtoehdon mukaiseen ruutuun. Jos kysymyksessä ei ole valmiita vastausvaihtoehtoja, kirjoita vastaus sitä varten varatulle viivalle. Käytä pehmeää lyijykynää, kuulakärkikynää tai muuta TUMMAA, selvästi näkyvää kynää. Virheen sattuessa ÄLÄ KÄYTÄ PYYHEKUMIA, vaan täytä väärin merkitsemäsi ruutu kokonaan ja rastita oikea vaihtoehto.

Näin: ☐ virhe ☒ oikea

Joidenkin kysymysten jälkeen huomautetaan, että voit siirtyä suoraan numerolla ilmoitettuun kysymykseen. Tällöin sinun ei tarvitse vastata väliin jääviin kysymyksiin.

1. Sukupuoli

- ☐ tyttö
☐ poika

2. Syntymäaika

____ / ____ 1 9 ____

3. Pituus

--	--	--

 cm

4. Paino

--	--	--

 kg

5. Millaisella paikkakunnalla asut nykyisin?

- ☐ KAUPUNGISSA keskustassa tai muussa taajamassa
☐ KAUPUNGISSA keskustan ja taajamien ulkopuolella
☐ MAASEUDULLA kirkonkylässä, asutuskeskuksessa tai muussa taajamassa
☐ MAASEUDULLA kirkonkylän, asutuskeskusten ja muiden taajamien ulkopuolella

6. Miten olet asunut pääasiallisesti TÄMÄN VUODEN aikana?

- ☐ vanhempieni (vanhempani) kanssa kotona
☐ yksin omassa taloudessani
☐ avio- tai avoliitossa omassa taloudessa
☐ yhden tai useamman ikätoverini kanssa
☐ jonkun muun tai joidenkin muiden kanssa

7. Mikä on isäsi tai muun huoltajasi pääammatti, -toimi tai -toiminta?

MERKITSE AMMATTI MAHDOLLISIMMAN TARKASTI.

(Esim. myyntijohtaja, poliisi, lähihoitaja, koneasentaja, puutarhayrittäjä.) Eläkkeellä olevalle myös entinen ammatti (esim. eläkkeellä, kokki).

8. Minkälaista työtä isäsi tai muu huoltajasi tekee suurimman osan vuodesta? Jos hän on nykyisin eläkkeellä tai työtön, merkitse aikaisempi työ.

- ☐ suunnittelu-, hallinto-, opetus-, tutkimus- tai muut vastaavat tehtävät
☐ työnjohtotehtävät teollisuudessa, rakennustoissa, metsätoissa, kuljetusalalla tms.
☐ ruumiillinen työ teollisuudessa, rakennustoissa, metsätoissa, kuljetusalalla tms.
☐ toimistotyö, palvelutyöt kaupassa ja ravintolassa, hoitotyö ja muut vastaavat työt
☐ maanviljelys-, karjanhoito ja muu maataloustyö
☐ muu työ, millainen? _____

9. Kuuluuko perheeseesi?

- ☐ äiti ja isä
☐ äiti ja isäpuoli
☐ isä ja äitipuoli
☐ vain äiti
☐ vain isä
☐ avo/aviomies tai -vaimo
☐ joku muu huoltaja, kuka? _____

10. Seurusteletko nykyisin vakituisesti?

- ☐ kyllä
☐ en

11. Minkälainen koulutus vanhemmillasi on (merkitse korkein koulutus)?

	Isä	Äiti
Kansakoulu tai peruskoulu, ei muuta	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Kansa- tai peruskoulu ja ammattikoulutus (ammattikoulu, kursseja tms.)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Keskikoulu (ja ammatillisia opistoja tms.)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Ylioppilastutkinto (ja ammatillisia opistoja tms.)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Korkeakoulu- tai yliopistotutkinto (maisteri, diplomi-insinööri tms.)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

MITÄ AJATTELET TULEVAISUUDESTA?

12. Kun ajattelet elämääsi ja tulevaisuuttasi yleensä, mitä kolme asiaa TOIVOT eniten?

1. _____
2. _____
3. _____

13. Entä mitä kolme asiaa PELKÄÄT eniten?

1. _____
2. _____
3. _____

KOULUNKÄYNTI JA TYÖ

14. Millaisia suunnitelmia sinulla on jatkaa koulunkäyntiä ja opiskelua?

- ☐ haen yliopistoon tai korkeakouluun (lukion tai muun koulutuksen jälkeen)
☐ käyn lukion ja suoritan ammatillisen tutkinnon
☐ suoritan ammatillisen tutkinnon
☐ en aio enää jatkaa opintoja
☐ en osaa sanoa

15. Käytkö koulua tai opiskeletko nykyisin?

- ☐ en ole koulussa enkä opiskele (voit siirtyä kysymykseen 18)
☐ olen koulussa tai opiskelen päätoimisesti
☐ olen koulussa tai opiskelen muun työn ohella

16. Minkälaisessa oppilaitoksessa opiskelet?

- ☐ peruskoulu tai vastaava
- ☐ lukio
- ☐ yliopisto, korkeakoulu, ammattikorkeakoulu
- ☐ ammatillinen oppilaitos
- ☐ yhdistetty ammatillinen oppilaitos ja lukio
- ☐ muu, mikä? _____

17. Minkälaisen todistuksen sait viimeksi? Oli-ko se luokan tai kurssin keskitasoon ver-rattuna

- ☐ paljon parempi
- ☐ hieman parempi
- ☐ suurinpiirtein luokan keskitasoa
- ☐ hieman huonompi
- ☐ huomattavasti huonompi

TERVEYS

18. Mitä mieltä olet terveydentilastasi? Onko se tällä hetkellä

- ☐ erittäin hyvä
- ☐ melko hyvä
- ☐ keskinkertainen
- ☐ melko huono
- ☐ erittäin huono

19. Onko sinulla viimeksi kuluneen PUOLEN VUODEN aikana ollut jotakin seuraavista oireista ja kuinka usein? Rastita sopivin vaihtoehto joka riviltä.

	Harvoin tai ei lainkaan	Noin kerran kuussa	Noin kerran viikossa	Lähes joka päivä
Vatsakipu	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Jännittyneisyyttä tai hermostunei- suutta	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Ärtynyt tai kiukunpurkauksia	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Vaikeuksia päästä uneen tai heräile- mistä öisin	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Päänsärkyä	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Käsien vapinaa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Väsymystä tai heikotusta	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Huimauksen tunnetta	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

20. Entä onko sinulla viimeksi kuluneen PUOLEN VUODEN aikana ollut selkä-, niska- tai hartiakipuja?

	Harvoin tai ei lainkaan	Noin kerran kuussa	Noin kerran viikossa	Lähes joka päivä
Selän alaosan kipuja	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Niska- tai hartiakipuja	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

21. Onko sinulla jokin pitkäaikainen sairaus, vika tai vamma, joka häiritsee jokapäiväistä toimintaasi?

- ☐ ei
- ☐ kyllä, minkälainen?

22. Käytätkö jatkuvasti tai lähes jatkuvasti jotakin lääkärin määräämää lääkettä?

- ☐ en
- ☐ kyllä, mitä?

23. Onko sinua viimeksi kuluneen KUUKAUDEN aikana usein vaivannut alakuloinen, masentunut tai toivoton mieliala?

☐ kyllä

☐ ei

24. Onko sinusta viimeksi kuluneen KUUKAUDEN aikana usein tuntunut siltä, että mikään ei kiinnosta tai tuota mielihyvää?

☐ kyllä

☐ ei

TERVEYSPALVELUIDEN KÄYTTÖ

25. Onko sinulle tehty terveystarkastus viimeksi kuluneen VUODEN aikana (esim. koulussa, oppilaitoksessa, työpaikassa)?

☐ ei

☐ kyllä, kuka on tehnyt?

☐ lääkäri

☐ terveydenhoitaja

28. Oletko käynyt viimeksi kuluneen VUODEN aikana TERVEYDENHOITAJAN tai SAIRAANHOITAJAN vastaanotolla sairauden tai muun asian takia (muu kuin terveystarkastus)?

☐ en

☐ kyllä, montako kertaa?

--	--

26. Oletko käynyt viimeksi kuluneen VUODEN aikana LÄÄKÄRIN vastaanotolla sairauden tai muun asian takia (muu kuin terveystarkastus)?

☐ en

☐ kyllä, montako kertaa?

--	--

29. Missä olet käynyt terveydenhoitajan tai sairaanhoitajan vastaanotolla?

☐ koulun tai oppilaitoksen terveydenhoitajalla tai sairaanhoitajalla

☐ terveyskeskuksessa

☐ sairaalassa (poliklinikalla)

☐ erityisesti nuorille tarkoitettulla vastaanotolla

☐ muualla, missä? _____

27. Missä olet käynyt lääkärin vastaanotolla?

☐ koulun tai oppilaitoksen lääkäriellä

☐ terveyskeskuksessa

☐ sairaalassa (poliklinikalla)

☐ yksityislääkäriellä

☐ erityisesti nuorille tarkoitettulla vastaanotolla

☐ muualla, missä? _____

30. Oletko ollut potilaana sairaalassa vähintään yhden yön viimeksi kuluneen VUODEN aikana?

☐ en

☐ kyllä, montako yötä yhteensä?

--	--

31. Oletko viime vuonna (2006) tai tänä vuonna käyttänyt mitään mielenterveyspalveluja (esim. lasten- tai nuorisopsykiatrian poliklinikka, kasvatus- tai perheneuvola, psykologi tai psykiatri)? Kuinka monta kertaa yhteensä?

- ☐ En kertaakaan
☐ Yhden kerran
☐ Kaksi kertaa
☐ 3 - 4 kertaa
☐ 5 - 10 kertaa
☐ Yli 10 kertaa

HAMPAIDEN HOITO

32. Kuinka usein harjaat hampaasi?

- ☐ en koskaan
☐ noin kerran viikossa tai harvemmin
☐ pari kolme kertaa viikossa
☐ noin 4 - 5 kertaa viikossa
☐ noin kerran päivässä
☐ useampia kertoja päivässä

33. Millä tavalla tavallisesti harjaat hampaasi?

- ☐ harjaan järjestelmällisesti kaikki hampaiden pinnat
☐ harjaan etuhampaat ja puremapinnat
☐ harjaan hampaani ylimalkaisesti
☐ en harjaa hampaitani

34. Oletko käynyt viimeksi kuluneiden KAHDEN VUODEN aikana hammaslääkärissä?

- ☐ en
☐ kyllä, kuinka kauan sitten viimeksi?
☐ viimeisen vuoden aikana
☐ yli vuosi sitten

35. Annettiinko sinulle viimeisimmän hammaslääkärissä käynnin yhteydessä ohjausta

	Kyllä	Ei
Hampaiden puhdistamisessa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Sokerin käytössä	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

TUPAKOINTI

36. Kuinka monta tuntia keskimäärin päivässä olet tupakansavuisissa tiloissa?

- ☐ en yleensä lainkaan
☐ alle tunnin
☐ 1 - 5 tuntia
☐ yli 5 tuntia

37. Saako kotonasi tupakoida?

- ☐ kukaan ei saa tupakoida missään
☐ tupakointi on sallittu vain joissakin paikoissa tai joskus
☐ kotonani saa tupakoida vapaasti
☐ en osaa sanoa

38. Oletko koskaan polttanut (kokeillut) tupakkaa?

- ☐ en (voit siirtyä kysymykseen 47)
☐ olen

39. Kuinka monta savuketta, piipullista ja sikaria olet polttanut yhteensä tähän mennessä?

- ☐ en yhtään (voit siirtyä kysymykseen 47)
☐ vain yhden (voit siirtyä kysymykseen 47)
☐ noin 2 - 50
☐ yli 50

40. Milloin olet viimeksi polttanut savukkeen, sikarin tai piipullisen?

- ☐ eilen tai tänään
- ☐ 2 - 4 päivää sitten
- ☐ noin viikko sitten
- ☐ noin 2 viikkoa - 2 kuukautta sitten
- ☐ noin 2 kuukautta - puoli vuotta sitten
- ☐ yli puoli vuotta sitten (voit siirtyä kysymykseen 47)

41. Mikä seuraavista vaihtoehtoista kuvaa parhaiten NYKYISTÄ TUPAKOINTIASI?

- ☐ tupakoin kerran päivässä tai useammin
- ☐ tupakoin kerran viikossa tai useammin, en kuitenkaan päivittäin
- ☐ tupakoin harvemmin kuin kerran viikossa
- ☐ olen lakossa tai lopettanut tupakoinnin

42. Kuinka paljon poltat nykyisin tai poltit ennen lakkoa päivässä? Vastaa jokaiseen kohtaan.

Tehdasvalmisteisia savukkeita kpl päivässä

Itsekäärittyjä savukkeita kpl päivässä

Sikareita tai piippua kertaa päivässä

43. Kuinka pian heräämisen jälkeen poltat yleensä ensimmäisen savukkeen tai poltit ennen lakkoa?

- ☐ 5 minuutin kuluessa
- ☐ 6 - 30 minuutin kuluessa
- ☐ 31 - 60 minuutin kuluessa
- ☐ myöhemmin

44. Lue seuraava väittämä. Mikä vaihtoehtoista pitää sinun osaltasi parhaiten paikkansa? ”Luulen, että olen tupakoinnista riippuvainen.”

- ☐ ei pidä lainkaan paikkaansa
- ☐ pitää jonkin verran paikkansa
- ☐ pitää melko hyvin paikkansa
- ☐ pitää erittäin hyvin paikkansa
- ☐ en osaa sanoa

45. Oletko ostanut viimeisen KUUKAUDEN aikana itsellesi tupakkaa?

- ☐ en
- ☐ olen ostanut, mistä?

- | | |
|-----------------------------|--------------------------|
| Kaupasta | <input type="checkbox"/> |
| Kioskista | <input type="checkbox"/> |
| Kavereilta | <input type="checkbox"/> |
| Huoltoasemalta | <input type="checkbox"/> |
| Baarista | <input type="checkbox"/> |
| Automaatista | <input type="checkbox"/> |
| Ruotsin tai Viron matkoilta | <input type="checkbox"/> |
| Katukaupasta | <input type="checkbox"/> |
| Internetistä | <input type="checkbox"/> |
| Muualta, mistä? | <input type="checkbox"/> |

46. Entä oletko saanut tupakkaa viimeisen KUUKAUDEN aikana jollain muulla tavalla? Vastaa kaikkiin kohtiin.

- | | En | Kyllä |
|--------------------|--------------------------|--------------------------|
| Isältä tai äidiltä | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| Muilta aikuisilta | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| Sisaruksilta | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| Kavereilta | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| Otin kotoa | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| Muualta, mistä? | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |

KAIKKI VASTAAVAT

47. Ovatko vanhempasi tupakoineet sinun elin-aikanasi?

	Isä	Äiti
Ei ole koskaan tupakoinut	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
On tupakoinut, mutta lopettanut	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Tupakoi nykyisin	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Ei ole isää/äitiä tai en osaa sanoa	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

48. Oletko käyttänyt nikotiinikorvaushoitoon tarkoitettuja tuotteita?

- ☐ en tiedä, mitä nikotiinikorvaushoitoon tarkoitettuja tuotteita ovat
- ☐ en
- ☐ kyllä, mitä?

- ☐ nikotiinipurukumia
- ☐ nikotiinilaastaria
- ☐ nikotiinitabletteja
- ☐ nikotiini-inhalaattoria
- ☐ jotain muuta, mitä? _____

49. Jos olet käyttänyt, mistä olet tuotteen hankkinut?

50. Oletko ostanut viimeksi kuluneen KUUKAUDEN aikana kavereillesi tupakkaa heidän antamallaan rahalla?

- ☐ en ole
- ☐ kerran
- ☐ useita kertoja

51. Oletko koskaan kokeillut nuuskaamista? Montako kertaa yhteensä tähän mennessä?

- ☐ en ole kokeillut
- ☐ olen kokeillut kerran
- ☐ olen nuuskannut 2 - 50 kertaa
- ☐ olen nuuskannut yli 50 kertaa

52. Nuuskaatko nykyisin?

- ☐ en lainkaan
- ☐ silloin tällöin
- ☐ kerran päivässä tai useammin

53. Tiedätkö tuttaviesi joukossa jonkun, joka viimeksi kuluneen VUODEN aikana olisi kokeillut huumaavia aineita (hasista tai marihuanaa, tinneriä tai muuta nuuhkittavaa, lääkkeitä joista saa humalan, tai muita vastaavia aineita) ?

- ☐ en tiedä ketään nuorta
- ☐ tiedän yhden nuoren
- ☐ tiedän 2 – 5 nuorta
- ☐ tiedän useampia kuin 5 nuorta

54. Onko sinulle viimeksi kuluneen VUODEN aikana tarjottu huumaavia aineita SUOMESSA?

- ☐ ei
- ☐ kyllä, rastita ne, jotka ovat tarjonneet
- ☐ ystävät tai tuttavat
- ☐ tuntemattomat henkilöt

LIIKUNTA JA NUKKUMINEN

55. Kuinka usein harrastat urheilua tai liikuntaa vapaa-aikanasi?

A URHEILUSEURAN järjestämissä harjoituksissa, kilpailuissa tai otteluissa?

- ☐ en lainkaan
- ☐ harvemmin kuin kerran kuukaudessa
- ☐ 1 - 2 kertaa kuukaudessa
- ☐ noin kerran viikossa
- ☐ 2 - 3 kertaa viikossa
- ☐ 4 - 5 kertaa viikossa
- ☐ suunnilleen joka päivä

B MUULLA TAVOIN VAPAA-AIKANASI?

- ☐ en lainkaan
- ☐ harvemmin kuin kerran kuukaudessa
- ☐ 1 - 2 kertaa kuukaudessa
- ☐ noin kerran viikossa
- ☐ 2 - 3 kertaa viikossa
- ☐ 4 - 5 kertaa viikossa
- ☐ suunnilleen joka päivä

56. Mikä seuraavista vaihtoehtoista parhaiten kuvaa sinun liikunnanharrastustasi? Harrastan urheilua tai liikuntaa YLEENSÄ siten, että

- ☐ en hengästy enkä hikoile
- ☐ hengästyn tai hikoilen vähän
- ☐ hengästyn ja hikoilen jonkin verran
- ☐ hengästyn ja hikoilen runsaasti
- ☐ en harrasta lainkaan liikuntaa vapaa-aikanani

57. Kuinka pitkän unen tarvitset ollaksesi seuraavana päivänä virkeä?

Noin tuntia minuuttia

58. Mihin aikaan tavallisesti menet nukkumaan koulu- tai työpäivinä?

- ☐ noin klo 21 tai aikaisemmin
- ☐ noin 21.30
- ☐ noin 22
- ☐ noin 22.30
- ☐ noin 23
- ☐ noin 23.30
- ☐ noin 24
- ☐ noin 00.30 tai myöhemmin

59. Mihin aikaan tavallisesti heräät koulu- tai työpäivinä?

- ☐ noin klo 6 tai aikaisemmin
- ☐ noin 6.30
- ☐ noin 7
- ☐ noin 7.30
- ☐ noin 8
- ☐ noin 8.30 tai myöhemmin

60. Onko nukkumaanmenoaikasi tavallisesti säännöllinen?

- ☐ hyvin säännöllinen
- ☐ melko säännöllinen
- ☐ melko epäsäännöllinen
- ☐ hyvin epäsäännöllinen

61. Oletko tuntenut itsesi väsyneeksi PÄIVÄS-AIKAAN viimeisen KUUKAUDEN aikana?

- ☐ en koskaan
- ☐ harvemmin kuin kerran viikossa
- ☐ 1 - 2 päivänä viikossa
- ☐ 3 - 5 päivänä viikossa
- ☐ päivittäin tai lähes päivittäin

ALKOHOLIN KÄYTTÖ

62. Kuinka usein kaiken kaikkiaan käytät alkoholia? Koeta ottaa mukaan myös ne kerrat, jolloin nautit hyvin pieniä määriä alkoholia, vaikkapa vain puoli pulloa keskiolutta tai tilkan viiniä.

- ☐ päivittäin
- ☐ pari kertaa viikossa
- ☐ kerran viikossa
- ☐ pari kertaa kuukaudessa
- ☐ noin kerran kuukaudessa
- ☐ noin kerran parissa kuukaudessa
- ☐ 3 - 4 kertaa vuodessa
- ☐ kerran vuodessa tai harvemmin
- ☐ en käytä alkoholijuomia (voit siirtyä kysymykseen 66)

63. Entä kuinka usein käytät alkoholia TOSI HUMALAAN asti?

- ☐ kerran viikossa tai useammin
- ☐ noin 1 - 2 kertaa kuukaudessa
- ☐ harvemmin
- ☐ en koskaan

64. Kun viimeksi joit jotain alkoholijuomaa, olitko oman käsityksesi mukaan

- ☐ täysin selvä
- ☐ lievästi päihtynyt
- ☐ kovasti päihtynyt
- ☐ niin humalassa, että sammuin

65. Muistele viimeistä juomakertaasi ja kuvaa omin sanoin mahdollisimman tarkkaan MITÄ JOIT ja KUINKA PALJON? (Jos joit yhdessä ystävien kanssa, kerro paljonko sinä itse joit.)

RUOKATOTTUMUKSET

66. Mitä mieltä olet painostasi? Oletko mielestäsi

- ☐ paljon ylipainoinen
- ☐ jonkin verran ylipainoinen
- ☐ sopivan painoinen
- ☐ jonkin verran alipainoinen
- ☐ paljon alipainoinen

67. Kuinka usein syöt MAKEISIA (karamelleja, pastilleja, suklaata tms.)?

- ☐ useita kertoja päivässä
- ☐ noin kerran päivässä
- ☐ noin 3 - 4 kertaa viikossa
- ☐ noin kerran viikossa tai harvemmin
- ☐ en lainkaan

68. Kuinka usein juot VIRVOITUSJUOMIA (limsaa)?

- ☐ useita kertoja päivässä
- ☐ noin kerran päivässä
- ☐ noin 3 - 4 kertaa viikossa
- ☐ noin kerran viikossa tai harvemmin
- ☐ en lainkaan

69. Kuinka usein juot ENERGIAJUOMIA (Battery, Red Bull, TEHO, ED ym.) ?

- ☐ useita kertoja päivässä
- ☐ noin kerran päivässä
- ☐ noin 3 - 4 kertaa viikossa
- ☐ noin kerran viikossa tai harvemmin
- ☐ en lainkaan

70. Kuinka monta kupillista kahvia juot päivässä?

☐ en juo kahvia

☐ noin kupillista

71. Juotko joskus seuraavia erikoiskahveja?

	Kyllä	Ei
Cappuccino	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Espresso	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Café au lait	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Caffé latte	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Maustetut kahvit	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Kylmät kahvi juomat	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

72. Noudatatko jotain erityistä ruokavaliota nykyisin?

☐ en (siirry kysymykseen 74)

☐ kyllä

73. Millainen erityisruokavaliosi on? Vastaa kaikkiin kohtiin

	Kyllä	Ei
Vältän joitain ruoka-aineita allergian takia	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Vähälaktoosinen tai laktoositon	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Diabeetikon ruokavalio	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Urheiluun tai kehonrakennukseen liittyvä	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Laihdutusruokavalio	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Kasvisruokavalio	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Gluteeniton ruokavalio (keliakia)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Muu, mikä?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

KAIKKI VASTAAVAT

74. Kuinka paljon sinulla on rahaa käytettävissäsi keskimäärin VIIKOSSA (pois lukien asunto-, ruoka- ja vaatemenot)?

☐ alle 1 €
☐ 1-2 €
☐ 3-4 €
☐ 5-6 €
☐ 7-9 €
☐ 10-16 €
☐ 17-33 €
☐ 34-67 €
☐ yli 67 €

75. Tuntuuko sinusta, että sinulla on tarpeeksi rahaa käytössäsi, jotta voit elää niin kuin muutkin ikäisesi nuoret?

☐ ei
☐ kyllä

76. Mikä on isäsi nykyinen työtilanne?

☐ työssä kodin ulkopuolella
☐ työssä kotona
☐ työtön tai pakkolomalla
☐ eläkkeellä tai pitkäaikaisella sairauslomalla

77. Mikä on äitisi nykyinen työtilanne?

☐ työssä kodin ulkopuolella
☐ työssä kotona
☐ työtön tai pakkolomalla
☐ eläkkeellä tai pitkäaikaisella sairauslomalla

POJILLE (tytöt siirtyvät kysymykseen 79)

78. Minkä ikäinen olit, kun sinulla oli ensimmäinen siemensyöksy?

- ☐ minulla ei ole vielä ollut siemensyöksyä
- ☐ 10-vuotias tai nuorempi
- ☐ 11-vuotias
- ☐ 12-vuotias
- ☐ 13-vuotias
- ☐ 14-vuotias
- ☐ 15-vuotias tai vanhempi

TYTÖILLE

79. Minkä ikäinen olit, kun sinulla oli ensimmäiset kuukautiset?

- ☐ minulla ei ole vielä ollut kuukautisia
- ☐ 10-vuotias tai nuorempi
- ☐ 11-vuotias
- ☐ 12-vuotias
- ☐ 13-vuotias
- ☐ 14-vuotias
- ☐ 15-vuotias tai vanhempi

80. Käytätkö nykyisin ehkäisypillereitä?

- ☐ en
- ☐ kyllä

81. Käytätkö nykyisin jotain muuta hormoni-ehkäisyä?

- ☐ en
- ☐ kyllä käytän, mitä?
 - ☐ ehkäisyrengasta
 - ☐ ehkäisylaastaria

82. Oletko käyttänyt jälkiehkäisyä?

- ☐ en tiedä, mitä jälkiehkäisy on
- ☐ en ole käyttänyt
- ☐ kyllä olen, montako kertaa yhteensä?
 - ☐ kerran
 - ☐ 2 kertaa
 - ☐ 3 kertaa tai useammin

Kiitämme vastauksistasi!

- 2007: 1 Mikael Fogelholm, Olavi Paronen, Mari Miettinen. Liikunta – hyvinvointipoliittinen mahdollisuus. Suomalaisen terveysliikunnan tila ja kehittyminen 2006.
ISBN 978-952-00-2232-7 (nid.)
ISBN 978-952-00-2233-4 (PDF)
- 2 Jussi Huttunen. Lääkkeiden kustannusvastuun ongelmat ja ehdotuksia ongelmien ratkaisemiseksi. Selvityshenkilön raportti. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2237-2 (nid.)
ISBN 978-952-00-2238-9 (PDF)
- 3 Salme Kallinen-Kräkin, Tero Meltti. Sosiaalipalvelut toimiviksi. Sosiaalialan kehittämishankkeen arviointikierroksen raportti. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2245-7 (nid.)
ISBN 978-952-00-2246-4 (PDF)
- 4 Simo Salminen, Riikka Ruotsala, Jarmo Vorne, Jorma Saari. Työturvallisuuslain toimeenpano työpaikoilla. Selvitys uudistetun työturvallisuuslain vaikutuksista työpaikkojen turvallisuus-toimintaan.
ISBN 978-952-00-2247-1 (nid.)
ISBN 978-952-00-2248-8 (PDF)
- 5 Perhepäivähoidon kehittämisen suuntia. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2255-6 (nid.)
ISBN 978-952-00-2139-9 (PDF)
- 6 Varhaiskasvatustutkimus ja varhaiskasvatuksen kansainvälinen kehitys. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2259-4 (nid.)
ISBN 978-952-00-2260-0 (PDF)
- 7 Varhaiskasvatuksen henkilöstön koulutus ja osaaminen. Nykytila ja kehittämistarpeet. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2261-7 (nid.)
ISBN 978-952-00-2262-4 (PDF)
- 8 Markku Lehto. Tie hyvään vanhuuteen. Vanhusten hoidon ja palvelujen linjat vuoteen 2015. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2263-1 (nid.)
ISBN 978-952-00-2264-8 (PDF)
- 9 Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tulossopimukset kaudelle 2004-2007. Tarkistusvuosi 2007. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2265-5 (nid.)
ISBN 978-952-00-2266-2 (PDF)
- 10 Sosiaali- ja terveysministeriön toimintasuunnitelma vuodelle 2007. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2267-9 (nid.)
ISBN 978-952-00-2268-6 (PDF)
- 11 Samapalkkaisuusohjelma. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2273-0 (nid.)
ISBN 978-952-00-2274-7 (PDF)
- 12 Sosiaalihuollon kehittämistoiminnan arvioinnin loppuraportti. Toim. Jaana Kaakinen, Jarmo Nieminen, Jukka Ohtonen.
ISBN 978-952-00-2279-2 (nid.)
ISBN 978-952-00-2280-8 (PDF)

- 2007: 13 Varhaiskasvatuksen kehittämisen suuntaviivoja lähivuosille. Väliraportti varhaiskasvatuksen neuvottelukunnan työstä. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2281-5 (nid.)
ISBN 978-952-00-2282-2 (PDF)
- 14 Annakaisa livari, Pekka Ruotsalainen. Suomen eTerveys -tiekartta. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2283-9 (nid.)
ISBN 978-952-00-2284-6 (PDF)
- 15 Annakaisa livari, Pekka Ruotsalainen. eHealth roadmap - Finland. (Stencil)
ISBN 978-952-00-2285-3 (pb)
ISBN 978-952-00-2286-0 (PDF)
- 16 Opportunities to reconcile family and work. Ed. by Rolf Myhrman, Riitta Sääntti.
ISBN 978-952-00-2287-7 (pb)
ISBN 978-952-00-2288-4 (PDF)
- 17 Tomi Hussi, Guy Ahonen. Business-oriented maintenance of work ability. (Stencil)
ISBN 978-952-00-2289-1 (pb)
ISBN 978-952-00-2290-7 (PDF)
- 18 Anita Haataja. Viisikymppisten työllisten työssä jatkamista ennakoivat tekijät.
ISBN 978-952-00-2292-1 (nid.)
ISBN 978-952-00-2293-8 (PDF)
- 19 Sanna Parrila. Perhepäivähoidon ohjauksen kehitysvaihtoehtoja.
ISBN 978-952-00-2294-5 (nid.)
ISBN 978-952-00-2295-2 (PDF)
- 20 Elina Renko. "Alkoholinkäyttö ei ole yksityisasia". Alkoholiohjelmaan ja alkoholipolitiikkaan liittyvä lehdistökirjoittelu 2004-2006.
ISBN 978-952-00-2296-9 (nid.)
ISBN 978-952-00-2297-6 (PDF)
- 21 Nikotiinivalmisteiden seurantatyöryhmän muistio. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2304-1 (nid.)
ISBN 978-952-00-2305-8 (PDF)
- 22 Leena Tamminen-Peter. Ergonomiaopetuksen kehittäminen sosiaali- ja terveydenhuoltoalan oppilaitoksissa. (Julkaistaan ainoastaan verkossa www.stm.fi)
ISBN 978-952-00-2306-5 (PDF)
- 23 Sosiaali- ja terveysministeriön taloussääntö 1.3.2007.
ISBN 978-952-00-2315-7 (nid.)
ISBN 978-952-00-2316-4 (PDF)
- 24 Kansallisen terveydenhuollon hankkeen seurantaryhmän raportti. Vuoden 2006 toiminta. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2321-8 (nid.)
ISBN 978-952-00-2322-5 (PDF)
- 25 Erityisryhmien asumisturvallisuuden parantaminen. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2327-0 (nid.)
ISBN 978-952-00-2328-7 (PDF)
- 26 Markku Kuisma. Ensihoito- ja sairaankuljetuspalvelujen kehittäminen. Selvityshenkilön raportti.
ISBN 978-952-00-2332-4 (nid.)
ISBN 978-952-00-2333-1 (PDF)

- 2007: 27 Koko perhe kierteessä. Lähisuhdeväkivalta ja alkoholi.
ISBN 978-952-00-2342-3 (nid.)
ISBN 978-952-00-2343-0 (PDF)
- 28 Päivi Voutilainen, Eija Kattainen, Reija Heinola. Omaishoidon tuki sosiaalipalveluna. Selvitys omaishoidon tuesta ja sen vaihtelusta 1994-2006.
ISBN 978-952-00-2344-7 (nid.)
ISBN 978-952-00-2345-4 (PDF)
- 29 Terveysalan opettajan ammatillisen osaamisen ylläpitäminen ja kehittäminen. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2352-2 (nid.)
ISBN 978-952-00-2353-9 (PDF)
- 30 Aila Kumpulainen. Kehitysvammapalvelut vuonna 2004.
ISBN 978-952-00-2356-0 (nid.)
ISBN 978-952-00-2357-7 (PDF)
- 31 Stefan Ehrstedt. Työelämän kehittämishankkeet ja –ohjelmat valituissa OECD-maissa sekä kansainvälisissä järjestöissä. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2362-1 (nid.)
ISBN 978-952-00-2363-8 (PDF)
- 32 Samapalkkaisuusohjelman seurantaryhmän (2006-2007) loppuraportti. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2370-6 (nid.)
ISBN 978-952-00-2371-3 (PDF)
- 33 Lapsiasiavaltuutetun toimintakertomus vuodelta 2006.
ISBN 978-952-00-2374-4 (nid.)
ISBN 978-952-00-2375-1 (PDF)
- 34 Sairaanhoidovakuutuksen kehittäminen. Sairausvakuutuksen sairaanhoitovakuutuksen kehittämistyöryhmän muistio. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2378-2 (nid.)
ISBN 978-952-00-2379-9 (PDF)
- 35 Palveluksessanne STM.
ISBN 978-952-00-2390-5 (nid.)
ISBN 978-952-00-2391-2 (PDF)
- 36 Mirja Willberg, Hannu Valtonen. Pohjoismaiden terveydenhuollon rahoitus- ja palvelujärjestelmien vertailu.
ISBN 978-952-00-2386-7 (nid.)
ISBN 978-952-00-2387-4 (PDF)
- 37 Mirja Willberg, Hannu Valtonen. Jämförelse av finansierings- och servicesystemen inom hälso- och sjukvården.
ISBN 978-952-00-2388-1 (inh.)
ISBN 978-952-00-2389-8 (PDF)
- 38 Raija Volk, Tuula Laukkanen. Palvelusetelin käyttö kunnissa.
ISBN 978-952-00-2390-4 (nid.)
ISBN 978-952-00-2391-1 (PDF)
- 39 Janne Jalava, Tuomas Ketola, Nina von Hertzen, Petri Virtanen. Tasa-arvoa edistävien EU-hankkeiden arviointi.
ISBN 978-952-00-2400-0 (nid.)
ISBN 978-952-00-2401-7 (PDF)

- 2007:40 Anita Haataja, Ossi Korkeamäki, Tomi Kyyrä. Soviteltu työttömyysetuus: kohdentuminen, toimeentulo ja vaikutus työllistymiseen. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2406-2 (nid.)
ISBN 978-952-00-2407-9 (PDF)
- 41 Maahanmuuttajien palvelut ja työllistyminen sosiaalialalle. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2408-6 (nid.)
ISBN 978-952-00-2409-3 (PDF)
- 42 Suomen kansainvälisten lapseksiottamisasioiden lautakunta. Toimintakertomus 2006. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2423-9 (nid.)
ISBN 978-952-00-2424-6 (PDF)
- 43 Nämnden för internationella adoptionsärenden i Finland. Verksamhetsberättelse 2006.
ISBN 978-952-00-2425-3 (inh.)
ISBN 978-952-00-2426-0 (PDF)
- 44 The Finnish Board of Inter-Country Adoption Affairs. Annual Report 2006.
ISBN 978-952-00-2427-7 (pb)
ISBN 978-952-00-2428-4 (PDF)
- 45 Apteekkityöryhmän muistio. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2429-1 (nid.)
ISBN 978-952-00-2430-7 (PDF)
- 46 Lääkkeiden viitehintajärjestelmää selvittäneen työryhmän muistio. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2431-4 (nid.)
ISBN 978-952-00-2432-1 (PDF)
- 47 Hannu Puolijoki, Anja Tuulonen. Erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen arviointi.
ISBN 978-952-00-2433-8 (nid.)
ISBN 978-952-00-2434-5 (PDF)
- 48 Mikko Wennberg, Olli Oosi, Kaisa Alavuotunki, Sirpa Juutinen, Henrik Pekkala. Sosiaalialan kehittämishankkeen organisoinnin arviointi. Sosiaalialan kehittämishankkeen loppuarviointi. Osaraportti 1.
ISBN 978-952-00-2435-2 (nid.)
ISBN 978-952-00-2436-9 (PDF)
- 49 Jaakko Virkkunen, Yrjö Engeström, Reijo Miettinen. Sosiaalihuollon kehittämistoiminnan tulevaisuus. Projekteista konseptikehittämiseen.
ISBN 978-952-00-2437-6 (nid.)
ISBN 978-952-00-2438-3 (PDF)
- 50 Helena Seppänen. Asiakastietojen käsittely kuntoutusyhteistyössä. Opas kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmille
ISBN 978-952-00-2439-0 (nid.)
ISBN 978-952-00-2440-6 (PDF)
- 51 Kansallisen terveydenhuollon hankkeen seurantaryhmän raportti. Kevään 2007 toiminnasta. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2441-3 (nid.)
ISBN 978-952-00-2442-0 (PDF)
- 52 Biopankit, yhteinen etu. Ihmisperäisten näytekokoelmien hyödyntämistä selvittäneen työryhmän loppuraportti. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2448-2 (nid.)
ISBN 978-952-00-2449-9 (PDF)

- 2007:53 Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan IT-strategia vuosille 2007-2011. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2450-5 (nid.)
ISBN 978-952-00-2451-2 (PDF)
- 54 Sanna Parrila. Ryhmäperhepäivähoitoselvitys. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2456-7 (nid.)
ISBN 978-952-00-2457-4 (PDF)
- 55 Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tulosohtauksen kehittämistyöryhmän muistio. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2458-1 (nid.)
ISBN 978-952-00-2459-8 (PDF)
- 56 Vakuutusvalvonnan kehittäminen. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2464-2 (nid.)
ISBN 978-952-00-2465-9 (PDF)
- 57 Kari Niilola. Alkoholijuomien tuotanto ja myynti työllistäjänä. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2466-6 (nid.)
ISBN 978-952-00-2467-3 (PDF)
- 58 Alkoholimainontatyöryhmän muistio 2007. (Julkaistaan ainoastaan verkossa www.stm.fi)
ISBN 978-952-00-2468-0 (PDF)
- 59 Jyri Sorvali. Urheilu- ja liikuntajärjestöt alkoholiohjelmakumppaneina 2004-2007. (Julkaistaan ainoastaan verkossa www.stm.fi)
ISBN 978-952-00-2469-7 (PDF)
- 60 Jouni Puumalainen. Työterveys ja kuntoutus. Työterveyshuollon, työpaikkojen ja kuntoutuksessa toimivien yhteistyö.
ISBN 978-952-00-2472-7 (nid.)
ISBN 978-952-00-2473-4 (PDF)
- 61 Tom Tarvainen, Ville Pietiläinen, Tapio Kuure. Nuoret eivät odota! Palvelurakenteen muutos nyt.
ISBN 978-952-00-2476-5 (nid.)
ISBN 978-952-00-2477-2 (PDF)
- 62 Maahanmuuttajatyön kehittäminen varhaiskasvatuksessa. (Moniste)
ISBN 978-952-00-2482-6 (nid.)
ISBN 978-952-00-2483-3 (PDF)
- 63 Arja Rimpelä, Susanna Rainio, Heini Huhtala, Hanna Lavikainen, Lasse Pere, Matti Rimpelä. Nuorten terveystapatutkimus 2007. Nuorten tupakkatuotteiden ja päihteiden käyttö 1997-2007.
ISBN 978-952-00-2486-4 (nid.)
ISBN 978-952-00-2487-1 (PDF)